

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ภาคเรียนที่ ๒ รายวิชาภาษาไทย

ชื่อ - ชื่อสกุล.....เลขที่.....
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่.....โรงเรียน.....

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

โครงการจัดทำสื่อ ๖๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ (สำหรับนักเรียน)
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓
ภาคเรียนที่ ๒ รายวิชาภาษาไทย

ชื่อ - ชื่อสกุล..... เลขที่.....

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่..... โรงเรียน.....

สำนักงานโครงการส่วนพระองค์สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สารบัญ

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔ วิชาล้วนชวนตรองตรี	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง สืบเสาะค้นคว้า (๑)	๒
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง สืบเสาะค้นคว้า (๒)	๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง สืบเสาะค้นคว้า (๓)	๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง สืบเสาะค้นคว้า (๔)	๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๕ เรื่อง สืบเสาะค้นคว้า (๕)	๑๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง เลอค่าถ้อยคำ (๒)	๑๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง งามล้ำเนรมิต (๑)	๑๙
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง งามล้ำเนรมิต (๒)	๒๒
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๐ เรื่อง ลิขิตพรรณนา (๑)	๒๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง ลิขิตพรรณนา (๒)	๓๐
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง นำพาโน้มน้าวใจ (๑)	๓๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง นำพาโน้มน้าวใจ (๒)	๓๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๔ เรื่อง ให้ข้อคิดพินิจค่า (๑)	๓๗
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๕ เรื่อง ให้ข้อคิดพินิจค่า (๒)	๔๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๖ เรื่อง ให้ข้อคิดพินิจค่า (๓)	๔๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง ให้ข้อคิดพินิจค่า (๔)	๔๗
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๘ เรื่อง ศึกษาตำนาน (๑)	๔๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง ศึกษาตำนาน (๒)	๕๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง งานเขียนสนุกสนาน (๑)	๕๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง งานเขียนสนุกสนาน (๒)	๕๙
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๒ เรื่อง งานเขียนสนุกสนาน (๓)	๖๐
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๔ เรื่อง พิจารณ์ความคิด (๑)	๖๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๕ เรื่อง พิจารณ์ความคิด (๒)	๖๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๖ เรื่อง พิจารณ์ความคิด (๓)	๖๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๗ เรื่อง ลิขิตบทความ (๑)	๗๐
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๘ เรื่อง ลิขิตบทความ (๒)	๗๒
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๙ เรื่อง ลิขิตบทความ (๓)	๗๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓๐ เรื่อง ลิขิตบทความ (๔)	๗๕

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕ ลิขิตสารงานแบบพิมพ์	
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง จดหมายกิจธุระ (๑)	๗๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๓ เรื่อง จดหมายกิจธุระ (๓)	๘๙
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๔ เรื่อง วาทะคำสอน (๑)	๙๐
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๖ เรื่อง ถ้อยสุนทรขำชาติ (๑)	๙๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๗ เรื่อง ถ้อยสุนทรขำชาติ (๒)	๑๐๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง ถ้อยสุนทรขำชาติ (๓)	๑๐๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๙ เรื่อง ถ้อยสุนทรขำชาติ (๔)	๑๐๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๑ เรื่อง เป็เรื่องปราดจับประเด็น (๑)	๑๐๗
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๒ เรื่อง เป็เรื่องปราดจับประเด็น (๒)	๑๑๕
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๓ เรื่อง เป็เรื่องปราดจับประเด็น (๓)	๑๑๘
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๗ เรื่อง เน้นใช้หลากหลายภาษา (๓)	๑๑๙
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑๙ เรื่อง เน้นใช้หลากหลายภาษา (๕)	๑๒๑
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๐ เรื่อง เน้นใช้หลากหลายภาษา (๖)	๑๒๓
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๑ เรื่อง เน้นใช้หลากหลายภาษา (๗)	๑๒๔
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๓ เรื่อง เน้นใช้หลากหลายภาษา (๙)	๑๒๖
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๔ เรื่อง พูดต่อหน้าสาธารณะ (๑)	๑๒๗
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๒๗ เรื่อง สาระทางการ (๑)	๑๓๐

หน่วยที่ ๔
วิชาล้วนชวนตรองตรี

สืบเสาะค้นคว้า

เลอค่าถ้อยคำ

งามล้ำเนรมิต

ลิขิตพรรณนา

นำพาโน้มน้ำใจ

ให้ข้อคิดพินิจค่า

ศึกษาตำนาน

งานเขียนสนุกสนาน

พิจารณาความคิด

ลิขิตบทความ

ใบความรู้ “ลักษณะของข้างเอราวัณ”

ข้างเอราวัณ

เอราวัณเป็นชื่อข้างทรงของพระอินทร์ เนื่องจากเป็นสัตว์ในจินตนาการของกวี จึงมีลักษณะพิเศษต่างกับข้างโดยทั่วไป ในพระบรมราชาธิบายของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เรื่องข้าง ทรงอธิบายว่าตามตำนานโบราณของไทย บอกไว้แต่เพียงว่าข้างเอราวัณมีกายสีขาวและมีเศียร ๓๓ เศียร แต่ในวรรณคดีบางเรื่อง เช่น ไตรภูมิพระร่วงตอนพรรณนาสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ และรามเกียรติ์ตอนพระอินทร์เสด็จลงมาสร้างเมืองอยุธยา มีบทพรรณนารายละเอียดของข้างเอราวัณไว้อย่างพิสดารว่า เศียรหนึ่งมี ๗ งา งาหนึ่งมี ๗ สระ สระหนึ่งมี กอบัว ๗ กอ กอหนึ่งมีดอกบัว ๗ ดอก ดอกหนึ่งมี ๗ กลีบ กลีบหนึ่งมีนางฟ้ารายร่าอยู่ ๗ องค์ แต่ละองค์มีบริวารเป็นหญิงงาม ๗ นาง ตัวเลขนี้ทำให้ผู้คิดตั้งใจทยให้เด็ก ๆ ลองค้นหาคำตอบ เช่น นับนางฟ้าได้สามล้านแปดแสนแปดหมื่นสองพันสี่ร้อยสิบเจ็ดองค์ เป็นต้น จำนวนมหาศาลนี้เป็นเพียงการสมมุติให้เกิดจินตภาพความอลังการของข้างเอราวัณซึ่งเป็นเทพพาหนะ

ตามเรื่องในไตรภูมิพระร่วง เอราวัณเป็นเทพบุตรชื่อไวยราวัณ เมื่อพระอินทร์จะเสด็จที่ใด ไวยราวัณก็จะเนรมิตตนเป็นข้างเผือกใหญ่เพื่อเป็นพาหนะของพระอินทร์ ในเรื่องรามเกียรติ์ข้างเอราวัณหรือไวยราพตปรากฏในตอนศึกอินทรชิต ซึ่งบรรยายเหตุการณ์ตอนที่อินทรชิตโอรสของทศกัณฐ์ยกทัพไปรบกับพระราม อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ แล้วให้เสนายักษ์ชื่อการุณราชแปลงกายเป็นข้างเอราวัณ บทละครเรื่องรามเกียรติ์พระราชนิพนธ์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชพรรณนาลักษณะของข้างเอราวัณว่า มีกายสูงใหญ่ สีขาวดั่งเงินยวง และมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังนี้

.....
สามสิบสามเศียรอลงการ	เศียรหนึ่งเจ็ดงาามงอน
งาหนึ่งเจ็ดสระโกสุม	สระหนึ่งมีปทุมเกสร
เจ็ดกอบูก้านอรชร	กอหนึ่งบานสลอนเจ็ดผกา

ใบงาน บทพากย์เอราวัณ

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ลักษณะคำประพันธ์ของเรื่องบทพากย์เอราวัณมีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

๒. ผู้แต่งมีความมุ่งหมายอย่างไรในการแต่งเรื่องบทพากย์เอราวัณ

.....
.....
.....

๓. การเขียนโวหารแบบพรรณนาโวหารมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สำคัญอย่างไร

.....
.....
.....

๔. คุณค่าที่ได้จากเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

.....
.....
.....
.....

๕. นักเรียนได้รับคุณค่าอะไรจากการเขียนโครงงาน และจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

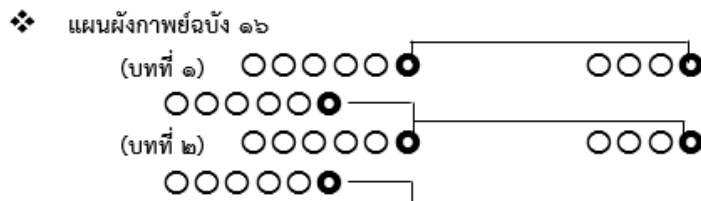
.....
.....
.....

ใบความรู้ “กาพย์ฉับ ๑๖”

กาพย์ฉับ ๑๖

ประพันธ์ด้วยรูปแบบของกาพย์ฉับ ๑๖ ซึ่งหนึ่งบทประกอบด้วย ๓ วรรค วรรคแรกบังคับ ๖ พยางค์ วรรคที่สองบังคับ ๔ พยางค์ วรรคที่สามบังคับ ๖ พยางค์ รวมทั้งสิ้น ๑ บท มี ๑๖ พยางค์ จึงเรียกกาพย์ฉับ ๑๖ (เนื่องจากบทพากย์เอราวัณนี้แต่งขึ้นเพื่ออ่านออกเสียง จำนวนคำในแต่ละวรรคจึงไม่ตายตัว อาจมีการเพิ่มหรือลดได้บ้าง) ไม่บังคับเสียงหนักเบาและเสียงวรรณยุกต์ แต่บังคับสัมผัสเสียงสระระหว่างวรรคและสัมผัสระหว่างบท โดยพยางค์สุดท้ายของวรรคแรก จะสัมผัสกับพยางค์สุดท้ายของวรรคที่สอง และพยางค์สุดท้ายของวรรคที่สามจะสัมผัสกับพยางค์สุดท้ายของวรรคแรกและวรรคที่สอง ในบทถัดไปตั้งแผนผังฉับลักษณะ

ตัวอย่างคำประพันธ์

“ฉับสิบหกควร	ถ้อยคำสำนวน
พึงเลือกให้เพราะเหมือนกัน	
วรรคหน้าวรรคหลังรำพัน	วรรคหนึ่งพึงสรร
ใส่วรรคละหกคำเทอญ	
วรรคสองต้องสี่คำเชิญ	แต่งเสนาะเพราะเพลิน
ใครได้สดับจับใจ”	

ใบงาน
“ลักษณะคำประพันธ์กาพย์ฉับ ๑๖”

สมาชิกในกลุ่ม : ๑
๒
๓
๔

คำชี้แจง นักเรียนนำตัวอย่างบทประพันธ์จากเรื่อง บทพากย์เอราวัณ ที่ได้รับใส่ลงในช่องว่าง ที่กำหนดให้

ตัวอย่างบทประพันธ์จากเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

.....
.....

สามารถถอดคำประพันธ์ได้ว่า

.....
.....
.....

คำชี้แจง จงเรียงลำดับคำประพันธ์ดังต่อไปนี้ให้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์

๑. ช่างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน เผือกผ่องผิวพรรณ
สีสังข์สะอาดโอฬาร

๒. งาหนึ่งเจ็ดโบกขรณี สระหนึ่งย่อมมีเจ็ด
กออุบลบันดาล

๓. สามสิบสามเศียรโสภา เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ดั่งเพชรรัตน์รูจี

ใบความรู้ “ตัวละครนี้มีที่มา”

ศึกอินทรชิต

อินทรชิตเป็นโอรสทศกัณฐ์เจ้ากรุงลงกากับนางมณโฑ เดิมชื่อรณพັกตร์ เมื่ออายุ ๑๕ ปี ได้ลาบิดาไปเรียนศิลปวิทยากับฤๅษีโคบุตรซึ่งเป็นพระอาจารย์ของทศกัณฐ์ แล้วไปบำเพ็ญพรตเพื่อขอพรและศรวิเศษจากพระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม พระอิศวรประทานศรพรหมาศตรีและมนตร์แปลงเป็นพระอินทร์ พระพรหมประทานศรนาศคาบาศและประทานพรว่าหากเสียรชิตตกลงดินจะเป็นไฟบรรลัยกัลป์ล้างโลก ต้องนำพานแว่นฟ้าหรือพานแก้วของพระพรหมมารองรับ ส่วนพระนารายณ์ประทานศรวิษณุปาณัมให้ เมื่อได้พรและศรวิเศษจากเทพทั้งสาม รณพັกตร์ก็มีความเหิมเกริมมาก ครั้งหนึ่งได้ไปทำพระอินทร์รบและใช้ศรที่พระนารายณ์ประทานให้ด้านฤทธิ์อาวุธของพระอินทร์ได้ พระอินทร์จึงต้องหนีไปเพราะหมดทางสู้ ทศกัณฐ์ยินดีที่โอรสเอาชนะพระอินทร์ได้ จึงตั้งชื่อใหม่ว่าอินทรชิตซึ่งหมายความว่า ผู้ชนะพระอินทร์

ในเรื่องรามเกียรติ์ พระราม โอรสท้าวทศรถกับนางเกาสุริยาต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ตามที่นางไภยเกษิ มเหสีองค์รองทูลขอท้าวทศรถ พระลักษมณ์ พระอนุชาต่างมารดาและนางสีดา ขยายขอตามเสด็จด้วย ระหว่างทางทศกัณฐ์มาลักนางสีดาไปไว้ที่กรุงลงกา พระรามซึ่งได้เหล่าวานรเป็นไพร่พลจึงต้องติดตามไปเพื่อชิงนางสีดาคืน พระรามกับทศกัณฐ์ทำศึกสงครามกันหลายครั้ง เช่น ศึกไมยราพ ศึกกุมภกรรณ เป็นต้น หลังจากกุมภกรรณอนุชาของทศกัณฐ์ออกรบกับฝ่ายพระราม และถูกสังหารไปแล้ว อินทรชิตก็อาสาออกรบข้างในศึกครั้งแรก อินทรชิตต้องศรของพระลักษมณ์ ทำให้ต้องพ่ายแพ้เลิกทัพไป อินทรชิตจึงไปทำพิธีชุบศรนาศคาบาศที่พระพรหมประทานให้ แต่ก็ถูกฝ่ายพระรามทำลายพิธีเสียก่อน เมื่อออกรบอีกครั้ง พระลักษมณ์ต้องศรของอินทรชิต แต่ฝ่ายพระรามก็แก้พิษศรได้ ต่อมาอินทรชิตทำพิธีชุบศรพรหมาศตรีที่พระอิศวรประทานให้แต่ก็ไม่สำเร็จ เมื่อออกศึกอีกครั้งจึงใช้เวทมนตร์ที่พระอิศวรประทานให้แปลงกายเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ครั้งนี้อินทรชิตรสังหารพระลักษมณ์ได้ แต่หนุมานก็ไปหายากั๊กพิศรได้ พระลักษมณ์จึงฟื้นขึ้นมา ในที่สุดฝ่ายพระรามก็ทำลายศรวิเศษทั้ง ๓ เล่มของอินทรชิตได้ อินทรชิตออกรบอีกครั้ง เมื่อเสียรชิตและอาวุธ ก็กลัวตายหนีขึ้นไปซ่อนในกลีบเมฆ พระลักษมณ์จะแผลงศรสังหารอินทรชิต แต่พิเภกทูลว่าถ้าเศียรอินทรชิตตกถึงพื้นจะเกิดไฟบรรลัยกัลป์ พระลักษมณ์จึงให้องคตไปทูลขอพานแว่นฟ้าจากพระพรหม แล้วพระลักษมณ์ก็แผลงศรตัดเศียรอินทรชิตโดยมือองคตถือพานรับไว้ แต่เศียรอินทรชิตยังคงสำแดงฤทธิ์ พระรามจึงแผลงศรไปทำลายจนแหลกละเอียด

ใบงาน
“ตัวละครนี้มีที่มา”

ชื่อ.....นามสกุล.....ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง

๑. ขุนแผน มาจากเรื่อง

.....

๒. นางวันทอง มาจากเรื่อง

.....

๓. นางสีดา มาจากเรื่อง

.....

๔. อินทรชิต มาจากเรื่อง

.....

๕. ทศกัณฐ์ มาจากเรื่อง

.....

๖. พระราม มาจากเรื่อง

.....

๗. หนุมาน มาจากเรื่อง

.....

๘. พระลักษมณ์ มาจากเรื่อง

.....

๙. ขุนช้าง มาจากเรื่อง

.....

๑๐. สินสมุทร มาจากเรื่อง

.....

๑๑. พระอภัยมณี มาจากเรื่อง

.....

๑๒. นางเงือก มาจากเรื่อง

.....

การแสดงหนังใหญ่

จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๑๔

ใบความรู้ “ที่มาจากเรื่องบทพากย์เอราวัณ”

บทพากย์หรือคำพากย์เรื่องรามเกียรติ์

การแสดงมหรสพของไทยซึ่งนิยมกันมาตั้งแต่สมัยอยุธยา นอกจากละครแล้วยังมีหนังใหญ่และ โขนหนังใหญ่เป็นการแสดงที่ใช้หนังสัตว์สลักเป็นรูปภาพขนาดใหญ่ (ใหญ่กว่าหนังตะลุงมาก) คีบด้วยไม้ตบ^๑ ๒ อันสำหรับจับเชิด เชิดได้ทั้งหน้าจอและหลังจอซึ่งมีไฟส่องสว่าง หนังใหญ่มีบทพากย์เจรจา และใช้ปีพาทย์กับเกราะบรรเลงประกอบ ส่วนโขนมีวิวัฒนาการมาจากหนังใหญ่ โดยใช้ผู้แสดงบทบาท แทนตัวหนัง เดิมผู้แสดงโขนสวมหัวโขนปิดหน้าทั้งหมดจึงต้องมีผู้พูดแทนเรียกว่า ผู้พากย์เจรจา ต่อมา ผู้แสดงเป็นเทพบุตรเทพธิดา และมนุษย์ชายหญิงสวมแต่เครื่องประดับศีรษะ ไม่ปิดหน้าทั้งหมด แต่ก็ยัง รักษาประเพณีเดิมของการแสดงโขน คือไม่ต้องพูดเอง ต้องมีผู้พากย์เจรจาแทน เว้นแต่ตัวตลกหรือฤๅษี บางตนจึงจะเจรจาเอง^๒

ในสมัยอยุธยามีการนำเนื้อเรื่องจากรามเกียรติ์มาแต่งเป็นบทสำหรับการแสดงมหรสพประเภท หนังใหญ่และโขนโดยเฉพาะ บทประพันธ์นั้นเรียกว่า บทพากย์ หรือที่โบราณเรียกว่า คำพากย์ ส่วนใหญ่ แต่งเป็นกาพย์ ในการแสดงหนังใหญ่มีบทพากย์เป็นหลักและมีตัวหนังเป็นส่วนประกอบ เท่าที่ปรากฏ ต้นฉบับตกทอดมา บทพากย์หนังใหญ่มีการดำเนินเรื่องติดต่อกันเป็นเรื่องยาว เช่น เริ่มตั้งแต่ตอน นางสำมนักขาทูลทศกัณฐ์ว่าพบนางสีดา ทศกัณฐ์จึงไปลักนางสีดา ทำให้พระรามต้องออกติดตาม และทำศึกกับทศกัณฐ์ บทพากย์หนังใหญ่จึงเรียกว่า คำพากย์ยาว ส่วนบทพากย์โขนซึ่งเรียกว่า คำพากย์ สั้น มักดำเนินเรื่องเป็นตอน ๆ ไม่ต่อเนื่องกัน เช่น ตอนนางลอย เป็นบทครวญของพระราม ซึ่งอาลัยรัก นางสีดาเพราะเข้าใจว่านางเบญจกายแปลงที่ฆ่าเป็นตายลอยน้ำมาหน้าประตูที่ประทับนั้นคือ นางสีดา ตอนนาคบาศ เป็นตอนที่มั่งกรกัณฐ์ บุตรพญาขร (น้องทศกัณฐ์) ออกรบกับพระราม นอกจากนั้นยังมีบท พรรณนาชมกระบวนรถศึกทั้งฝ่ายพระรามและฝ่ายทศกัณฐ์

ต่อมาในสมัยรัชกาลที่ ๒ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทพากย์บางตอนขึ้น ได้แก่ บทพากย์นางลอย บทพากย์นาคบาศ และบทพากย์เอราวัณ ที่นำมาให้นักเรียนศึกษาในหนังสือเรียนเล่มนี้คือบทพากย์เอราวัณซึ่งเป็น พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๒

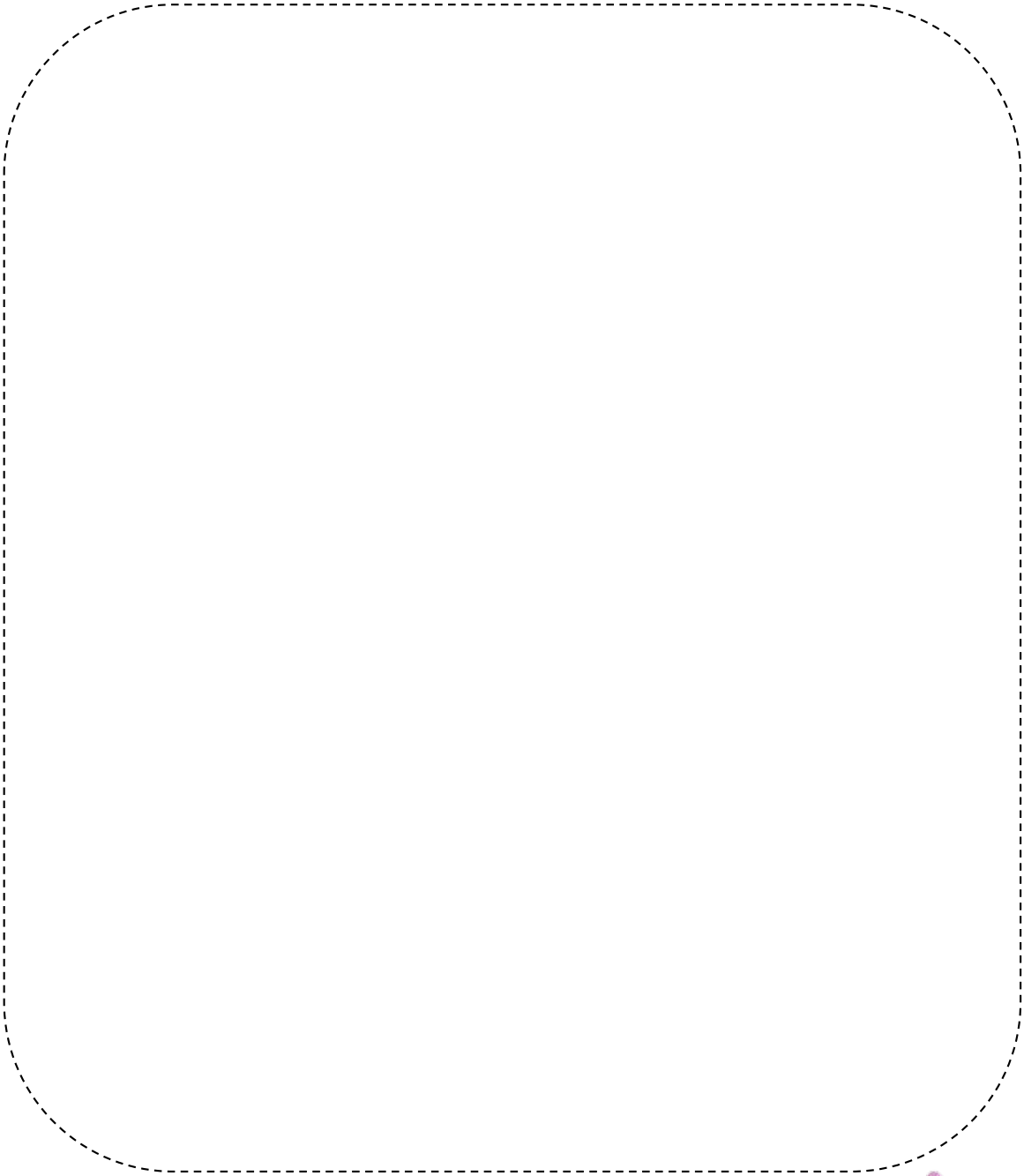
^๑ ไม้ตบ คือ ไม้ไผ่ผ่าซีกด้านปลาย ใช้สำหรับหนีบทหนัง มีลักษณะเดียวกับไม้คียบปลาหรือไก่ที่จะย่าง เป็นต้น

^๒ ราชบัณฑิตยสถาน, **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย** (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๕๒), หน้า ๒๘๒.

ใบงาน
“ที่มาและลักษณะสำคัญของบทพากย์เอราวัณ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปที่มาของบทพากย์เอราวัณเป็นองค์ความรู้ของตนเองเป็น
แผนภาพความคิด

ช้างเอราวัณ

จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๑๗

ใบความรู้ “บทพากย์เอราวัณ”

บทพรรณนาในบทพากย์เอราวัณ

บทพากย์เอราวัณแต่งเป็นกาพย์ฉบัง ๕๓ บท มีบทบรรยายที่ดำเนินเรื่องอย่างสังเขปตั้งแต่ อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ พระรามตื่นบรรทมและเสด็จยกทัพไปกับพระลักษณ์ พระลักษณ์ ทอดพระเนตรเห็นทัพพระอินทร์แปลงจึงตรัสถามสุครีพด้วยความสงสัย สุครีพทูลเตือนให้พระลักษณ์ ระวังพระองค์ แต่อินทรชิตก็รับสั่งให้บริวารจับระบำถวายจนพระลักษณ์เคลิ้มพระองค์ อินทรชิตจึง แผลงศรพรหมาสตร์สังหารพระลักษณ์ได้

จุดเด่นของบทพากย์เอราวัณอยู่ที่บทพรรณนาต่าง ๆ ดังจะเห็นได้จากบทพรรณนาภาพช้าง เอราวัณซึ่งเป็นช้างที่เนรมิตขึ้นมา มีกายสีขาวเหมือนสีสังข์

ช้างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน เมื่อก่องมืองิ้วพรรณ
สีสังข์สะอาดโอฬาร

มีเศียรตรงงาม ๓๓ เศียร แต่ละเศียรมีงา ๗ กิ่งที่สวยงามเหมือนเพชร

สามสิบสามเศียรโสภา เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ดั่งเพชรรัตน์รูจี

ที่งาแต่ละกิ่งมีสระบัว ๗ สระ แต่ละสระมีกอบัว ๗ กอ

งาหนึ่งเจ็ดโบกขรณี สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล

แต่ละกอมีดอกบัว ๗ ดอก แต่ละดอกมีกลีบบัวบาน ๗ กลีบ

กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมัลย์ ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา

แต่ละกลีบมีนางฟ้ารูปงามอยู่ ๗ องค์

กลีบหนึ่งมีเทพธิดา เจ็ดองค์โสภา
แน่นน้อยลำพานงพาล

แต่ละองค์มีบริวารที่เป็นหญิงงาม ๗ นาง ซึ่งจับระบำรำฟ้อนด้วยท่าทางอย่างนางฟ้า

นางหนึ่งยอมมีบริวาร	อีกเจ็ดเยาวมาลัย
ล้วนรูปนิรมิตมารยา	
จับระบำรำรำยสำหา	ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดังเทพอัปสร	

ที่เคียรข้างทุกเคียรมีบุษบกวิมานซึ่งงามราวกับวิมานเวไชยันต์ของพระอินทร์

มีวิมานแก้วงามบวร	ทุกเกศกุญชร
ตั้งเวไชยันต์อมรินทร์	

ทั่วตัวข้างประดับตกแต่งอย่างสวยงามด้วยแก้วมณีรัตน์และทอง ความรู้อันสูงคือ สารถีของอินทรีชิต ชื่อ โลหิต ซึ่งแปลงกายเป็นเทพบุตรนั่งอยู่ท้ายข้างเป็นผู้ขับขับขับขับ

ต่อมาเป็นบทพรรณนากองทัพของอินทรีชิตซึ่งแสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่และความพร้อมของฝ่ายศัตรูของพระราม อินทรีชิตแปลงกายทหารทั้งสี่เหล่าของตนเป็นเทพและอมนุษย์ผู้มีฤทธิ์ ท้าหน้าคือเทพารักษ์ ท้าหลังคือครุฑ กิณร และนาค ปีกซ้ายคือวิหยาธร ปีกขวาคือคนธรรพ์ การจัดการระบวนทัพเป็นไปตามตำราสงคราม และทหารทุกนายล้วนมีอาวุธครบครัน นอกจากนั้นยังมีบทพรรณนาธรรมชาติเมื่อพระรามตื่นบรรทม เป็นการพรรณนาฉากในเวลาเช้า เมื่อพระอาทิตย์เริ่มส่องแสง สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ เริ่มเคลื่อนไหวเพื่อดำเนินชีวิตตามธรรมชาติของตน เช่น ผี้ออกหาอาหาร นกนานาชนิดส่งเสียงร้องก้องป่า

ผิ้งภู่มู่คณาเหมหงส์	ร้อนราถาลง
แทรกใช้ในสร้อยสุมาลี	
ดูเหว่าเร้าเร่งพระสุริย์ศรี	ไก่อชันปีกตี
กู่ก้องในท้องดงดาน	
ปีกขาตื่นตาชันชาน	หาคู่เคียงประสาน
สำเนียงเสนาะไนไพร	

ส่วนบทพรรณนากองทัพของพระรามก็แสดงให้เห็นความยิ่งใหญ่และบุญญาธิการของพระราม ทั้งเสียงประโคมและเสียงโห่ร้อง ทำให้แผ่นดินสะเทือน สัตว์ต่าง ๆ พากันตกใจวิ่งหนี แม้แต่นกหัสติลิงค์ซึ่งกำลังคาบข้างอยู่ก็ยังตกใจจนปล่อยข้างหลุดจากปาก

อิงอินทเกีรตีระงม
ประสานเสนาะในไพร
เสียงพลโห่ร้องเอาชัย
พิภพเพียงทำลาย
สัตว์ภันท์บรรพตทั้งหลาย
ประนอมประนมชมชัย
พสุธาอากาศหวาดไหว
ชุกช่อนประหว่นขวัญหนี
ลูกครุฑพลัดตกฉิมพลี
คาบข้างก็วางไอยรา

แตรสังข์เสียงประสม
เลื่อนลั่นสนั่นใน
อ่อนเอียงเพียงปลาย
เนียนกตกใจ
หัสตินอินทรี

ในบทพรรณานี้ มีการใช้ภาพพจน์เพื่อแสดงความหมายเปรียบเทียบแทนการกล่าวตรง ๆ ถึงบุญญาธิการของพระราม ตัวอย่างเช่น การเปรียบอย่างเกินจริงว่าเสียงโห่ร้องเอาชัยของกองทัพพระรามดังสนั่นราวกับโลกจะพินาศ และการสมมุติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิตเช่นภูเขาทั้งหลายในจักรวาล ประหนึ่งเป็นหมู่คนที่พากันน้อมศีรษะพนมมือไหว้พระราม บทพรรณนาตามตัวอย่างข้างต้นนี้ เน้นการแสดงลีลาเคลื่อนไหวของตัวละครและรายละเอียดของฉากมากกว่าการดำเนินเรื่องราว และการเล่าเรื่อง นี่คือนิยามของบทพากย์ ที่ใช้ในการแสดงโขนซึ่งมีกระบวนการดำเนินเป็นหลัก และมีความไพเราะงดงามของบทพากย์เป็นส่วนประกอบ ต่างกับบทพากย์ที่แต่งขึ้นสำหรับเล่นหนังใหญ่ซึ่งมีบทพากย์ยาวที่ดำเนินเรื่องติดต่อกันเป็นหลัก และมีตัวหนังที่เชิดเป็นส่วนประกอบ การอ่านบทพากย์เอราวัณเพื่อให้ได้คุณค่าของวรรณคดีอย่างแท้จริงไม่ใช่การอ่านเอาเรื่องเพื่อให้รู้ว่าใครทำอะไร ที่ไหน และอย่างไรเท่านั้น แต่ควรจะอ่านอย่างพิถีพิถัน และสำนวนโวหาร เพื่อจะได้อรรถาธิบายถึงความงามหรือสุนทรียภาพซึ่งเป็นคุณค่าที่แท้จริง และจะทำให้ประจักษ์ว่าบรรพบุรุษของเราแต่โบราณนั้นมีฝีมือในการสร้างสรรค์วรรณศิลป์เป็นอย่างดี

จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๑๕ - ๑๑๘

บทพากย์เอราวัณ

อินทรีชิตบิตเปือนกายิน	เหมือนองค์อมรินทร์
ทรงคชเอราวัณ	
ช่างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน	เผือกผ่องผิวพรรณ
สี่สังข์สะอาดโอฬาร	
สามสิบสามเศียรโสภาค	เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ดั่งเพชรรัตน์รูจี	
งาหนึ่งเจ็ดโบกษรณี	สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล	
กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมัลย์	ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา	
กลีบหนึ่งมีเทพธิดา	เจ็ดองค์โสภาค
แน่นน้อยลำพานงพาล	
นางหนึ่งย่อมมีบิรवार	อีกเจ็ดเขาวมัลย์
ล้วนรูปนิรมิตมารยา	
จับระบำรำร่ายสายหา	ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดั่งเทพอัปสร	
มีวิมานแก้วงามบวร	ทุกเกศกฤษุช
ดั่งเวไชยันต์อมรินทร์*	
เครื่องประดับแก้วแก้วโกมิน	ช่องทางกระวิน
สร้อยสายชนกถักทอง	
ตาข่ายเพชรรัตน์ร้อยกรอง	ผ้าทิพย์ปกตระพอง
ห้อยพู่ทุกหูกชสาร	
โลทันสารถิขุนมาร	เป็นเทพบุตรควาญ
ขับท่ายที่นึ่งช้างทรง	

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๐

ใบความรู้
“บทพากย์เอราวัณ”

อินทรีชิตบิตเบียนกายิน	เหมือนองค์อมรินทร์
ทรงคชเอราวัณ	
ช่างนิรมิตฤทธิแรงแข็งขัน	เผือกผ่องผิวพรรณ
สี่สังข์สะอาดโอฬาร	
สามสิบสามเศียรโสภาค	เศียรหนึ่งเจ็ดงา
ตั้งเพชรรัตน์รูจี	
งาหนึ่งเจ็ดโบกษรณี	สระหนึ่งย่อมมี
เจ็ดกออุบลบันดาล	
กอหนึ่งเจ็ดดอกดวงมัลย์	ดอกหนึ่งแบ่งบาน
มีกลีบได้เจ็ดกลีบผกา	
กลีบหนึ่งมีเทพธิดา	เจ็ดองค์โสภาค
แน่นน้อยลำพานงพาล	
นางหนึ่งย่อมมีบิรवार	อีกเจ็ดเขาวมัลย์
ล้วนรูปนิรมิตมารยา	
จับระบ่ำร้ายร้ายสายหา	ชำเลื่องหางตา
ทำที่ดั่งเทพอัปสร	
มีวิมานแก้วงามบวร	ทุกเกศกฤษุช
ดั่งเวไชยันต์อมรินทร์*	
เครื่องประดับแก้วแก้วโกมิน	ช่องทางกระวิน
สร้อยสายชนกถักทอง	
ตาข่ายเพชรรัตน์ร้อยกรอง	ผ้าทิพย์ปกตระพอง
ห้อยพู่ทุกหูกุชสาร	
โลทันสารถิขุนมาร	เป็นเทพบุตรควาญ
ขับท้ายที่นั่งช้างทรง	

บรรดาโยธาจักรรงค์	เปลี่ยนแปลงกายคง
เป็นเทพไทเทวีญ	
ทัพหน้าอารักษ์ไพโรสณฑ์	ทัพหลังสุบรรณ
กินนรนาคนาคา	
ปีกซ้ายฤทธิพิทยา	คนธรรพ์ปีกขวา
ตั้งตามตำรับทัพชัย	
ล้วนถืออาวุธเกรียงไกร	โตมรศรชัย
พระขรรค์คทาถ้วนตน	
ลอยฟ้ามาในเวหน	รีบเร่งรีพล
มาถึงสมรภูมิชัย	

ฯ เจริจา ฯ

เมื่อนั้นจึงพระจักรี	พอพระสุริย์ศรี
อรุณเรืองเมฆา	
ลมหวนอวลกลิ่นมาลา	เฟื่องฟุ้งวนา
นิवासแถวแนวดวง	
ผึ่งภู่มุ่คณาเหมหงส์	ร้อนราถาลง
แทรกใช้ในสร้อยสุมาลี	
ดูเหว่าเร้าเร่งพระสุริย์ศรี	ไก่อ้นปีกตี
กู่ก้องในท้องดงดาน	
ปีกขาตีนตาชันขาน	หาคู่เคียงประสาน
สำเนียงเสนาะในไพร	
เดือนดาวดับเศร้าย่างใส	สร้างแสงอโณทัย
ก็ผ่านพยับรองเรือง	
จับฟ้าอากาศแลเหลืออง	ฉิบดินทร์เธอบรรเทือง
บรรทมพินจากไสยา	

ฯ เจริจา ฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๐ - ๑๒๑

ใบงาน
“ความสัมพันธ์ระหว่างคำนามกับคำกริยา”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเติมคำนามหรือคำกริยาลงในช่องว่างให้ถูกต้อง

ลม _____ อวลกลิ่นมาลา เฟื่องฟุ้ง _____
นิवासแถวแนวตง

_____ ตื่นตาชั้นขาน หาคู่เคียงประสาน
_____ เสนาะในไพร

เมื่อนั้น _____ เอื้อนอรรถวิงนา
ตรัสถาม _____ ขุนพล

อินทระชิด _____ เหนือเอรา วัฒนธรรมพัฒนา
เห็นองค์ _____ ฤทธิรงค์

ทูลเหนือเศียรเกล้า _____ หมายองค์อนุชา
ก็เพลง _____ ฤทธิธรรณ

ใบความรู้ “เนื้อเรื่องย่อบทพากย์เอราวัณ”

๑. เนื้อเรื่องย่อบทพากย์เอราวัณ (หน้า ๑๒๐ - ๑๒๒)

ช้างเอราวัณเป็นช้างที่มีขนาดใหญ่มาก ผิวกายสีขาวย มีหัว ๓๓ หัว แต่ละหัวมีงาเจ็ดงา แต่ละงายาว ๔ ล้านวา แต่ละงามีสระโบกขรณี ๗ สระ แต่ละสระมีกอบัว ๗ กอ แต่ละกอมีดอกบัว ๗ ดอก แต่ละดอกมีกลีบ ๗ กลีบ แต่ละกลีบมีเทพธิดาฟ้อนรำ ๗ องค์ แต่ละองค์มีบริวารอีก ๗ นาง รวมได้ว่า ช้างเอราวัณ มี ๓๓ หัว มีงา ๒๓๑ งา มีสระบัว ๑,๖๑๗ สระ มีกอบัว ๑๑,๓๑๙ กอ มีดอกบัว ๗๙,๒๓๓ ดอก กลีบบัว ๕๕๔,๖๓๑ กลีบ เทพธิดา ๓,๘๘๒,๔๑๗ องค์ และบริวารของเทพธิดาอีก ๒๗,๑๗๖,๙๑๙ นาง

ขณะที่กองทัพของพระรามกำลังเคลื่อนขบวนทัพ ภูเขาสัตถันท์เอียงอ่อนโน้มลงมา ประนมมือไหว้ทำให้แผ่นดินและอากาศสะเทือนเลื่อนลั่น สัตว์ต่าง ๆ ตกใจหาที่ซุกซ่อนตัว แม้แต่ลูกครุฑเมื่อได้ยินเสียงก็ตกใจพลัดตกจากต้นจิว นกหัสติที่คาบช้างมาก็ตกใจปล่อยช้างหลุดจากปาก ฝ่ายลิงต่างแสดงฤทธิ์เดชหักถอนต้นไม้ ป่าไม้ล้มลงอย่างราบเรียบด้วยฤทธิ์ของกองทัพพระราม ทันใดนั้นอากาศบัดบังพระอาทิตย์ เหล่าเทวดาบนสวรรค์ทุกชั้นต่างอำนวยการช่วยเปิดประตู หน้าต่างแล้วก็โปรยดอกไม้ทิพย์เพื่อสักการบูชา และยกย่องสรรเสริญ รถทรงขับเคลื่อนมาอย่างรวดเร็วจนวงของล้อรถไม่สัมผัสพื้นดินเพื่อเร่งกองทัพลิง กองทัพช้างให้รีบมาถึงสนามรบ

๒. คำศัพท์ยาก

สัตถัณท์	หมายถึง	ชื่อหมู่เขา ๗ ชั้นที่อยู่รอบเขาพระสุเมรุ
บรรพต	หมายถึง	ภูเขา
พสุธา	หมายถึง	แผ่นดิน
ขวัญหนี	หมายถึง	ตกใจ
ฉิมพลี	หมายถึง	ต้นจิว
หัสตินอินทรี	หมายถึง	นกหัสดี
ไอยรา	หมายถึง	ข้าง
สำแดง	หมายถึง	แสดง
พฤษา	หมายถึง	ต้นไม้
โยธี	หมายถึง	ทหาร
สุริย์ศรี	หมายถึง	พระอาทิตย์
จันทรี	หมายถึง	พระจันทร์ซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่ง
แกล	หมายถึง	หน้าต่าง
ซ้อง	หมายถึง	พร้อมกัน
บุษปมาลา	หมายถึง	ดอกไม้
ธรมินทร์	หมายถึง	แผ่นดิน
พานรินทร์	หมายถึง	ลิง
หัสติน	หมายถึง	ข้าง
พระศรีอนุชา	หมายถึง	พระลักษณ
เอื้อน	หมายถึง	พูด
สหัสสัยน์	หมายถึง	พระอินทร์
ไซ	หมายถึง	บอก
ฉงน	หมายถึง	สงสัย

ศีลตรา	หมายถึง	อาวุธ
แย่งยล	หมายถึง	ดูงาม
ราพณ์	หมายถึง	ทศกัณฐ์
อาธรรม์	หมายถึง	ไม่เป็นธรรม
ไพรี	หมายถึง	ศัตรู
เสนี	หมายถึง	กองทัพ
สถิต	หมายถึง	อยู่
ทัศน์า	หมายถึง	เห็น
ฤทธิรงค์	หมายถึง	มีความสามารถในการสู้รบ
พรหมาสตร์	หมายถึง	ชื่อศรที่พระอิศวรประทานให้แก่อินทรี
พระอนุชา	หมายถึง	พระลักษณะ
ฤทธิรณ	หมายถึง	มีความสามารถในการสู้รบ
โกลาหล	หมายถึง	เสียงกึกก้อง
อิงอล	หมายถึง	ดั่งลั่น
ธรณี	หมายถึง	แผ่นดิน
ราศี	หมายถึง	ทั่วไป
อินทรีย์	หมายถึง	ร่างกาย

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

กง	ส่วนที่เป็นวงรอบของล้อรถ “กงรถไม่จตุรฉัตร” หมายความว่า รถทรงของพระรามลอยเลื่อนไปในอากาศ ล้อรถจึงไม่สัมผัสพื้นดิน
กบี่	ลิง ในที่นี้คือ พลวานรในกองทัพพระราม
กระวีน	ห่วงที่เกี่ยวกันสำหรับโยงสัปคับช้าง (ที่นั่งบนหลังช้าง)
กินนร	อมนุษย์ที่มีรูปร่างครึ่งคนครึ่งนก ถ้าเป็นหญิงเรียกว่า กินรี
แก้วแก้ว	แก้ว ๙ ประการ เรียกนพรัตน์ ได้แก่ เพชร ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย ไพฑูรย์ ในตำรา นพรัตน์ ซึ่งเป็นตำราอัญมณีของไทยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระ พระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีคำประพันธ์ที่บอกลักษณะของ แก้วนพรัตน์ว่าดังนี้ <p style="text-align: center;">เพชรตมณีแดง เขียวใสแสงมรกต เหลืองใสสบุษราคัม แดงแก้วโกเมนเอก สีหมอกเมฆนิลกาล มุกดาहारหมอกมัว แดงสลัวเพทาย สว่างลสายไพฑูรย์</p>
โกมิน	คือ โกเมน พลอยสีแดงเข้ม
คนธรรพ์	ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง มีความชำนาญด้านดนตรีและขับร้อง
จันทร	พระจันทร์ ซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่ง ในที่นี้ใช้ จันทร เพื่อรับสัมผัส กับ สุริยศรี
จัมพะบำบัด	เริ่มพื่อนรำ
ฉิมพลี	ต้นนี้ว่า ตามเรื่องเล่าจากไตรภูมิพระร่วง ที่เชิงเขาพระสุเมรุมี ป่าต้นนี้ว่าอยู่รอบสระฉิมพลีหรือสิมพลี เป็นที่อาศัยของฝูงครุฑ ทั้งหลาย
ชนก	เครื่องผูกช้าง ทำด้วยเชือกเป็นปมหรือห่วงห้อยพาดลงมา เพื่อให้คนที่ขี่คอช้างใช้หัวแม่เท้าคืบกับตก
ชั้นหู	อาการแสดงการเตรียมพร้อมของสัตว์เช่นม้า โดยยกหูตั้งขึ้น
ซุ่มสาย	เครื่องสูงเป็นรูปฉัตรสามชั้น มีสายไหมห้อย
ซ่องหาง	เครื่องคล้องโคนหางช้างหรือม้า
ดวงมาลัย	ดอกไม้ ในที่นี้คือ ดอกบัว
โตมร	หอกด้ามสั้น ใช้พุ่งหรือชดไป

ธา	ธลา โฝลง
เทพอัปสร	นางฟ้า
ธรณินทร์	ตามศัพท์แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน คือคำว่า ธรณี (แผ่นดิน) สมาสกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า ธรณินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบทประพันธ์ มีความหมายอย่างเดียวกับ ธรณี หมายถึง แผ่นดิน
ธิดินทร์	คือ ธิดินทร์ พระราชาผู้ยิ่งใหญ่ หมายถึง พระราม
นาค	สัตว์ในนิยาย เป็นงูใหญ่มีหงอน
บรรเทือง	ประเทือง ทำให้ดีขึ้น ในที่นี้หมายถึง ตื่นขึ้น
บิดเบือนกายิน	แปลงกาย
โบกขรณี	สระบัว
ผกา	ดอกไม้ในที่นี้คือ ดอกบัว
ผ้าทิพย์	ปกติหมายถึงผ้าที่ห้อยหน้าฐานพระพุทธรูปหรือหน้าพระราชอาสน์หรือพนักหลับปลา ในที่นี้คือผ้าที่คลุมตระพองข้างเพื่อตกแต่งให้สวยงาม
พรหมาสตร์	ศรที่พระอิศวรประทานให้รณพักตร์ซึ่งตีมาคืออินทรีชิต (ศรที่พระรามได้จากฤาษีวิศวามิตรก็ชื่อพรหมาสตร์ ที่ชื่อซ้ำกับเช่นนี้ เพราะพรหมาสตร์ที่ใช้ขุบศรเมื่อขุบแล้ว ศรนั้นก็เรียกว่าศรพรหมาสตร์
พระจักรี	ผู้ถือจักร คือ พระนารายณ์ ในที่นี้หมายถึง พระรามผู้อวตารปางหนึ่งของพระนารายณ์
พระลักษมณ์	พระอนุชาต่างพระมารดาของพระราม เป็นโอรสนางสมุทรรษา เมื่อพระนารายณ์อวตารลงมาเป็นพระราม สังข์ซึ่งเป็นเทพอาวุธของพระนารายณ์และพญานาคซึ่งเป็นบงลังก์ของพระนารายณ์ก็ลงมาเกิดเป็นพระลักษมณ์คู่บุญของพระราม (ชื่อพระลักษมณ์นี้ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑ และรัชกาลที่ ๒ เป็นต้น ใช้ว่า ลักษณ์ แต่ต่อมามีผู้ใช้อย่างสันสกฤตว่า ลักษมณณ์ ก็มี)

พระสุริยาศรี	พระอาทิตย์
พชนี	พัด
พัดโบก	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นพัดสำหรับโบกกลม ถวายพระมหากษัตริย์ซึ่งประทับ ณ ที่สูง
พานรินทร์	ตามศัพท์แปลว่า พญาวานร คำว่า พานร มาจากคำว่า วานร (ลิง) สมรสกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า พานรินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบท ประพันธ์มีความหมายอย่างเดียวกับพานร หมายถึง พล วานรในกองทัพพระราม
มยุรฉัตร	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นเครื่องกั้นบัง เป็นชั้น ๆ ทำด้วยหางนกยูง
มาตลี	สารถีของพระอินทร์ ซึ่งมาขับรถทรงให้พระราม มาตูลี ก็เรียก
มารยา	การเสด็จทำ ในที่นี้หมายถึง ที่เนรมิตขึ้นมา
แยงยล	แยงยล ดุจาม
โยธาจตุรงค์	กองทัพ ๔ เหล่า คือ เหล่าช้าง เหล่าม้า เหล่ารถ และ เหล่าราบ (พลเดินเท้า)
รถแก้วโกสัย	รถทรงที่พระอินทร์ (โกสัย) ประทานให้พระรามพร้อม สารถี ชื่อ มาตลี
รอย	เป็นลวดลาย ในความว่า “เพลารอยพลอยประดับดุมวง”
ระเหิด	สูง
ราพณ์	ทศกัณฐ์
ราศี	หมายถึง จักรราศี คือ อาณาเขตที่ดาวเคราะห์โคจรรอบ ดวงอาทิตย์ ในที่นี้หมายถึง ทั่วไป “ครแต่มีไปทั่วราศี” หมายความว่า ครที่อินทรชิตแผลงไปในนกระจ่ายทั่วไป ในท้องฟ้า
ฤทธิรงค์	มีความสามารถในการสู้รบ (รงค์ แปลว่า สนามรบ)
ฤทธิรณ	มีความสามารถในการสู้รบ (รณ แปลว่า การสู้รบ)
ฤาษิต	ฤาษีในที่นี้น่าจะหมายถึงผู้มีวิद्याคม เป็นคำที่บอกคุณ ความว่า “ฤาษิตวิद्या”
ลักษณะของวิทยารใน	
ลอยฟ้า	เหาะ

โลทัน	เป็นชื่อสารถีของอินทรีชิต เป็นพลักษณ์กรงลงกาผู้ซัรบรค คึกในครั้งต่าง ๆ
วิทยา เวไชยันต์	คือ วิทยาธร ชาวสวรรคค์พวกหนึ่งมีวิชาอาคม เวชยันต์หรือไวชยันต์ เป็นชื่อวิมานหรือรถทรงของพระ อินทรีในสวรรคค์ชั้นดาวดึงส์มีเมืองไตรตรึงษ์ของพระอินทรี กลางนครไตรตรึงษ์นี้มีวิมานใหญ่งดงามชื่อไพชยนต์ หรือ ไวชยันต์ หรือเวชยันต์ เมื่อพระอินทรีปรารถนาจะเสด็จไป ที่ใด วิมานนี้ก็จะเปลี่ยนเป็นรถทรง
สมรภูมิชัย	สนามรบ
สร้อยสุมาลี	ดอกไม้
สหัสสนัยน์	ผู้มีพันตา หมายถึง พระอินทรี เป็นเทวราชผู้เป็นใหญ่ใน สวรรคค์ชั้นดาวดึงส์สหัสสนัยน์ ก็เรียก
สัตถัณฑ์	ชื่อหมู่เขา ๗ ชั้น ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ได้แก่ ยุคนธร อิสินธร กรวิก สุทสนะ เนมินธร วินันตกะ และอัสกัณ
สุครีพ	พญาวานร ทหารเอกของพระราม เป็นบุตรของพระอาทิตย์ กับนางกาลอัจนา มีพี่ชายชื่อพาลี (เดิมชื่อกาภาค) ซึ่งเป็น บุตรพระอินทรี โคดมฤาษี ผู้เป็นสามีนางกาลอัจนาเข้าใจว่า พาลีและสุครีพเป็นบุตรของตนจึงเลี้ยงดูอย่างรักใคร่ ครั้ง หนึ่งฤาษีพาลูก ๆ ไปอาบน้ำ เมื่อถูกบุตรสาวชื่อนางสวาทะ (ต่อมาคือมารดา ของหนุมาน) ตัดพ้อว่ารักลูกคนอื่น มากกว่าลูกของตนเอง ฤาษีสงสัยจึงเสี่ยงทายให้ลูก ๆ ลง ว่ายน้ำ ถ้าไม่ใช่ลูกของให้กลายเป็นวานรเข้าไป พาลีกับ สุครีพจึงกลายเป็นวานร พระอินทรีพระอาทิตย์สงสารบุตร จึงลงมาสร้างเมืองขีดขินให้พาลีเป็นเจ้าเมืองและสุครีพเป็น อุปราช ครั้งหนึ่งพาลีรบกับควายทรรพีในถ้ำ พาลีสั่งสุครีพว่า หากรบกันถึง ๗ วัน ยังไม่ออกมาจากถ้ำ ให้สุครีพดูที่ร่องน้ำ หน้าถ้ำ ถ้าเห็นเลือดชั้นจงเข้าใจว่าเป็นเลือดทรรพี แต่ถ้าเป็น เลือดใสคือเลือด ของตน หากเห็นเลือดใสให้สุครีพเอาหิน ปิดปากถ้ำไว้มิให้ใครเห็นศพตน พาลีสังหารทรรพีได้แต่ ขณะนั้นฝนตกลงมา เลือดที่ไหลออกมาจึงใส สุครีพเข้าใจว่า

สุบรรณ	พี่ชายตายแล้วจึงปิดปากถ้ำตามคำสั่ง พาลีโกรธสุครีพมาก
ไสยา	คิดว่าสุครีพเป็นกบฏ เมื่อออกมาจากถ้ำได้จึงขับสุครีพออก
หัสติน	จากเมืองขีดขิน สุครีพจึงไปขอให้พระรามช่วย พระราม
หัสตินอินทรี	ลงโทษพาลีแล้วตั้งให้สุครีพครองเมืองขีดขินต่อไป สุครีพ
	พาไพร่พลวานรมาเป็นกำลังทัพของพระราม
เหมหงส์	ผู้มีปีกงาม หมายถึง ครุฑ สัตว์ในนิยายซึ่งเป็นพญานก
อมรินทร์	การนอน ที่นอน
	ช่าง ในความว่า “เร่รัดหัสติน”
	นกหัสดี หรือนกหัสดีลิงก์ เป็นนกในวรรณคดีโบราณ ตัว
	ใหญ่ มีกำลังเท่าช้าง ๕ เชือก มีกรงเล็บใหญ่มีงวงคล้าย
	งวงช้าง กินเนื้อคนและสัตว์เป็นอาหารอยู่บริเวณ
	ป่าหิมพานต์
	หงส์ทอง (เหม แปลว่า ทอง)
	ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดา ในที่นี้หมายถึง พระอินทร์
	ในความว่า “อินทรชิตบิดเบือนกายิน เหมือนองค์อมรินทร์”
	หมายความว่า อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ (คำว่า
	“เหมือน” ไม่ใช่คำเปรียบเทียบอย่างอุปมา ไม่ใช่ภาพพจน์
	แต่มีความหมายว่าแปลงเป็น)
อรุณ	เวลาใกล้รุ่ง ในที่นี้หมายถึง แสงทองเมื่อใกล้รุ่ง
อารักษ์ไพร่สนธ์	เทวดาที่ดูแลรักษาป่า (อารักษ์ เป็นคำจากภาษาบาลีตรงกับ
	คำจากภาษาสันสกฤตว่า อารักษ์)
อินทเกรี	กลองที่ใช้ตีให้สัญญาณในกองทัพเวลาออกศึกในสมัย
	โบราณ เช่น ตีบอกถอยให้รู้ เป็นต้น แต่บางที่ใช้ในงาน
	สมโภชก็มี
เอราวัณ	หรือไอยราวัณ เป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง เมื่อพระอินทร์จะ
	เสด็จไปที่ใด เอราวัณเทพบุตรก็จะเนรมิตตนเป็นช้างทรง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีจักษุ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๕ - ๑๓๐

ใบงาน
“บทพากย์เอราวัณ”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำศัพท์ยากในเรื่อง บทพากย์เอราวัณ มาใส่ลงในช่องว่างให้ครบถ้วน

คำศัพท์	หน้าที่พบ	ความหมาย

ใบความรู้ “การเขียนพรรณนา”

หลักในการเขียนพรรณนา

การเรียบเรียงข้อความแบบพรรณนาโวหารเพื่อก่อให้เกิดภาพพจน์และอารมณ์สะท้อนใจ ควรดำเนินตามหลักเกณฑ์ดังนี้

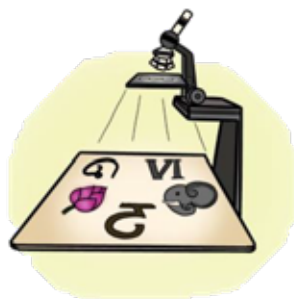
๑. วิเคราะห์สิ่งที่จะพรรณนาอย่างละเอียดว่าประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ อะไรบ้างส่วนใด เป็นลักษณะเด่นส่วนใดเป็นลักษณะประกอบซึ่งเสริมลักษณะเด่นลักษณะเด่นและลักษณะประกอบ มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างไร

๒. เลือกพรรณนาลักษณะเด่นตามลำดับความสำคัญหรือลำดับความมากน้อยใหญ่เล็ก เช่น ลักษณะบุคคลควร กล่าวถึงเรือนร่างใบหน้าและเครื่องแต่งกายตามลำดับ การพรรณนาดันไม้โดยทั่วไปมัก กล่าวถึง ลำต้นก่อนดอกและใบแต่ถ้าต้องการเน้นสิ่งใดเป็นพิเศษก็กล่าวถึงสิ่งนั้นก่อนหรือขยายความให้มากกว่าสิ่งอื่น

๓. พรรณนาลักษณะประกอบโดยคำนึงถึงความสัมพันธ์อันเหมาะสมกับลักษณะเด่นในกรณี ใบหน้าควรพิจารณาว่าจะกล่าวถึงส่วนย่อยอะไรบ้างและอะไรก่อนอะไรหลังเป็นต้น ว่าตาจมูกปากหู หน้าผากแก้มผมคิ้วฟันถ้าเป็นดอกไม้ก็เลือกพรรณนากลิ่นเกสรสีหรือกลิ่นตามที่เห็นสมควร

๔. การคิดสรรถ้อยคำที่เหมาะสมมีความสำคัญยิ่งสำหรับโวหารพรรณนาคำที่ใช้ควรมีพลัง สื่อความหมายสร้างภาพพจน์และปลุกอารมณ์ความรู้สึกกล่าวคือมีความเด่นกระชับทั้งความหมายและเสียงโดยเฉพาะคำนามกริยาและวิเศษณ์ควรเลือกเฟ้นอย่างพิถีพิถันให้สอดคล้องกับเนื้อความ

๕. ใช้คำหรือกลุ่มคำที่เป็นภาษาภาพพจน์ (figurative language) ซึ่งได้แก่ภาษาที่ผิดแผกจาก ปกติหรือผิดจากภาษาตามตัวอักษรด้านการเรียบเรียงลำดับคำหรือด้านความหมายของคำเพื่อให้เป็น สำนวนแปลกใหม่และมีพลังทำให้มองเห็นภาพและเร้าอารมณ์ความรู้สึกสำนวนที่ทำให้เกิดภาษาภาพพจน์ ต่าง ๆ

ประเภทของการเขียนพรรณนา

การเขียนพรรณนาใช้ได้ทั่วไปกับเรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วสำหรับระดับชั้นนี้ควรจะได้ฝึกเขียนเรื่องเกี่ยวกับบุคคลสถานที่ธรรมชาติและเหตุการณ์ทั้งที่เป็นจริงและเป็นจินตนาการ

๑. ในการพรรณนาบุคคลจำเป็นต้องสังเกตรูปร่างหน้าตาการเดินน้ำเสียง การพูดจากริยาอาการ ลักษณะนิสัยอารมณ์ความรู้สึกไม่ว่าจะเป็นบุคคลประเภทใด หรืออยู่ในฐานะใดเช่นตัวตลกในบทละครหรือเด็กที่เล่นตามหาดทรายพยายามค้นหาบุคลิกลักษณะเฉพาะอาจจำเรียงแจ่มใสเคร่งขรึมหวิ้มเรียบไม่มีเส้นแตกหรือยี่นหลังค่อม การพรรณนาบุคคลกระทำได้สองวิธีคือการพรรณนาโดยตรงและพรรณนาโดยอ้อม

๒. สถานที่ ในการพรรณนาสถานที่ควรจะได้สังเกตลักษณะที่เด่นของสถานที่ไม่ว่าจะเป็นที่คุ้นเคยมาแล้วเช่นโรงเรียนหรือสถานที่ที่เพิ่งเคยเห็นเป็นครั้งแรกจะต้องพิจารณาสิรูปรางขนาดและการจัดวางสิ่งของสิ่งของที่ประทับใจทั่วไปและค้นหาลักษณะเฉพาะที่ทำให้เกิดความประทับใจนั้นเมื่อสังเกตอย่างถี่ถ้วนแล้วจึงเลือกพรรณนาเฉพาะลักษณะที่เด่นชัดที่จะสร้างความสนใจของผู้อ่านและเรียงลำดับการพรรณนาตามความเหมาะสมเช่นเริ่มต้นจากใกล้ไปหาไกลหรือจากบนลงล่าง การพรรณนาพระพุทธรูปในพระอุโบสถเป็นตัวอย่งการพรรณนาสถานที่ใช้คำที่เหมาะสมเจาะชัดเจนนก่ให้เกิดจินตนาการประกอบด้วยโวหารเปรียบเทียบทำให้เกิดภาพพจน์เด่นชัด

๓. ธรรมชาติ การพรรณนาธรรมชาติทั่วไปควรจะได้กล่าวถึงทิศทางสัณขรบรรยากาศตลอดจนพืชสัตว์ต่าง ๆ เช่นนกแมลงถ้าเป็นชายทะเลควรเน้นหาดทรายสีน้ำทะเลคลื่นลมสภาพใต้ทะเลหากเกี่ยวกับฤดูกาลควรพ่งเล็งลักษณะพิเศษของแต่ละฤดูกาล

๔. เหตุการณ์ ในการพรรณนาเหตุการณ์ควรเลือกเหตุการณ์ที่เด่นชวนรั้าความตื่นเต้นสะเทือนอารมณ์และควรใช้การบรรยายประกอบเพื่อให้เนื้อเรื่องแจ่มแจ้ง

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

กง	ส่วนที่เป็นวงรอบของล้อรถ “กงรถไม่จตุรฉนิทน์” หมายความว่า รถทรงของพระรามลอยเลื่อนไปในอากาศ ล้อรถจึงไม่สัมผัสพื้นดิน
กบี่	ลิง ในที่นี้คือ พลวานรในกองทัพพระราม
กระวีน	ห้วงที่เกี่ยวกันสำหรับโยงส์คับข้าง (ที่นั่งบนหลังข้าง)
กินนร	อมนุษย์ที่มีรูปร่างครึ่งคนครึ่งนก ถ้าเป็นหญิงเรียกว่า กินรี
แก้วแก้ว	แก้ว ๙ ประการ เรียกนพรัตน์ ได้แก่ เพชร ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย ไพฑูรย์ ในตำรา นพรัตน์ ซึ่งเป็นตำราอัญมณีของไทยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาจักรีบรมราชูปถัมภ์ พระพุทธรูปศิลปะล้านช้างมีคำประพันธ์ที่บอกลักษณะของ แก้วนพรัตน์ว่าดังนี้ เพชรตมณีแดง เขียวใสแสงมรกต เหลืองใสสดบุษราคัม แดงแก้วโกเมนเอก สีหมอกเมฆนิลกาล มุกดาहारหมอกมัว แดงสลัวเพทาย สว่างไสวไพฑูรย์
โกมิน	คือ โกเมน พลอยสีแดงเข้ม
คนธรรพ์	ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง มีความชำนาญด้านดนตรีและขับร้อง
จันทร	พระจันทร์ ซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่ง ในที่นี้ใช้ จันทร เพื่อรับสัมผัส กับ สุริยศรี
จัมพะบำบัด	เริ่มพื่อนรำ
ฉิมพลี	ต้นนี้ว่า ตามเรื่องเล่าจากไตรภูมิพระร่วง ที่เชิงเขาพระสุเมรุมี ป่าต้นนี้ว่าอยู่รอบสระฉิมพลีหรือฉิมพลี เป็นที่อาศัยของฝูงครุฑ ทั้งหลาย
ชนก	เครื่องผูกข้าง ทำด้วยเชือกเป็นปมหรือห่วงห้อยพาดลงมา เพื่อให้คนที่ขี่คอช้างใช้หัวแม่เท้าคืบกับตัก
ชั้นหู	อาการแสดงการเตรียมพร้อมของสัตว์เช่นม้า โดยยกหูตั้งขึ้น
ซุ่มสาย	เครื่องสูงเป็นรูปฉัตรสามชั้น มีสายไหมห้อย
ซ่องหาง	เครื่องคล้องโคนหางช้างหรือม้า
ดวงมาลัย	ดอกไม้ ในที่นี้คือ ดอกบัว
โตมร	หอกด้ามสั้น ใช้พุ่งหรือชดไป

ธา	ธลา โผลง
เทพอัปสร	นางฟ้า
ธรณินทร์	ตามศัพท์แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน คือคำว่า ธรณี (แผ่นดิน) สมาสกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า ธรณินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบทประพันธ์ มีความหมายอย่างเดียวกับ ธรณี หมายถึง แผ่นดิน
ธิดินทร์	คือ ธิดินทร์ พระราชาผู้ยิ่งใหญ่ หมายถึง พระราม
นาค	สัตว์ในนิยาย เป็นงูใหญ่มีหงอน
บรรเทือง	ประเทือง ทำให้ดีขึ้น ในที่นี้หมายถึง ตื่นขึ้น
บิดเบือนกายิน	แปลงกาย
โบกษรณี	สระบัว
ผกา	ดอกไม้ในที่นี้คือ ดอกบัว
ผ้าทิพย์	ปกติหมายถึงผ้าที่ห้อยหน้าฐานพระพุทธรูปหรือหน้าพระราชอาสน์หรือพนักหลับปลา ในที่นี้คือผ้าที่คลุมตระพองข้างเพื่อตกแต่งให้สวยงาม
พรหมาสตร์	ศรที่พระอิศวรประทานให้รณพักตร์ซึ่งตีมาคืออินทรีชิต (ศรที่พระรามได้จากฤาษีวิศวามิตรก็ชื่อพรหมาสตร์ ที่ชื่อซ้ำกับเช่นนี้ เพราะพรหมาสตร์ที่ใช้ชูปศรเมื่อชูปแล้ว ศรนั้นก็เรียกว่าศรพรหมาสตร์
พระจักรี	ผู้ถือจักร คือ พระนารายณ์ ในที่นี้หมายถึง พระรามผู้อวตารปางหนึ่งของพระนารายณ์
พระลักษมณ์	พระอนุชาต่างพระมารดาของพระราม เป็นโอรสนางสมุทรรษา เมื่อพระนารายณ์อวตารลงมาเป็นพระราม สังข์ซึ่งเป็นเทพอาวุธของพระนารายณ์และพญานาคซึ่งเป็นบั้งลังก์ของพระนารายณ์ก็ลงมาเกิดเป็นพระลักษมณ์คู่บุญของพระราม (ชื่อพระลักษมณ์นี้ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑ และ รัชกาลที่ ๒ เป็นต้น ใช้ว่า ลักษณ์ แต่ต่อมามีผู้ใช้อย่างสันสกฤตว่า ลักษมณ์ ก็มี)

พระสุริยศรี	พระอาทิตย์
พชนี	พัด
พัดโบก	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นพัดสำหรับโบกกลม ถวายพระมหากษัตริย์ซึ่งประทับ ณ ที่สูง
พานรินทร์	ตามศัพท์แปลว่า พญาวานร คำว่า พานร มาจากคำว่า วานร (ลิง) สมรสกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า พานรินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบท ประพันธ์มีความหมายอย่างเดียวกับพาน หมายถึง พลวานรในกองทัพพระราม
มยุรฉัตร	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นเครื่องกั้นบัง เป็นชั้น ๆ ทำด้วยหางนกยูง
มาตลี	สารถีของพระอินทร์ ซึ่งมาขั้บรถทรงให้พระราม มาตูลี ก็เรียก
มารยา	การสร้างทำ ในที่นี้หมายถึง ที่เนรมิตขึ้นมา
แย่งยล	แย่งยล ดูงาม
โยธาจักรรงค์	กองทัพ ๔ เหล่า คือ เหล่าช้าง เหล่าม้า เหล่ารถ และ เหล่าราบ (พลเดินเท้า)
รถแก้วโกสัย	รถทรงที่พระอินทร์ (โกสัย) ประทานให้พระรามพร้อม สารถี ชื่อ มาตลี
รอย	เป็นลวดลาย ในความว่า “เพลารอยพลอยประดับคุมวง”
ระเหิด	สูง
ราพณ์	ทศกัณฐ์
ราศี	หมายถึง จักรราศี คือ อาณาเขตที่ดาวเคราะห์โคจรรอบ ดวงอาทิตย์ ในที่นี้หมายถึง ทั่วไป “ครเต็มไปทั่วราศี” หมายความว่า ครที่อินทรชิตแผลงไปนั้นกระจายทั่วไป ในท้องฟ้า
ฤทธิรงค์	มีความสามารถในการสู้รบ (รงค์ แปลว่า สนามรบ)
ฤทธิรณ	มีความสามารถในการสู้รบ (รณ แปลว่า การสู้รบ)
ฤาษิต	ฤาษีในที่นี้น่าจะหมายถึงผู้มีวิद्याคม เป็นคำที่บอกคุณ ลักษณะของวิทยากรในความว่า “ฤาษิตวิद्या”
ลอยฟ้า	เหาะ

โลทัน	เป็นชื่อสารถีของอินทรีชิต เป็นพลักษณ์กรงลงกาผู้ขับรถศึกใน ครั้งต่าง ๆ
วิทยา เวไชยันต์	คือ วิทยาธร ชาวสวรรค์พวกหนึ่งมีวิชาอาคม เวชยันต์หรือไวชยันต์ เป็นชื่อวิมานหรือรถทรงของพระ อินทรีในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มีเมืองไตรตรึงษ์ของพระอินทร์ กลางนครไตรตรึงษ์นี้มีวิมานใหญ่งดงามชื่อไพชยนต์ หรือ ไวชยันต์ หรือเวชยันต์ เมื่อพระอินทร์ปรารถนาจะเสด็จไป ที่ใด วิมานนี้ก็จะเปลี่ยนเป็นรถทรง
สมรภูมิชัย	สนามรบ
สร้อยสุมาลี	ดอกไม้
สหัสสนัยน์	ผู้มีพันตา หมายถึง พระอินทร์ เป็นเทวราชผู้เป็นใหญ่ใน สวรรค์ชั้นดาวดึงส์สหัสสนัยน์ ก็เรียก
สัตถภัณฑ์	ชื่อหมู่เขา ๗ ชั้น ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ได้แก่ ยุคนธร อิสิณธร กรวิก สุทัสนะ เนมิณธร วินันตกะ และอัสถักัน
สุครีพ	พญาวานร ทหารเอกของพระราม เป็นบุตรของพระอาทิตย์ กับนางกาลอัจนา มีพี่ชายชื่อพาลี (เดิมชื่อกาภาค) ซึ่งเป็น บุตรพระอินทร์ โคดมฤาษี ผู้เป็นสามีนางกาลอัจนาเข้าใจว่า พาลีและสุครีพเป็นบุตรของตนจึงเลี้ยงดูอย่างรักใคร่ ครั้ง หนึ่งฤาษีพาลูก ๆ ไปอาบน้ำ เมื่อถูกบุตรสาวชื่อนางสวาทะ (ต่อมาคือมารดา ของหนุมาน) ตัดพ้อว่ารักลูกคนอื่น มากกว่าลูกของตนเอง ฤาษีสงสัยจึงเสี่ยงทายให้ลูก ๆ ลง ว่ายน้ำ ถ้าไม่ใช่ลูกของให้กลายเป็นวานรเข้าไป พาลีกับ สุครีพจึงกลายเป็นวานร พระอินทร์พระอาทิตย์ส่งสารบุตร จึงลงมาสร้างเมืองขีดขินให้พาลีเป็นเจ้าเมืองและสุครีพเป็น อุปราช ครั้งหนึ่งพาลีรบกับควายทรพีในถ้ำ พาลีสั่งสุครีพว่า หากรบกันถึง ๗ วัน ยังไม่ออกมาจากถ้ำ ให้สุครีพดูที่ร่องน้ำ หน้าถ้ำ ถ้าเห็นเลือดชั้นจงเข้าใจว่าเป็นเลือดทรพี แต่ถ้าเป็น เลือดใสคือเลือด ของตน หากเห็นเลือดใสให้สุครีพเอาหิน ปิดปากถ้ำไว้มิให้ใครเห็นศพตน พาลีสังหารทรพีได้แต่ ขณะนั้นฝนตกลงมา เลือดที่ไหลออกมาจึงใส สุครีพเข้าใจว่า

<p>สุบรรณ ไสยา หัตดิน หัตดินอินทรี</p>	<p>พี่ชายตายแล้วจึงปิดปากถ้าตามคำสั่ง พาลีโกรธสุครีพมาก คิดว่าสุครีพเป็นกบฏ เมื่อออกมาจากถ้ำได้จึงขับสุครีพออก จากเมืองขีดขิน สุครีพจึงไปขอให้พระรามช่วย พระราม ลงโทษพาลีแล้วตั้งให้สุครีพครองเมืองขีดขินต่อไป สุครีพพา ไพร่พลวานรมาเป็นกำลังทัพของพระราม</p>
<p>ผู้มีปีกงาม หมายถึง ครุฑ สัตว์ในนิยายซึ่งเป็นพญานก การนอน ที่นอน</p>	<p>ผู้มีปีกงาม หมายถึง ครุฑ สัตว์ในนิยายซึ่งเป็นพญานก การนอน ที่นอน</p>
<p>ช่าง ในความว่า “เร่งรัดหัตดิน”</p>	<p>ช่าง ในความว่า “เร่งรัดหัตดิน”</p>
<p>นกหัสดี หรือ นกหัสดีลิงก์ เป็นนกในวรรณคดีโบราณ ตัว ใหญ่ มีกำลังเท่าช้าง ๕ เชือก มีกรงเล็บใหญ่ มีวงคล้าย วงช้าง กินเนื้อคนและสัตว์เป็นอาหารอยู่บริเวณ ป่าหิมพานต์</p>	<p>นกหัสดี หรือ นกหัสดีลิงก์ เป็นนกในวรรณคดีโบราณ ตัว ใหญ่ มีกำลังเท่าช้าง ๕ เชือก มีกรงเล็บใหญ่ มีวงคล้าย วงช้าง กินเนื้อคนและสัตว์เป็นอาหารอยู่บริเวณ ป่าหิมพานต์</p>
<p>หงส์ทอง (เหม แปลว่า ทอง) ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดา ในที่นี้หมายถึง พระอินทร์ ในความว่า “อินทรีชิตบิดเบียนกายิน เหมือนนงค์อมรินทร์” หมายความว่า อินทรีชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ (คำว่า “เหมือน” ไม่ใช่คำเปรียบเทียบอย่างอุปมา ไม่ใช่ภาพพจน์ แต่มีความหมายว่าแปลงเป็น)</p>	<p>หงส์ทอง (เหม แปลว่า ทอง) ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดา ในที่นี้หมายถึง พระอินทร์ ในความว่า “อินทรีชิตบิดเบียนกายิน เหมือนนงค์อมรินทร์” หมายความว่า อินทรีชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ (คำว่า “เหมือน” ไม่ใช่คำเปรียบเทียบอย่างอุปมา ไม่ใช่ภาพพจน์ แต่มีความหมายว่าแปลงเป็น)</p>
<p>เวลาใกล้รุ่ง ในที่นี้หมายถึง แสงทองเมื่อใกล้รุ่ง เทวดาที่ดูแลรักษาป่า (อารักข เป็นคำจากภาษาบาลีตรงกับ คำจากภาษาสันสกฤตว่า อารักข)</p>	<p>เวลาใกล้รุ่ง ในที่นี้หมายถึง แสงทองเมื่อใกล้รุ่ง เทวดาที่ดูแลรักษาป่า (อารักข เป็นคำจากภาษาบาลีตรงกับ คำจากภาษาสันสกฤตว่า อารักข)</p>
<p>กลองที่ใช้ตีให้สัญญาณในกองทัพเวลาออกศึกในสมัยโบราณ เช่น ตีบอกถอยให้รุก เป็นต้น แต่บางทีใช้ในงานสมโภชก็มี หรือไอยราวัน เป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง เมื่อพระอินทร์จะเสด็จ ไปที่ใด เอราวันเทพบุตรก็จะเนรมิตตนเป็นช้างทรง</p>	<p>กลองที่ใช้ตีให้สัญญาณในกองทัพเวลาออกศึกในสมัยโบราณ เช่น ตีบอกถอยให้รุก เป็นต้น แต่บางทีใช้ในงานสมโภชก็มี หรือไอยราวัน เป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง เมื่อพระอินทร์จะเสด็จ ไปที่ใด เอราวันเทพบุตรก็จะเนรมิตตนเป็นช้างทรง</p>

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๕ - ๑๓๐

ใ้ความรู้ “อิทธิพลของภาษาโฆษณา”

อิทธิพลของภาษาโฆษณา

ภาษาโฆษณาเป็นตัวอย่างของภาษาสร้างสรรค์ ผู้คิดภาษาโฆษณายพยายามสรรหาคำที่กระชับ เข้าใจง่าย มีความเปรียบที่ชัดเจน และสามารถสื่อความหมายได้ตรงกับคุณสมบัติของสินค้าและบริการ บางครั้งจึงไม่เคร่งครัดว่าจะต้องใช้ภาษาตามแบบที่เคยใช้มาแต่เดิม เช่น อาจนำคำที่ไม่เคยปรากฏร่วมกันมาเรียงอยู่ด้วยกัน เช่น นำคำว่า โดน มาใช้ร่วมกับคำว่า ใจ เป็น โดนใจ เพื่อสื่อความหมายว่า ประทับใจอย่างมาก ตรงตามต้องการอย่างยิ่ง การใช้ภาษาลักษณะที่ไม่จำกัดในกรอบที่เคยใช้ ทำให้เกิดผลสำคัญกับภาษา ๒ ประการ ดังนี้

๑. ทำให้เกิดการสร้างสรรค์ภาษาวรรณศิลป์ และสะท้อนความคิดที่ลึกซึ้งหรือความคิดที่น่าประทับใจ เช่น คำขวัญโฆษณาว่า เทียวเมืองไทย ไม่ไปไม่รู้ มีลักษณะทางวรรณศิลป์ที่สำคัญคือ ใช้คำง่าย กระชับ สื่อความหมายกว้างขวาง ลึกซึ้ง คำว่า เทียว-ไทย มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ /ท/ คำว่า เมือง-ไม่ มีเสียงสัมผัสพยัญชนะ /ม/ คำว่า ไทย-ไม่-ไป มีเสียงสัมผัสสระ ไอ คำว่า ไม่ไปไม่รู้ มีจังหวะของคำที่สมดุล ใช้คำปฏิเสธ ไม่ ร่วมกับคำกริยา ไป และ รู้ ตามลำดับ นอกจากนี้ คำว่า เทียว ไป และ รู้ ยังสื่อความหมายที่ลึกซึ้งว่า การท่องเที่ยว คือ การเดินทางไปให้ได้พบเห็นสิ่งใหม่ เพื่อจะได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีค่า

๒. เป็นแบบอย่างให้คนในสังคมใช้ตามจนเกิดความเปลี่ยนแปลงขึ้นกับภาษา เช่น เกิดคำใหม่ วลีใหม่ สำนวนใหม่ ซึ่งไม่เคยมีใช้มาก่อน ในขณะเดียวกัน คำ วลี และสำนวนซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันและใช้มาแต่เดิม เริ่มนิยมใช้น้อยลง เช่น เมื่อคนในสังคมใช้คำว่า โดนใจ แทน ประทับใจ หรือ ตรงใจ มาก ๆ ผู้ที่ใช้คำว่า โดนใจ ก็มักจะนึกคำว่า ประทับใจ หรือ ตรงใจ ไม่ออก ทำให้พบคำว่า โดนใจ มากขึ้น และพบคำว่า ประทับใจ ตรงใจ น้อยลง นานเข้า คำว่า ประทับใจ ตรงใจ อาจสูญไปจากภาษา หรือมีความหมายเปลี่ยนแปลงไป กรณีคำที่มีความหมายเปลี่ยนแปลงไป อาจทำให้คนที่อยู่ต่างสมัยกัน เข้าใจคำคำเดียวกันไปคนละทาง

ใบความรู้
“บทพากย์เอราวัณ”

เสด็จทรงรถแก้วโกสัย	ไพโรจน์รุจี
จะแข่งซึ่งแสงสุริยใส	
เทียมสินธพอาชาไนย	เรีงร้องถวายชัย
ชั้นหุระเหิดหฤหรรษ์	
มาตลีสารถีเทวีญ	กรกุ่มพระขรรค์
ขับรถมากกลางจตุรงค์	
เพลารอยพลอยประดับคุมวง	กีกก้องกำกวง
กระทบกระทั่งธรรณี	
มยุรฉัตรชุมสายพรายศรี	พัดโบกพัชนี
กระบี่ระบายโบกลม	
อึงอินทเกร์ตีระงม	แตรสังข์เสียงประสม
ประสานเสนาะในไพร	
เสียงพลโห่ร้องเอาชัย	เลื่อนลั่นสนั่นใน
พิภพเพียงทำลาย	
สัตกัณฑ์บรรพตทั้งหลาย	อ่อนเอียงเพียงปลาย
ประนอมประนมชมชัย	
พสุธาอากาศหวาดไหว	เนื่อนกตกใจ
ซุกซ่อนประหวั้นขวัญหนี	
ลูกครุฑพลัดตกฉิมพลี	หัสตินอินทรี
คาบซ้างก็วางไอยรา	
วานรสำแดงเดชา	หักถอนพฤกษา
ถือต่างอาวุธยุทธยง	
ไม้ไผ่ล้อย่างกลางดง	แหลกลู่มลง
ละเอียดด้วยฤทธิโยธี	
อากาศบดบังสุริยศรี	เทวีญจันตรี
ทุกชั้นอำนาจอวยชัย	
บ้างเปิดเกลแก้วแววไว	โปรยทิพย์มาลัย
ซ้องสาธุการบูชา	

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๒

ใบความรู้
คำศัพท์จากเรื่อง “บทพากย์เอราวัณ”

เมื่อนั้นพระศรีอนุชา	เอื่อนอรธรวัจนา
ตรัสถามสุครีพขุนพล	
เหตุไฉนสหัสสนัยน์เสด็จลด	สมรภูมิไพรสณฑ์
เธอมาด้วยกลอันใด	
สุครีพทูลทัดเฉลยไข	ทุกทีสหัสสนัยน์
เสด็จด้วยหมู่เทวา	
อวยชัยถวายทิพมาลา	บัดนี้เธอมา
เห็นวิปริตดูฉงน	
ทรงเครื่องศัสตราแย่งยล	ฤจะกลับเปนกล
ไปเข้าด้วยราพณ์อาธรรม์	
พระผู้เรืองฤทธิแข็งขัน	คอยดูสำคัญ
อย่าไว้พระทัยไพร่	
เมื่อนั้นอินทรชิตยักชี	ตรัสสั่งเสนี
ให้จับระบ้ารำถวาย	
ให้องค์อนุชานารายณ์	เคลิบเคลิ้มวรกาย
จะแผลงซึ่งศัสตราศรพล	
	ฯ เจรจา ฯ
อินทรชิตสถิตเหนือเอรา	วันทอดทศนา
เห็นองค์พระลักษมณ์ฤทธิรงค์	
เคลิบเคลิ้มหฤทัยไหลหลง	จึงจับศรทรง
พรหมาศตร์อันเรืองเดชา	
ทวนเหนือเศียรเกล้ายักษา	หมายองค์พระอนุชา
ก็แผลงสำแดงฤทธิธรม	
อากาศก้องโกลาหล	โลกั่นอึงออล
อำนาจสะท้านธรณี	
ครแต่มีไปทั่วราศี	ต้ององค์อินทรี
พระลักษมณ์ก็กลิ้งกลางพล	
	ฯ เจรจา อินทรชิตกลับทัฬห ฯ
	ฯลฯ

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีวิจักษ์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๓ - ๑๒๔

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

กง	ส่วนที่เป็นวงรอบของล้อรถ “กงรถไม่จดธรณินทร์” หมายความว่า รถทรงของพระรามลอยเลื่อนไปในอากาศ ล้อรถจึงไม่สัมผัสพื้นดิน
กบี่	ลิง ในที่นี้คือ พลวานรในกองทัพพระราม
กระวิน	ห้วงที่เกี่ยวกันสำหรับโยงสัปคับช้าง (ที่นั่งบนหลังช้าง)
กินนร	อมนุษย์ที่มีรูปร่างครึ่งคนครึ่งนก ถ้าเป็นหญิงเรียกว่า กินรี
แก้วแก้ว	แก้ว ๙ ประการ เรียกกนพรัตน์ ได้แก่ เพชร ทับทิม มรกต บุษราคัม โกเมน นิล มุกดา เพทาย ไพฑูรย์ ในตำราอนพรัตน์ ซึ่งเป็นตำราอัญมณีของไทยในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัยมีคำประพันธ์ที่บอกลักษณะของ แก้วนพรัตน์ว่าดังนี้
	เพชรตมณีแดง เขียวใสแสงมรกต เหลืองใสสบุษราคัม แดงแก่กำโกเมนเอก สีหมอกเมฆนิลกาล มุกดาอาหารหมอกมัว แดงสลัวเพทาย สว่างลสายไพฑูรย์
โกมิน	คือ โกเมน พลอยสีแดงเข้ม
คนธรรพ์	ชาวสวรรค์พวกหนึ่ง มีความชำนาญด้านดนตรีและขับร้อง
จันทร	พระจันทร์ ซึ่งเป็นเทพองค์หนึ่ง ในที่นี้ใช้ จันทร เพื่อรับสัมผัสกับ กับ สุริยศรี
จับระบำ	เริ่มพ้อนรำ
ฉิมพลี	ต้นจ้าว ตามเรื่องเล่าจากไตรภูมิพระร่วง ที่เชิงเขาพระสุเมรุมี ป่าต้นจ้าวอยู่รอบสระฉิมพลีหรือสิมพลี เป็นที่อาศัยของฝูงครุฑ ทั้งหลาย
ชนัก	เครื่องผูกช้าง ทำด้วยเชือกเป็นปมหรือห่วงห้อยพาดลงมา เพื่อให้คนที่ขี่คอช้างใช้หัวแม่เท้าคืบกับตัก
ชั้นหู	อาการแสดงการเตรียมพร้อมของสัตว์เช่นม้า โดยยกหูตั้งขึ้น
ชุมสาย	เครื่องสูงเป็นรูปฉัตรสามชั้น มีสายไหมห้อย
ซองหาง	เครื่องคล้องโคนหางช้างหรือม้า
ดวงมालย์	ดอกไม้ ในที่นี้คือ ดอกบัว
โตมร	หอกด้ามสั้น ใช้พุ่งหรือซัดไป

ธา	ธลา โผลง
เทพอัปสร	นางฟ้า
ธรณินทร์	ตามศัพท์แปลว่า ผู้เป็นใหญ่ในแผ่นดิน คือคำว่า ธรณี (แผ่นดิน) สมาสกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า ธรณินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบทประพันธ์ มีความหมายอย่างเดียวกับ ธรณี หมายถึง แผ่นดิน
ธิดินทร์	คือ ธิดินทร์ พระราชาผู้ยิ่งใหญ่ หมายถึง พระราม
นาค	สัตว์ในนิยาย เป็นงูใหญ่มีหงอน
บรรเทือง	ประเทือง ทำให้ดีขึ้น ในที่นี้หมายถึง ตื่นขึ้น
บิดเบือนกายิน	แปลงกาย
โบกษรณี	สระบัว
ผกา	ดอกไม้ในที่นี้คือ ดอกบัว
ผ้าทิพย์	ปกติหมายถึงผ้าที่ห้อยหน้าฐานพระพุทธรูปหรือหน้าพระราชอาสน์หรือพนักหลับปลา ในที่นี้คือผ้าที่คลุมตระพองข้างเพื่อตกแต่งให้สวยงาม
พรหมาสตร์	ศรที่พระอิศวรประทานให้รณพักตร์ซึ่งตีมาคืออินทรีชิต (ศรที่พระรามได้จากฤาษีวิศวามิตรก็ชื่อพรหมาสตร์ ที่ชื่อซ้ำกับเช่นนี้ เพราะพรหมาสตร์ที่ใช้ชูปศรเมื่อชูปแล้ว ศรนั้นก็เรียกว่าศรพรหมาสตร์
พระจักรี	ผู้ถือจักร คือ พระนารายณ์ ในที่นี้หมายถึง พระรามผู้อวตารปางหนึ่งของพระนารายณ์
พระลักษมณ์	พระอนุชาต่างพระมารดาของพระราม เป็นโอรสนางสมุทรรษา เมื่อพระนารายณ์อวตารลงมาเป็นพระราม สังข์ซึ่งเป็นเทพอาวุธของพระนารายณ์และพญานาคซึ่งเป็นบั้งลังก์ของพระนารายณ์ก็ลงมาเกิดเป็นพระลักษมณ์คู่บุญของพระราม (ชื่อพระลักษมณ์นี้ในรามเกียรติ์ฉบับรัชกาลที่ ๑ และ รัชกาลที่ ๒ เป็นต้น ใช้ว่า ลักษณ์ แต่ต่อมามีผู้ใช้อย่างสันสกฤตว่า ลักษมณ์ ก็มี)

พระสุริยศรี	พระอาทิตย์
พชันี	พัด
พัตโบก	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นพัตสำหรับโบกกลม ถวายพระมหากษัตริย์ซึ่งประทับ ณ ที่สูง
พานรินทร์	ตามศัพท์แปลว่า พญาวานร คำว่า พานร มาจากคำว่า วานร (ลิง) สมานกับคำว่า อินทร์ (ผู้เป็นใหญ่) คำว่า พานรินทร์ ในที่นี้ใช้เพื่อความไพเราะของบท ประพันธ์มีความหมายอย่างเดียวกับพานร หมายถึง พลวานรในกองทัพพระราม
มยุรฉัตร	เครื่องสูงสำหรับแสดงอิสริยยศ เป็นเครื่องกั้นบัง เป็นชั้น ๆ ทำด้วยหางนกยูง
มาตลี	สารถีของพระอินทร์ ซึ่งมาขับรถทรงให้พระราม มาตูลี ก็เรียก
มารยา	การเสด็จทำ ในที่นี้หมายถึง ที่เนรมิตขึ้นมา
แยงยล	แยงยล ดงาม
โยธาจตุรงค์	กองทัพ ๔ เหล่า คือ เหล่าช้าง เหล่าม้า เหล่ารถ และ เหล่าราบ (พลเดินเท้า)
รถแก้วโกสัย	รถทรงที่พระอินทร์ (โกสัย) ประทานให้พระรามพร้อม สารถี ชื่อ มาตลี
รอย	เป็นลวดลาย ในความว่า “เพลารอยพลอยประดับดุมวง”
ระเหิด	สูง
ราพณ์	ทศกัณฐ์
ราศี	หมายถึง จักรราศี คือ อาณาเขตที่ดาวเคราะห์โคจรรอบ ดวงอาทิตย์ ในที่นี้หมายถึง ทั่วไป “ครเต็มไปทั่วราศี” หมายความว่า ครที่อินทรชิตแผลงไปนั้นกระจายทั่วไป ในท้องฟ้า
ฤทธิรงค์	มีความสามารถในการสู้รบ (รงค์ แปลว่า สนามรบ)
ฤทธิรณ	มีความสามารถในการสู้รบ (รณ แปลว่า การสู้รบ)
ฤาษิต	ฤาษีในที่นี้น่าจะหมายถึงผู้มีวิद्याคม เป็นคำที่บอกคุณ ความว่า “ฤาษิตวิद्या”
ลักษณของวิทยาธรใน	
ลอยฟ้า	เหาะ

โลทัน	เป็นชื่อสารถีของอินทรีชิต เป็นพลักษณ์กรงลงกาผู้ซัรบร ศึกในครั้งต่าง ๆ
วิทยา เวไชยันต์	คือ วิทยาธร ชาวสวรรค์พวกหนึ่งมีวิชาอาคม เวชยันต์หรือไวชยันต์ เป็นชื่อวิมานหรือรถทรงของพระ อินทรีในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์มีเมืองไตรตรึงษ์ของพระอินทรี กลางนครไตรตรึงษ์นี้มีวิมานใหญ่งดงามชื่อไพชยนต์ หรือ ไวชยันต์ หรือเวชยันต์ เมื่อพระอินทรีปรารถนาจะเสด็จไป ที่ใด วิมานนี้ก็จะเปลี่ยนเป็นรถทรง
สมรภูมิชัย	สนามรบ
สร้อยสุมาลี	ดอกไม้
สหัสสนัยน์	ผู้มีพันตา หมายถึง พระอินทรี เป็นเทวราชผู้เป็นใหญ่ใน สวรรค์ชั้นดาวดึงส์สหัสสนัยน์ ก็เรียก
สัตถัณฑ์	ชื่อหมู่เขา ๗ ชั้น ที่ล้อมรอบเขาพระสุเมรุ ได้แก่ ยุคนธร อิสินธร กรวิก สุทัสนะ เนมิินธร วินันตกะ และอัศกัณ
สุครีพ	พญาวานร ทหารเอกของพระราม เป็นบุตรของพระอาทิตย์ กับนางกาลอัจนา มีพี่ชายชื่อพาลี (เดิมชื่อกากาศ) ซึ่งเป็น บุตรพระอินทรี โคดมฤาษี ผู้เป็นสามีนางกาลอัจนาเข้าใจว่า พาลีและสุครีพเป็นบุตรของตนจึงเลี้ยงดูอย่างรักใคร่ ครั้ง หนึ่งฤาษีพาลูก ๆ ไปอาบน้ำ เมื่อถูกบุตรสาวชื่อนางสวาทะ (ต่อมาคือมารดา ของหนุมาน) ตัดพ้อว่ารักลูกคนอื่น มากกว่าลูกของตนเอง ฤาษีสงสัยจึงเสี่ยงทายให้ลูก ๆ ลง ว่ายน้ำ ถ้าไม่ใช้ลูกของให้กลายเป็นวานรเข้าป่าไป พาลีกับ สุครีพจึงกลายเป็นวานร พระอินทรีพระอาทิตย์ส่งสารบุตร จึงลงมาสร้างเมืองขีดขินให้พาลีเป็นเจ้าเมืองและสุครีพเป็น อุปราช ครั้งหนึ่งพาลีรบกับควายทรพีในถ้ำ พาลีสั่งสุครีพว่า หากรบกันถึง ๗ วัน ยังไม่ออกมาจากถ้ำ ให้สุครีพดูที่ร่องน้ำ หน้าถ้ำ ถ้าเห็นเลือดชั้นจงเข้าใจว่าเป็นเลือดทรพี แต่ถ้าเป็น เลือดใสคือเลือด ของตน หากเห็นเลือดใสให้สุครีพเอาหิน ปิดปากถ้ำไว้มิให้ใครเห็นศพตน พาลีสังหารทรพีได้แต่ ขณะนั้นฝนตกลงมา เลือดที่ไหลออกมาจึงใส สุครีพเข้าใจว่า

สุบรรณ	พี่ชายตายแล้วจึงปิดปากถ้ำตามคำสั่ง พาลีโกรธสุครีพมาก
ไสยา	คิดว่าสุครีพเป็นกบฏ เมื่อออกมาจากถ้ำได้จึงขับสุครีพออก
หัสติน	จากเมืองขีดขิน สุครีพจึงไปขอให้พระรามช่วย พระราม
หัสตินอินทรี	ลงโทษพาลีแล้วตั้งให้สุครีพครองเมืองขีดขินต่อไป สุครีพพา ไพร่พลวานรมาเป็นกำลังทัพของพระราม
เหมหงส์	ผู้มีปีกงาม หมายถึง ครุฑ สัตว์ในนิยายซึ่งเป็นพญานก
อมรินทร์	การนอน ที่นอน
อรุณ	ช่าง ในความว่า “เร่รัดหัสติน”
อารักษ์ไพรสส์ณท์	นกหัสดี หรือนกหัสดีลิงก์ เป็นนกในวรรณคดีโบราณ ตัว ใหญ่ มีกำลังเท่าช้าง ๕ เชือก มีกรงเล็บใหญ่ มีวงคล้าย วงช้าง กินเนื้อคนและสัตว์เป็นอาหารอยู่บริเวณ ป่าหิมพานต์
อินทเกรี	หงส์ทอง (เหม แปลว่า ทอง)
เอราวัณ	ผู้เป็นใหญ่ในหมู่เทวดา ในที่นี้หมายถึง พระอินทร์ ในความว่า “อินทรชิตบิดเบือนกายิน เหมือนองค์อมรินทร์” หมายความว่า อินทรชิตแปลงกายเป็นพระอินทร์ (คำว่า “เหมือน” ไม่ใช่คำเปรียบเทียบอย่างอุปมา ไม่ใช่ภาพพจน์ แต่มีความหมายว่าแปลงเป็น)
	เวลาใกล้รุ่ง ในที่นี้หมายถึง แสงทองเมื่อใกล้รุ่ง
	เทวดาที่ดูแลรักษาป่า (อารักษ์ เป็นคำจากภาษาบาลีตรงกับ คำจากภาษาสันสกฤตว่า อารักษ์)
	กลองที่ใช้ตีให้สัญญาณในกองทัพเวลาออกศึกในสมัย โบราณ เช่น ตีบอกถอยให้รู้ก เป็นต้น แต่บางที่ใช้ในงาน สมโภชก็มี
	หรือไวยราวัณ เป็นเทพบุตรองค์หนึ่ง เมื่อพระอินทร์จะเสด็จ ไปที่ใด เอราวัณเทพบุตรก็จะเนรมิตตนเป็นช้างทรง

พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย
จากหนังสือวรรณคดีจักษุ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๕ - ๑๓๐

ใบงาน
“บทพากย์เอราวัณ”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำคำศัพท์ยากในเรื่อง บทพากย์เอราวัณ มาใส่ลงในช่องว่างให้ครบถ้วน

คำศัพท์	หน้าที่พบ	ความหมาย

ใบความรู้ “บทพากย์เอราวัณ”

ศึกอินทรชิต

อินทรชิตเป็นโอรสทศกัณฐ์เจ้ากรุงลงกากับนางมณโฑ เดิมชื่อรณพັกตร์ เมื่ออายุ ๑๕ ปี ได้ลาบิดาไปเรียนศิลปวิทยากับฤๅษีโคบุตรซึ่งเป็นพระอาจารย์ของทศกัณฐ์ แล้วไปบำเพ็ญพรตเพื่อขอพรและศรวิเศษจากพระอิศวร พระนารายณ์ และพระพรหม พระอิศวรประทานศรพรหมาสตร์และมนตร์แปลงเป็นพระอินทร์ พระพรหมประทานศรนาคบาศและประทานพรว่าหากเสียรชาตตกลงดินจะเป็นไฟบรรลัยกัลป์ล้างโลก ต้องนำพานแว่นฟ้าหรือพานแก้วของพระพรหมมารองรับ ส่วนพระนารายณ์ประทานศรวิฆณุปาณัมให้ เมื่อได้พรและศรวิเศษจากเทพทั้งสาม รณพັกตร์ก็มีความเหิมเกริมมาก ครั้งหนึ่งได้ไปทำพระอินทร์รบและใช้ศรที่พระนารายณ์ประทานให้ต้านฤทธิ์อาวุธของพระอินทร์ได้ พระอินทร์จึงต้องหนีไปเพราะหมดทางสู้ ทศกัณฐ์ยินดีที่โอรสเอาชนะพระอินทร์ได้ จึงตั้งชื่อใหม่ว่า อินทรชิตซึ่งหมายความว่า ผู้ชนะพระอินทร์

ในเรื่องรามเกียรติ์ พระราม โอรสท้าวทศรถกับนางเกาสุริยาต้องออกเดินป่าเป็นเวลา ๑๔ ปี ตามที่นางไภยเกษิ มเหสีองค์รองทูลขอท้าวทศรถ พระลักษณ์ พระอนุชาต่างมารดาและนางสีดา ขยายขอตามเสด็จด้วย ระหว่างทางทศกัณฐ์มาลักนางสีดาไปไว้ที่กรุงลงกา พระรามซึ่งได้เหล่าวานรเป็นไพร่พลจึงต้องติดตามไปเพื่อชิงนางสีดาคืน พระรามกับทศกัณฐ์ทำศึกสงครามกันหลายครั้ง เช่น ศึกไมยราพ ศึกกุมภกรรณ เป็นต้น หลังจากกุมภกรรณอนุชาของทศกัณฐ์ออกรบกับฝ่ายพระรามและถูกสังหารไปแล้ว อินทรชิตก็อาสาออกรบบ้างในศึกครั้งแรก อินทรชิตต้องศรของพระลักษณ์ ทำให้ต้องพ่ายแพ้เลิกทัพไป อินทรชิตจึงไปทำพิธีชุบศรนาคบาศที่พระพรหมประทานให้ แต่ก็ถูกฝ่ายพระรามทำลายพิธีเสียก่อน เมื่อออกรบอีกครั้ง พระลักษณ์ต้องศรของอินทรชิต แต่ฝ่ายพระรามก็แก้พิษศรได้ ต่อมาอินทรชิตทำพิธีชุบศรพรหมาสตร์ที่พระอิศวรประทานให้แต่ก็ไม่สำเร็จ เมื่อออกศึกอีกครั้งจึงใช้เวทมนตร์ที่พระอิศวรประทานให้แปลงกายเป็นพระอินทร์ทรงช้างเอราวัณ ครั้งนี้อินทรชิตรสังหารพระลักษณ์ได้ แต่หนุมานก็ไปหายาแก้พิษศรได้ พระลักษณ์จึงฟื้นขึ้นมา ในที่สุดฝ่ายพระรามก็ทำลายศรวิเศษทั้ง ๓ เล่มของอินทรชิตได้ อินทรชิตออกรบอีกครั้ง เมื่อเสียรชิตกและอาวุธ ก็กลัวตายหนีขึ้นไปซ่อนในกลีบเมฆ พระลักษณ์จะแผลงศรสังหารอินทรชิต แต่พิเภกทูลว่าถ้าเสียอินทรชิตตกถึงพื้นจะเกิดไฟบรรลัยกัลป์ พระลักษณ์จึงให้องคตไปทูลขอพานแว่นฟ้าจากพระพรหม แล้วพระลักษณ์ก็แผลงศรตัดเสียอินทรชิตโดยมือองคตถือพานรับไว้ แต่เสียอินทรชิตยังคงสำแดงฤทธิ์ พระรามจึงแผลงศรไปทำลายจนแหลกละเอียด

ใบงาน “เนื้อเรื่องบทพากย์เอราวัณ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำต่อไปนี้มาเติมลงในช่องว่าง

โลทัน	เทพ	กินนร	คนธรรพ์	หมู่เหมหงส์
พระอินทร์	มาตลี	มยุรฉัตร	พัตโปก	พื้นแผ่นดินจะถล่ม

ขุนมาร (๑).....เป็นสารถีของอินทรชิตแปลงกายเป็นเทพบุตรนั่งอยู่ท้ายช้าง เป็นผู้ขับช้างทั้ง ๔ เหล่าต่างแปลงกายเป็น (๒).....และอมมนุษย์ผู้มีฤทธิ์ การจัดตั้งกระบวนทัพหน้าคือเทพารักษ์ ทัพหลังคือครุฑ (๓) และนาค ปีกซ้ายคือ ฤๅษี และวิหยาธร ปีกขวา คือ (๔)..... การจัดกระบวนทัพเป็นไปตามตำราสงคราม ทหารทั้ง ๔ เหล่าทัพต่างถืออาวุธครบครัน แล้วเหาะเหินบนฟ้าเคลื่อนทัพมาถึงสนามรบ

ฝ่ายพระราม ครั้นรุ่งเช้ามีลมพัดโชยกลิ่นหอมของดอกไม้ฟุ้งไปทั่วป่า ผึ้ง แมลงภู่ และหมู่ (๕).....บินร่อนกลางมาแทรกตัวเข้าไปในดอกไม้เพื่อหาอาหาร ดูเหว่าและไก่ ชันร้องตีปีกไปทั่วเป็นสัญญาณว่าเช้าแล้ว พระรามก็ตื่นขึ้นจากที่นอน จากนั้นพระรามก็ขึ้นรถทรงที่ (๖).....ประทานให้ซึ่งมีความงดงาม ม้าส่งเสียงร้อง ม้าชันหูสูงส่งสัญญาณพร้อมที่จะ ออกรบ (๗).....เป็นสารถีขับรถทรงมากองทัพทั้ง ๔ เหล่า มือถือพระขรรค์ รถทรง ประดับพลอยตามเพลาและดุม เสียงรถวิ่งดังกึกก้องทั้งแผ่นดิน ลิงคอยโปก (๘)..... ชุมสาย (๙)..... พืชนี้ เสียงกลองที่ใช้ตีให้สัญญาณออกรบดังไปทั่ว เสียงแตรสังข์ประสาน เสียงกันอย่างไพเราะในป่า เสียงพลทหารโห่ร้องเอาชัยสนั่นหวั่นไหวราวกับ (๑๐)..... ก่อนออกรบ

ใบงาน
“จดบันทึก”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกประเด็นปัญหาและแนวทางที่นักเรียนสนใจ ๑ ประเด็น เขียนแนวทางการนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของนักเรียน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

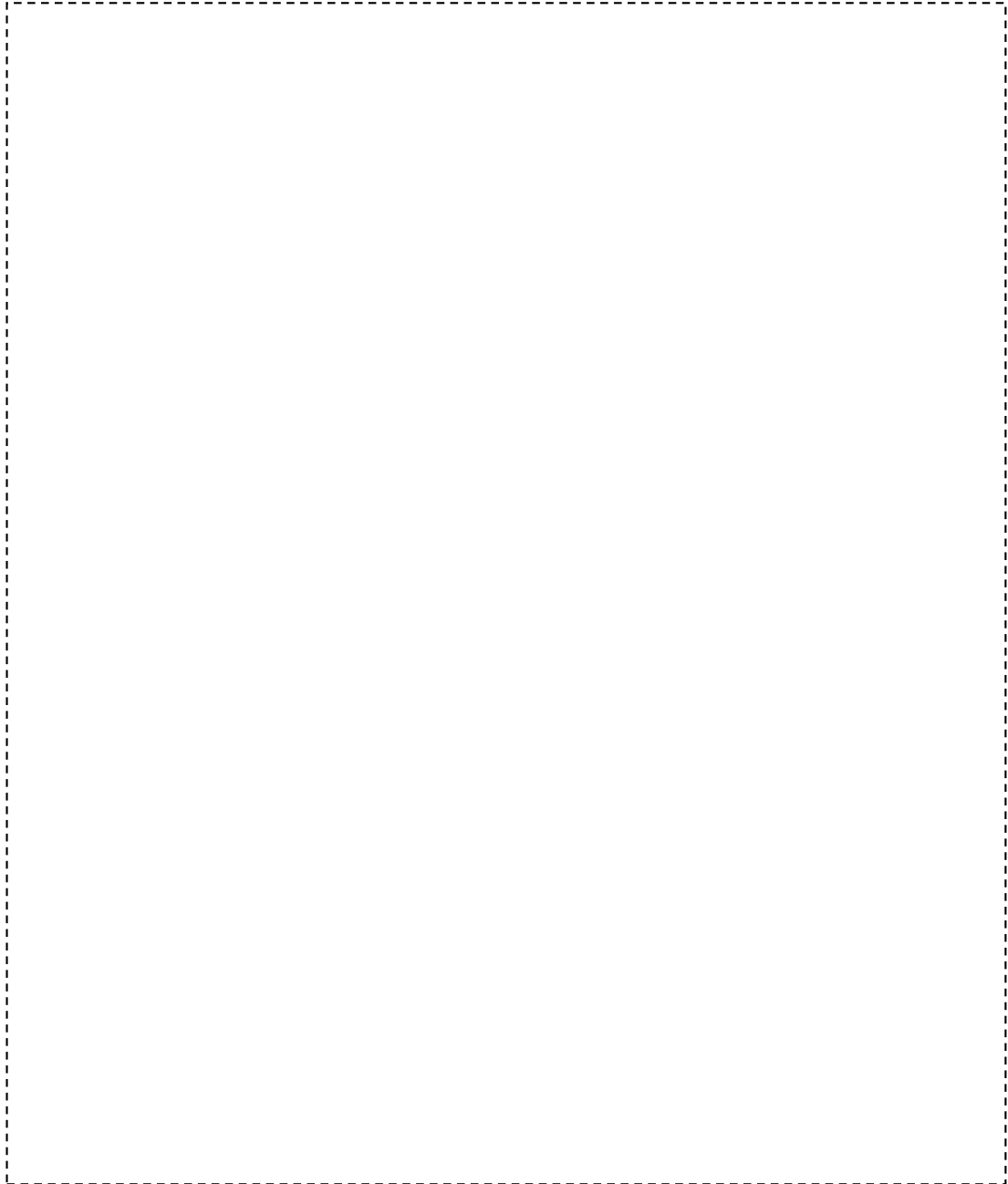
.....

.....

ใบงาน
“วิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปแผนผังความคิดเรื่องการวิเคราะห์คุณค่าด้านวรรณศิลป์

ใบความรู้ “ตำนาน”

พญาางพญาพาน

พญาางได้ครองเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเป็นเมืองนครชัยศรี) มีพระมเหสีรูปโฉมงดงาม เมื่อพระมเหสีทรงพระครรภ์โหรหลวงได้ทำนายว่าจะได้พระราชโอรสเป็นผู้มีบุญ และจะได้เป็นใหญ่ภายหน้า แต่จะเป็นผู้ฆ่าพระราชบิดาเมื่อครบ กำหนดพระมเหสีก็ประสูติพระกุมารขณะที่ข้าราชการบริพารได้อาพาณไปรอรบ บังเอิญหน้าผากของพระกุมาร กระทบขอบพานเป็นแผล พญาางได้สั่งให้นำพระกุมารไปทิ้งตามยถากรรม ยายหอมไปพบเข้านำไปเลี้ยงไว้ และตั้งชื่อว่า “พาน”

ครั้นเมื่อเด็กชายพานโตขึ้นยายหอมก็นำไปฝากให้เล่าเรียนที่วัด พานเป็นเด็กฉลาด สมภารวัดผู้เป็นอาจารย์จึงรักใคร่เอ็นดูมีวิชาอะไรก็สอนให้หมดอาจารย์ได้นำพานไปฝากให้เข้ารับราชการกับเจ้าเมืองราชบุรี พานเป็นคนปัญญาดี เรียบร้อยและขยัน จึงเป็นที่โปรดปรานของเจ้าเมืองราชบุรีมาก จนถึงกับรับไว้เป็นโอรสบุญธรรม สมัยนั้น เมืองราชบุรีขึ้นกับเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเป็นเมืองนครชัยศรี) พระยาราชบุรี ต้องส่งเครื่องบรรณาการทุกปี พญาพานเป็นผู้มีฝีมือในการรบ จึงชักชวน ให้เจ้าเมืองราชบุรีแข็งเมืองยกกองทัพไปปราบพญาพานเป็นแม่ทัพออกไป รบกับพญาาง ทั้งสองทำยุทธหัตถีกัน ในที่สุดพญาางก็ถูกฟันด้วยของง้าวคอขาดตายในทีรบ

เมื่อพญาพานเข้ายึดเมืองกาญจนบุรี (บางสำนวนว่าเป็นเมืองนครชัยศรี) ได้แล้ว ย่อมได้ทั้งราชสมบัติตลอดจนพระมเหสีของพญาางด้วย แต่ในขณะที่จะเข้าไปหาพระมเหสีนั้น เทวดาได้แปลงกายเป็นแมวมดลูกอ่อนให้ลูกกินนมขวางประตูไว้ แล้วร้องทักเสียก่อน พญาพานจึงได้อธิษฐานว่า ถ้าพระมเหสีเป็นแม่ของตนจริงก็ขอให้มน้ำนมไหลซึมออกมา ก็เห็นน้ำนมไหลออกมาจริง จึงได้รู้ว่าทั้งสองเป็นแม่ลูกกัน พญาพานจึงสำนึกได้ว่าได้กระทำผิดฆ่าพระราชบิดาและโอรสที่ยายหอมปิดบังความจริง ด้วยโทสะจริตจึงสั่งให้นายายหอมไปฆ่าเสีย ต่อมาด้วยความสำนึกผิดที่ได้ฆ่าพระราชบิดาและยายหอมผู้มีพระคุณ จึงได้สร้างพระเจดีย์ขนาดใหญ่สูงชันกเขาเห็นตามคำแนะนำของพระอรหันต์ คือ พระปฐมเจดีย์ ที่เมืองนครชัยศรี (ปัจจุบันตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม) เพื่อเป็นการล้างบาปที่ฆ่าพระราชบิดาให้บรรเทาบาป และสร้างพระประทีปเจดีย์ (ปัจจุบันตั้งอยู่ในจังหวัดนครปฐม) เพื่อล้างบาปที่ยายหอม

ที่มา <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/folk-literature/๒๕๒-folk/๕๑๕---m-s>

พญาคันคาก

เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าถือชาติกำเนิดเป็นพญาคางคก ได้อาศัยอยู่ใต้ร่มโพธิ์ใหญ่ในเมืองพันทุมวดี ด้วยเหตุใดไม่แจ้ง พญาเถนเทพเจ้าแห่งผนโกระเคื่องโลกมนุษย์มาก จึงแก้งไม่ให้ฝนตกนานถึง ๗ เดือน ทำให้เกิดความลำบากยากแค้นอย่างแสนสาหัสแก่มวลมนุษย์ สัตว์และพืช จนกระทั่งพากันล้มตายเป็นจำนวนมาก พวกที่แข็งแรงก็รอดตายและได้พากันมารวมกลุ่มใต้ต้นโพธิ์ใหญ่กับพญาคางคก สรรพสัตว์ทั้งหลายจึงได้หารือกันเพื่อจะหาวิธีการปราบพญาเถน ที่ประชุมได้ตกลงกันให้พญานาคียกทัพไปรบกับพญาเถน แต่ก็ต้องพ่ายแพ้ จากนั้นจึงให้พญาต่อแตนยกทัพไปปราบ แต่ก็ต้องพ่ายแพ้เช่นกัน ทำให้พวกสรรพสัตว์ทั้งหลายเกิดความท้อถอย หหมดกำลังใจและสิ้นหวังได้แต่รอวันตาย

ในที่สุด พญาคางคกจึงขออาสาที่จะไปรบกับพญาเถน จึงได้วางแผนในการรบโดยปลวกทั้งหลายก่อจอมปลวกขึ้นไปจนถึงเมืองพญาเถน เพื่อเป็นเส้นทางให้บรรดาสรรพสัตว์ทั้งหลายได้เดินทางไปสู่เมืองพญาเถน ซึ่งมีมอด แมลงป่อง ตะขาบ สำหรับมอดได้รับหน้าที่ให้ทำการกัดเจาะด้ามอาวุธที่ทำด้วยไม้ทุกชนิด ส่วนแมลงป่องและตะขาบให้ซ่อนตัวอยู่ตามกองฟืนที่ใช้หุงต้มอาหาร และอยู่ตามเสื้อผ้าของไพร่พลพญาเถนทำหน้าที่กัดต่อย หลังจากวางแผนเรียบร้อย กองทัพพญาคางคกก็เดินทางเพื่อปฏิบัติหน้าที่การรบ มอดทำหน้าที่กัดเจาะด้ามอาวุธ แมลงป่องและตะขาบกัดต่อยไพร่พลของพญาเถนจนเจ็บปวด ร้องระงมจนกองทัพพระส่าระสาย ในที่สุดพญาเถนจึงได้ยอมแพ้และตกลงทำสัญญาสงบศึกกับพญาคางคก ดังนี้

๑. ถ้ามวลมนุษย์จุดบั้งไฟขึ้นสู่ท้องฟ้าเมื่อใด ให้พญาเถนสั่งให้ฝนตกในโลกมนุษย์
๒. ถ้าได้ยินเสียงกบ เขียดร้อง ให้รับรู้ว่าฝนได้ตกลงมาแล้ว
๓. ถ้าได้ยินเสียงสนู (เสียงธนูหวายของว้าว) หรือเสียงโหวด ให้ฝนหยุดตกเพราะจะเข้าสู่ฤดูเก็บเกี่ยวข้าวหลังจากที่ได้สัญญากันแล้ว พญาเถนจึงได้ถูกปล่อยตัวไปและได้ปฏิบัติตามสัญญา มาจนบัดนี้

ที่มา <https://www.ubu.ac.th/web/rocket/content>

ก่องข้าวน้อยฆ่าแม่

ครั้งหนึ่งนานมาแล้ว มีแม่ลูกยากจนคู่หนึ่ง ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ชายทุ่ง มีอาชีพทำนา ลูกชายเจริญวัยแล้วได้ช่วยแม่ทำนาและประกอบสัมมาชีพต่างๆ เลี้ยงดูมารดาซึ่งชราภาพมากแล้ว ลูกชายเป็นคนขยันขันแข็งในการงานพยายามที่จะกอบกู้ฐานะของครอบครัว ในฤดูทำนาลูกชายก็ออกไปไถนาตั้งแต่เช้าตามปกติทุกวัน ส่วนแม่เฒ่าก็เตรียมข้าวปลาอาหารไปส่งลูกที่ท้องนาทุกวัน อยู่มาวันหนึ่งลูกชายก็ออกไปไถนาตามปกติ ส่วนแม่เฒ่าตื่นสายจึงเตรียมข้าวปลาอาหารช้ากว่าทุกวัน ลูกชายไถนาอยู่ในนา รู้สึกหิวข้าว แม่ก็ยังไม่มาส่งข้าวเหมือนทุกวัน ลูกชายก็ได้แต่คอยด้วยความหิว ก็ยังไม่เห็นแม่มาสักที ครั้นเมื่อแม่เฒ่ามาถึงพร้อมทั้งก่องข้าวที่เคยใส่อาหารมา ด้วยความหิว ลูกชายจึงมองเห็นก่องข้าวเล็กนิดเดียว คงไม่พอกิน จึงเกิดโทสะที่คิดว่าแม่นำข้าวมาเพียงนิดเดียว จะทำให้ตนไม่พอกิน แม่ช่างไม่เห็นใจที่ตนพยายามทำงานเพื่อกอบกู้ฐานะของครอบครัว ทั้งความหิวและความโกรธจนลืมนิ้ว จึงได้หยิบไม้ท่อนหนึ่งมาตีแม่ แล้วจึงกินข้าวจนอิ่มแต่ข้าวก็ไม่หมดก่อง จึงหวนคิดได้ว่าตนหิวจนตาลาย ได้กระทำร้ายแม่ไป จึงรีบมาอุ้มแม่ขึ้น แต่ปรากฏว่าแม่ได้สิ้นใจไปแล้ว เกิดความรู้สึกเสียใจที่ตนได้ทำร้ายแม่จนถึงขั้นมาตุฆาต และได้มามอบตัวสารภาพผิดต่อเจ้าเมือง และขอโทษเพื่อไถ่บาป เจ้าเมืองก็อนุญาต เมื่อบวชก็ได้ปฏิบัติเคร่งครัดในวินัย จนชาวบ้านตลอดจนเจ้าเมืองเลื่อมใสมาก จึงถวายไม้กวาดลานวัดทำด้วยด้ามทองคำ ภายหลังจึงเรียกชื่อหมู่บ้านนั้นว่า “บ้านตาดทอง” พระภิกษุรูปนี้ได้เจริญภาวนาเป็นที่เลื่อมใสของคนทั่วไป ทั้งประชาชนที่อยู่หมู่บ้านอื่นๆ ท่านได้ตั้งจิตที่จะสร้างพระธาตุเจดีย์เพื่อไถ่บาปแก่แม่ของตน ประชาชนทราบข่าวเรื่องนี้ ต่างก็มาช่วยกันสร้างพระธาตุเจดีย์สูงชั่วลำตาลจนสำเร็จแล้วเรียกว่า “พระธาตุก่องข้าวน้อย” สืบมาจนทุกวันนี้

นอกเหนือจากสำนวนข้างต้นแล้ว ยังพบว่ามีการเล่าประวัติความเป็นมาของการสร้างพระธาตุก่องข้าวน้อยอีกสำนวนหนึ่งที่แตกต่างออกไป คือ มีเรื่องเล่าว่ามีผู้คนในลุ่มแม่น้ำมูลส่วนหนึ่ง ปัจจุบันอยู่ในเขตอำเภอรัตนบุรี ได้ทราบข่าวว่ามีการบูรณะพระธาตุพนมที่จังหวัดนครพนม จึงได้พร้อมกันรวบรวมวัตถุมงคลสิ่งของมีค่า เพื่อหมายจะนำไปบรรจุไว้ในองค์พระธาตุพนม ได้เดินทางมาพักอยู่ข้างๆ บ้านตาดทอง (บ้านตาดทอง อำเภอเมือง จังหวัดยโสธรในปัจจุบัน) ในขณะที่นั้นชาวบ้านสะเดาตาดทองที่ไปช่วยบูรณะพระธาตุพนมได้เดินทางกลับมาถึงบ้านพอดี และได้แจ้งให้พวกที่มาพักทราบว่า การบูรณะพระธาตุพนมได้เสร็จสิ้นลงแล้ว ผู้คนเหล่านั้นจึงพร้อมใจกันสร้างพระธาตุเจดีย์ครอบวัดถุอันมีค่าที่นำมานั้นไว้ ประกอบกับชาวบ้านสะเดาตาดทองก็ได้นำถาดทองที่ใช้เป็นพานอัญเชิญวัตถุมงคลไปบรรจุไว้ในองค์พระธาตุพนมมารองรับวัตถุมงคลที่ญาติพี่น้องจากลุ่มแม่น้ำมูลนำมา แล้วช่วยกันก่อสร้างพระธาตุเจดีย์บรรจุไว้

ที่มา <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/folk-literature/๒๕๒-folk/๔๕๖-m-s>

ตำนานเขาสามมุก

ครั้งหนึ่งที่บ้านอ่างหิน (ต.อ่างศิลา อ.เมือง จ.ชลบุรี) เป็นที่อาศัยของครอบครัวยายกับหลานคู่หนึ่ง หลานสาวมีชื่อว่า “มุก” หรือ “สาวมุก” มุกเป็นเด็กกำพร้า เดิมอยู่ที่บ้านบางปลาสร้อย (ตัวเมืองจังหวัดชลบุรีในปัจจุบัน) เมื่อพ่อแม่ตาย ยายจึงนำมุกมาเลี้ยงจนโตเป็นสาว มุกมักมานั่งเล่นที่เชิงเขาเตี้ย ๆ ที่อ่างศิลาเป็นประจำ วันหนึ่งพบว่าตัวหนึ่งขาดลอยมาตกอยู่ ภายหลังก้าวของว้าว คือ นายแสน ลูกชายของกำนันประจำตำบลนี้ วิ่งตามว้าวมาจึงทำให้มาพบกับมุก ทั้งสองจึงได้พบกัน และแสนได้มอบว้าวตัวนั้นให้แก่มุกเป็นสิ่งแทนตัว ภายหลังกทั้งสองได้นัดพบกันอีกหลายครั้งจนเกิดเป็นความรัก กระทั่งทั้งสองได้ให้สัตย์สาบานที่หน้าเชิงเขาว่า จะรักกันชั่วนิรันดร์ หากผิดคำสาบาน จะกระโดดหน้าผาแห่งนี้ตายตามกัน

ต่อมาเมื่อพ่อของแสนทราบเรื่องจึงไม่พอใจมาก กีดกันไม่ให้ทั้งสองพบกัน และได้ตกลงให้แสนแต่งงานกับลูกสาวคนทำโปะที่ได้สู่ขอไว้ ภายหลังกมุกทราบเรื่องและเห็นว่าเป็นเรื่องจริง จึงวิ่งไปที่หน้าผาเพื่อกระโดดหน้าผาตายตามคำสัตย์สาบาน เมื่อแสนเห็นดังนั้นจึงวิ่งตามไปและกระโดดหน้าผาตายตามคำสัตย์สาบานเช่นกัน ส่วนกำนันภายหลังกรู้สึกสำนึกผิดจึงนำเครื่องถ้วยชามต่าง ๆ มาไว้ในถ้ำบริเวณเชิงเขา เพื่อเป็นที่ระลึกถึงความรัก

ต่อมาชาวบ้านจึงเรียกภูเขานี้ที่มุกกระโดดหน้าผาตายว่า “เขาสาวมุก” เพื่อระลึกถึงมุก ผู้มั่นคงต่อความรัก ภายหลังกจึงเขียนเป็น “สามมุก” ในที่สุด และบริเวณถ้ำนั้นเชื่อว่าเป็นถ้ำลับแลมีเครื่องถ้วยชามต่าง ๆ ที่กำนันบิดาของแสนนำมาไว้ เมื่อชาวบ้านมีงานบุญสามารถหยิบยืมไปใช้ได้ ซึ่งภายหลังกถ้ำนี้ได้ปิดปากถ้ำไปแล้วเมื่อคราวก่อสร้างถนนสมัยรัฐบาล จอมพล ป. พิบูลสงคราม ส่วนหาดที่พบศพหญิงชายทั้งสองหลังจากกระโดดหน้าผาตายนั้น ชาวบ้านเรียกกันว่า “หาดบางแสน” เพื่อระลึกถึงนายแสน

ตำนานเจ้าแม่เขาสามมุก เป็นตำนานที่แพร่หลายอยู่ทั้งในจังหวัดชลบุรี และบริเวณชุมชนชายฝั่งทะเลตะวันออกของไทย เชื่อกันว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สำคัญของชาวประมงและผู้เดินทางทางทะเล ในภาคตะวันออกมานับแต่สมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ ดังปรากฏหลักฐานในนิราศเมืองแกลงที่แต่งเมื่อราว พ.ศ. ๒๓๔๙ ของสุนทรภู่ ที่กล่าวถึงเจ้าแม่เขาสามมุกไว้ด้วย และเมื่อถึงเทศกาลสำคัญต่าง ๆ อาทิ ตรุษจีน สารทจีน ชาวบ้านที่นับถือก็จะนำเครื่องเซ่นไหว้และว่าว มาเป็นเครื่องบูชากราบไหว้ที่ศาลเจ้าแม่เขาสามมุกด้วย นอกจากนี้ก่อนที่ชาวประมงจะออกเดินเรือชาวบ้านจะนำประทัดมาจุดบูชาเพื่อขอให้ช่วยในการทำมาหากินและแคล้วคลาดจากลมพายุ

ปัจจุบัน ตำนานเจ้าแม่เขาสามมุก ดำรงอยู่อย่างเข้มแข็ง เนื่องจากมีศาลสำหรับเป็นที่สักการบูชา ศาลเจ้าแม่เขาสามมุกนั้น ปัจจุบันแบ่งออกเป็น ๒ ศาลคือ ศาลเจ้าแม่เขาสามมุก (ไทย) และ ศาลเจ้าแม่เขาสามมุก (จีน) ทั้งนี้ศาลไทยเป็นศาลเก่าแก่ที่ใช้ตำนานประจำถิ่นที่เล่าเรื่องความรักของสาวมุกกับนายแสนในการเผยแพร่ประวัติเจ้าแม่เขาสามมุก ส่วนศาลจีนเป็นศาลเก่าแก่ของชุมชนคนจีนที่ใช้เรื่อง “เจ้าแม่ทับทิม” ในการเผยแพร่ประวัติเจ้าแม่เขาสามมุก เนื่องจากชาวจีนที่อ่างศิลาได้อพยพโยกย้ายมาตั้งเรือมาจากเมืองจีน เมื่อมาตั้งรกรากใหม่ที่ชลบุรี จึงได้ตั้งศาลไต่ตั้งมาข้างศาลเจ้าแม่เขาสามมุกเดิม และใช้ชื่อศาลว่า ศาลเจ้าแม่เขาสามมุก (จีน) มาจนถึงทุกวันนี้

ที่มา <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/folk-literature/๒๕๒-folk/๔๕๘-m-s>

เจ้าแม่ลี้มกอเหนี่ยว

ลี้มกอเหนี่ยว หรือกอเหนี่ยวแซ่ลี้ม เดินทางจากเมืองจีน โดยคุมเรือสำเภามา ๙ ลำ เพื่อติดตามพี่ชายชื่อลี้มเตาเคียน (หรือลี้มโตะเคี่ยม) ซึ่งเดินทางมาค้าขายที่ปัตตานี และหายไปจากบ้านมานานหลายปี บิดามารดาและญาติพี่น้องพากันเป็นห่วง น้องสาวจึงอาสาติดตามพี่ชาย และตั้งสัจจะวาจาไว้ว่าหากทำการไม่สำเร็จ นางจะขอยอมตาย ในที่สุดลี้มกอเหนี่ยวเดินทางถึงปัตตานี และพบพี่ชาย ขณะนั้นเป็นนายช่างกำลังสร้างมัสยิดที่บริเวณบ้านกรือเซะ และกำลังหล่อปืนใหญ่เพื่อถวายรายอฮียา สตรีเจ้าเมืองปัตตานี ลี้มกอเหนี่ยวพยายามอ้อนวอนพี่ชายกลับสู่เมืองจีน แต่ลี้มเตาเคียนปฏิเสธบอกว่าตนเป็นมุสลิมและมีครอบครัวแล้ว น้องสาวจึงผิดหวังและเสียใจอย่างยิ่ง จึงตัดสินใจผูกคอตายที่ต้นมะม่วงหิมพานต์ใกล้มัสยิดนั่นเอง

เล่ากันว่าลี้มเตาเคียนสร้างมัสยิดไม่สำเร็จ คือก่อหลังคาครั้งใดก็ถูกฟ้าผ่าครั้งนั้น จนถึงสามครั้งสามครา มัสยิดที่กรือเซะจึงสร้างค้างคามาจนทุกวันนี้ ผู้คนพากันเชื่อว่าเพราะคำสาปแช่งของลี้มกอเหนี่ยวนั่นเอง นอกจากนี้ยังเล่าถึงลี้มเตาเคียนจบชีวิตด้วยอุบัติเหตุจากการทดลองยิงปืนใหญ่ และปืนใหญ่กระบอกนั้นชื่อนางพญาตานี เมื่อสมเด็จพระราชวังบวรสถานมงคล ในรัชกาลที่ ๑ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ชนะศึกปัตตานี จึงนำปืนนางพญาตานีไปไว้ที่กรุงเทพฯ ปัจจุบันอยู่หน้ากระทรวงกลาโหม

ส่วนต้นมะม่วงหิมพานต์ต้นนั้น มีผู้นำมาแกะสลักเป็นรูปเจ้าแม่ ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ศาลเจ้าแม่ลี้มกอเหนี่ยว นอกจากนี้ตำนานยังเล่าถึงสำเภานี้ ลำที่นำลี้มกอเหนี่ยว และบริวารมาสู่ปัตตานี ปรากฏว่าต่อมาสำเภานี้ ๙ ลำ กลายเป็นสน ๙ ต้น เรียกตามภาษามลายูว่า “รูสะมิแล” (รู = ต้นสน, สะมิแล = ๙) ด้วยความเป็นผู้มีใจเด็ด กล้าหาญ มีวาจาสัตย์ และวาจาสิทธิ์ ทำให้ชาวปัตตานี และชาวจังหวัดใกล้เคียง ทั้งไทย-จีน และมุสลิมเชื้อสายจีนพากันยกย่องและศรัทธาลี้มกอเหนี่ยวเป็นเจ้าแม่ศักดิ์สิทธิ์มาจนทุกวันนี้ วิถีชีวิตชาวไทยจีน และมุสลิมเชื้อสายจีน รวมทั้งชาวจีนในมาเลเซียและสิงคโปร์ ยังนับถือและศรัทธาเจ้าแม่ลี้มกอเหนี่ยว ที่ศาลเจ้าแม่ในตลาดปัตตานี ทุกวันนี้จึงมีผู้คนทั้งใกล้ไกลไปนมัสการ และบนบานขอความช่วยเหลือ เช่นขอให้หายจากเจ็บไข้ได้ป่วย หรือขอให้ของหายได้กลับคืน

ที่มา <http://ich.culture.go.th/index.php/th/ich/folk-literature/๒๕๒-folk/๔๕๗-m-s>

ใบงาน
“วิเคราะห์ตำนาน จินตนาการกับความจริง”

คำชี้แจง ให้นักเรียนวิเคราะห์ตำนานเรื่องที่ได้รับโดยตอบคำถามต่อไปนี้

ตำนานเรื่อง

.....

ตัวละคร

.....

.....

.....

เหตุการณ์สำคัญในเรื่อง

.....

.....

.....

สิ่งที่เป็นจินตนาการหรือสิ่งเหนือธรรมชาติ

.....

.....

.....

สิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงหรือมีอยู่จริงในชีวิต

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ “ใส่บาตร”

นับตั้งแต่พ่อไปราชการชายแดน แม่ก็ต้องตื่นแต่เช้ามีดทุกวันนี้เพื่อเตรียมอาหารใส่บาตร ปรกติแม่จะเป็นคนเอะอะโวยวาย แต่มีอยู่ขณะเดียวที่ฉันเห็นว่าคุณแม่นิ่งที่สุด ก็คือกระบวนการที่แม่ใส่บาตรทั้งหมดที่ฉันรู้จักเพราะว่าวันนี้เป็นวันเกิดของฉัน แม่เรียกให้ฉันตื่นมาใส่บาตรด้วย แม่บอกตั้งแต่ตอนกลางคืนว่า

“วันเกิด ใส่บาตรเสียหน่อย จะได้เป็นมงคลแก่ชีวิต” แม่ปลุกฉันด้วยน้ำเสียงเบา ๆ

“ไ้ ๆ ตื่นเถอะลูก ไปช่วยแม่เตรียมของใส่บาตร” ฉันร้องฮือแต่พอนึกได้ก็รีบลุกขึ้น

ยามเช้าดูเป็นเวลาที่แม่กว่ายามเย็น แม่ทำอะไรเรียบง่าย ๆ เวลาพูดก็จะเบาเสียง คล้ายกับว่าแม่เกรงใจยามเช้ามากกว่ายามกลางคืน บ้านของเราอยู่ในซอยลึก ดังนั้น ยามเช้าจึงเงียบสงบนาน ๆ จะได้ยินเสียงสวดของคณมุสลิมดังมาแต่ไกล

พอเข้ามาในครัว แม่ก็เรียกฉันไปหุงข้าว ซอีนี่ฉันทำได้สบายมาก เพราะเป็นงานประจำของฉัน แค่น้ำข้าว ใส่แล้วก็ตั้งในหม้อเสียบปลั๊กแล้วกดปุ่ม จากนั้นก็มาช่วยแม่ทำกับข้าว แม่บอกว่าจะทำอาหารง่าย ๆ คือแกงจืดเต้าหู้หมูสับ แม่เอาหมูสับตุ๋นเล็ก ๆ ที่แยกเตรียมไว้ออกจากตู้เย็นให้ฉันตำกระเทียมพริกไทยและรากผักชีเข้าด้วยกัน แล้วเอามาคลุกเคล้ากับหมู เหยาะน้ำปลาเล็กน้อยเตรียมไว้แล้ว ก็เรียกให้ฉันหันต้นหอม ผักชี ฉันทำท่าจะซอย เสียงแม่ดูเบา ๆ

“อย่าซอยหั่นท่อนละนิ้ว ละเอียดนักจะเห็นไปเป็นผักอะไรเล่า” พอน้ำที่ตั้งไว้บนเตาเดือด แม่ก็เอาหมูปดขึ้นเป็นก้อน ๆ ใส่ ฉันทะโกกดูอยากจะเป็นคนทาดอนนี้เสียเอง แต่แม่คงกลัวออกมาไม่งาม จึงไม่ให้อันปั่นหมูพอน้ำเดือดอีกครั้ง แม่ก็เอาเต้าหู้หลอด หั่นเป็นสี่ท่อนใส่ลงไป เอาสาหร่ายเผาไฟพหอมใส่ลงไปอีกพอเดือดทั้งหมด แม่ก็ใส่น้ำปลาแล้วเอาต้นหอมใส่ลงไป แล้วปิดไฟ

“ใส่ต้นหอมแล้วปิดไฟเลยนะ มันจะได้เขียวน่ากิน”

พอแม่ทำแกงจืดเสร็จ รอซั๊กพักหนึ่ง แม่ก็ตักใส่ถุงพลาสติกรัดยางจนแน่น แม่มีวิธีทำถุงให้พองกลม ซึ่งฉันทำไม่ได้ “ทำไมต้องทำให้พองล่ะคะ”

“เป็นกันชนในถุง” แม่ว่า “เวลาคนอื่นมาเบียด จะได้ไม่เสียหาย”

พอตักกับข้าวเสร็จ แม่ก็จะเอามะม่วงเขียวเสวยมาปอกเปลือก แล้วก็หั่นใส่ถุงอีกชุดหนึ่ง คราวนี้แม่ไม่ทำถุงพอง ๆ แล้ว แต่กลับทำปากเปิดแบบไม่รัดยางทั้งหมด

“ทำไมไม่ทำพอง ๆ ล่ะแม่”

“ผลไม้ลูก รัดแน่นเดี๋ยวมันเสียหาย”

“เสียยังงัยล่ะคะ” ฉันทสงสัย

“มันอบไป ถ้าอยู่ในถุงพลาสติก ผลไม้บางอย่างมีน้ำตาลมากจะอับแล้วก็มึกลิ่นเหม็นอย่างสับปะรดหรือมะละกอหรือแม้แต่มะม่วง เราต้องปล่อยให้ลมเข้าบ้าง จะได้ไม่เสีย”

ใบความรู้ (ต่อ) “ใส่บาตร”

เตรียมกับข้าวและผลไม้เสร็จแล้ว แม่ก็ตักข้าวใส่ถ้วยเล็กๆ สอนฉันด้วยว่า
“ข้าวหรือกับข้าวใส่บาตร ต้องตักก่อนคนอื่นนะ...จะตักกินก่อนไม่ได้ ถ้าจะกินก่อนต้องแบ่งใส่บาตรไว้ก่อน”

“ทำไมละคะ” ฉันสงสัยอีก

“ของที่เราจะใส่บาตร ต้องเป็นของดี ของที่เหมาะสมจะถวาย พระผู้ทรงศีล ท่านเป็นผู้บริสุทธิ์ อยู่ในศีลในธรรม ก็ต้องถวายของที่บริสุทธิ์เหมาะสมกับท่าน”

ถึงตอนนี้ฉันจะคันปากยิบๆ แต่ก็อดไม่ได้ที่จะพูด

“แม่จ๋า...แล้วถ้าเราใส่บาตรกับพระไม่ดีล่ะ”

แม่นิ่งไปอึดใจใหญ่ ก่อนหันมาถามฉันด้วยน้ำเสียงเรียบ ๆ

“ทำไมหนูลามอย่างนั้นล่ะ หนูเห็นพระไม่ดีมาจากไหนหรือ”

“อ้าว...ก็บ๋อยไป วันก่อนหนูยังเห็นพระมาขอตั้งค์คุณยายข้างบ้านเลย”

“โอ๊ย...” แม่ร้อง “นั่นไม่ใช่พระจริงหรอก พระปลอม”

“นั่นสิแม่ แล้วเราจะรู้ได้อย่างไรว่า พระรูปไหนจริงพระรูปไหนปลอม เราจะใส่บาตรได้ถูก”

“หลวงตาที่แม่เคยไปกราบ ท่านบอกแม่นะว่า ถ้าจะใส่บาตรให้ใส่ไปเลย นึกเสียว่าทำบุญทำทาน ด้วยจิตใจอันบริสุทธิ์ ทำเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา เพื่อให้ความเป็นพระสงฆ์ดำรงอยู่ในสังคมปัจจุบัน เพราะถ้าไม่มีพระสงฆ์ก็ไม่มีผู้สืบทอดศาสนา คิดเสียอย่างนี้ตั้งแต่แรกก็จะได้ไม่ชุนมัว ใจก็เป็นกุศล ถ้าเป็นพระจริงถือว่าได้ทำบุญ ถ้าเป็นพระปลอมถือว่าได้ทำทาน ให้แล้วให้เลย เขาจะเป็นใคร อย่างไร ไม่ต้องสนใจ สนใจการกระทำของตนเอง ไม่สนใจการกระทำของคนอื่น”

ฉันมองหน้าแม่ด้วยความแปลกใจ แม่พูดได้ยาวและอารมณ์เย็น ผิดไปจากแม่ที่เคยส่งเสียงปาว ๆ ทะเลาะกับน้องชาย

“แม่คิดอย่างนี้จริง ๆ หรือ”

คำถามของฉันทำให้แม่ยิ้ม “แม่พยายามจ๊ะ”

เช้าวันนั้น แม่บอกฉันให้ไปใส่บาตรพระที่แม่มั่นใจว่าไม่ปลอมเพราะมาจากวัดข้างหมู่บ้าน เดินมาเนิบช้าสองรูป แม่กระซิบบอกฉันว่า

“อธิษฐานเสียก่อนนะ”

ฉันยกถาดทั้งถาดขึ้นเหนือหัวแล้วอธิษฐาน เป็นคำอธิษฐานที่แม่ไม่เคยคาดคิด และไม่เกี่ยวกับฉันมากนัก ฉันอธิษฐานขอให้พ่อปลอดภัยกลับมา

จีวรสีเหลืองมาหยุดตรงหน้า ฉันลุกขึ้นใส่บาตร แม่ช่วยหยิบผลไม้ใส่ตาม เสร็จเรียบร้อย แม่กระตุกเสื่อฉันให้นั่งลงไหว้ พระท่านเดินไปแล้ว แสงเช้าเริ่มส่องโลก สีเหลืองที่มีวามนวลดูสว่างมากขึ้น ยิ่งไกลออกไปยิ่งเหลืองสว่าง

ใบความรู้ (ต่อ) “ใส่บาตร”

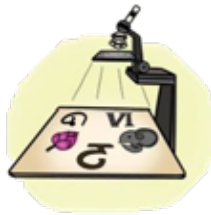
“ขอให้ลูกพบแต่สิ่งดี ๆ ในชีวิตลูกนะ”

แม่เดินมากระซิบบอก ขณะเดินเข้าบ้าน

ฉันรู้สึกได้ถึงความสะดวกสบายและเยือกเย็นที่แผ่ซ่านอยู่ภายใน และรู้ด้วยว่าอีกไม่นานนัก พอน้องชายของฉันตื่นหรือถูกปลุกให้ตื่น ความสะดวกสบายและความเยือกเย็นนี้จะหายไป และชีวิตประจำวันอันโกลาหลอลหม่านของเราก็จะกลับมาอีก

خمّयर บางคมบาง (แสงกระจ่าง)

จากหนังสือวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๒๔ - ๑๒๙

ใบงาน
“วิเคราะห์งานเขียนสร้างสรรค์”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านใบความรู้ “ใส่บาตร” แล้วตอบคำถามต่อไปนี้

ชื่อเรื่อง

.....

ตัวละคร

.....

.....

.....

เหตุการณ์สำคัญในเรื่อง

.....

.....

.....

.....

เนื้อหาที่โดดเด่นของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

การใช้ภาษาที่โดดเด่นของเรื่อง

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

.....

.....

ใบงาน “จดบันทึก”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเปรียบเทียบลักษณะการใช้ความคิดสร้างสรรค์จากเรื่อง “ใส่บาตร” กับ “บทพากย์เอราวัณ”

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ “องค์ประกอบของการเขียนสร้างสรรค์”

การเขียนสร้างสรรค์อาจมีเนื้อหาและรูปแบบต่าง ๆ ตามความคิดของผู้เขียน อาจใช้รูปแบบหรือฉันทลักษณ์ที่มีการกำหนดไว้เป็นที่รู้จักทั่วไป หรืออาจมีการดัดแปลง หรือสร้างสรรค์ใหม่ตามความประสงค์ของผู้เขียน องค์ประกอบสำคัญที่มักพบในการเขียนสร้างสรรค์มีดังนี้

เนื้อหา

การเขียนสร้างสรรค์นั้น น่าสนใจตรงที่อาจเป็นเรื่องที่นำมาจากชีวิตจริงหรือประสบการณ์ของผู้เขียน เป็นเรื่องที่คุณเขียนแต่งขึ้น หรือเป็นทั้งเรื่องจริงและเรื่องแต่งรวมอยู่ด้วยกัน เพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของการนำเสนอความคิดที่ซ่อนไว้ในเรื่องราวเหล่านั้น ผู้เขียนจะต้องใช้ประโยชน์จากเรื่องที่น่ามาแฝงไว้อย่างเต็มที่ มิใช่สร้างขึ้นเพียงลอย ๆ

รูปแบบ

การเขียนสร้างสรรค์ไม่จำกัดรูปแบบ ดังที่ได้กล่าวไว้แล้ว ผู้เขียนสามารถเลือกใช้ตามความชอบ ความถนัด หรือให้สอดคล้องกับเนื้อหาและความมุ่งหมายที่ต้องการเสนอได้ เราจึงพบการเขียนสร้างสรรค์ได้ทั้งที่เป็นร้อยแก้ว เช่น บทกวีส่วนตัวประจำวันไปจนถึงบทความ ความเรียง เรื่องสั้น นวนิยาย และบทร้อยกรองประเภทต่าง ๆ

ภาษา

การเขียนสร้างสรรค์นั้น ไม่จำกัดระดับของภาษาว่าต้องใช้ภาษาระดับใด ผู้เขียนอาจเลือกใช้ภาษาพูดหรือภาษาเขียนหรือใช้ทั้งสองระดับก็ได้ แต่ต้องให้เหมาะสมกับรูปแบบและความมุ่งหมายของการเขียน หากผู้เขียนต้องการเสนออารมณ์ความรู้สึกซาบซึ้งประทับใจเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ก็ต้องเลือกใช้ภาษาเขียนแบบพรรณนาเพื่อแสดงอารมณ์นั้น แต่หากเป็นการเล่าเรื่องที่น่ามาจากชีวิตจริงก็ต้องถ่ายทอดด้วยภาษาและถ้อยคำที่ใช้ในชีวิตจริง เช่น เรื่อง ใส่บาตร ผู้เขียนใช้คำว่า “ใส่บาตร” ซึ่งคนทั่วไปใช้เป็นปกติ มิได้ใช้ว่า “ตักบาตร” ซึ่งเป็นภาษาทางการ

ความมุ่งหมาย

ความมุ่งหมายในการเขียนสร้างสรรค์นั้น อาจเริ่มได้ตั้งแต่ผู้เขียนต้องการสื่อความคิด อารมณ์ หรือความรู้สึกต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่งหรือต้องการแสดงความคิดของผู้เขียนที่มีต่อสังคม ไปจนกระทั่งถึงการโน้มน้าวใจให้คนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ผู้เขียนคิดว่าเหมาะสม

จากหนังสือวิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๓๒ - ๑๓๓

ใบงาน
“องค์ประกอบงานเขียนสร้างสรรค์”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

ชื่อเรื่อง

.....

ตัวละคร

.....

.....

.....

.....

ฉาก (สถานที่และเวลา)

.....

.....

.....

.....

เหตุการณ์ภายในเรื่อง

.....

.....

.....

.....

ประเด็นปัญหาของเรื่อง

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดที่ได้จากเรื่อง

.....

.....

.....

ใบงาน
“เขียนสร้างสรรค์”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....
ชื่อเรื่อง.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ “บทความ”

เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวน้ำ เป็นงานเขียนประเภทบทความ งานเขียนที่เป็นบทความมีคำเรียกต่าง ๆ หลายคำ มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง แต่การแบ่งระหว่างชื่อเรียกงานเขียนลักษณะหนึ่งกับอีกลักษณะหนึ่ง อาจไม่เด่นชัด เช่น บทความอธิบายกับบทความสารคดี บทความวิเคราะห์กับบทความวิจารณ์ บทความแสดงความคิดเห็นกับบทบรรณาธิการ อาจแยกจากกันไม่ได้เด็ดขาด อย่างไรก็ตามงานเขียนบทความเป็นการเขียนที่ทุกคนทำได้ไม่ยาก และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรฝึก เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการทำงาน

เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวน้ำ เป็นบทความประเภทแสดงความคิดเห็น คือ บทความที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เรื่องที่นำมาเขียนเป็นบทความแสดงความคิดเห็นจะเป็นเรื่องใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัด เช่น เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา การทำมาหากิน ความประพฤติของคนในสังคม ความเจริญหรือเสื่อมของกิจการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

บทความที่เป็นคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารทั่ว ๆ ไป มักเป็นบทความแสดงความคิดเห็น ลักษณะและกลวิธีการเขียนมีหลายรูปแบบแล้วแต่ความถนัดของผู้เขียน เช่น บางคนอาจเขียนแบบงานเขียนสร้างสรรค์ เป็นนิทาน เรื่องสั้น บางคนอาจเขียนเป็นเชิงวิชาการ บางคนอาจเขียนแบบมีบทสนทนา แต่บางคนอาจเขียนแบบเรื่องเล่า ที่สำคัญ คือ มีข้อคิดที่เป็นสาระความรู้ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวน้ำ เป็นบทความแสดงความคิดเห็นที่นักเรียนอาจใช้เป็นแบบอย่างได้แบบหนึ่ง

การประเมินคุณค่าของบทความ

การพิจารณาคุณค่าของบทความ โดยทั่วไปมักพิจารณาจากจุดมุ่งหมายและการนำเสนอเนื้อหาของบทความนั้น ๆ ประการสำคัญพึงระลึกไว้เสมอว่า การอ่านบทความเป็นการอ่านที่ต้องคิดและพิจารณาเรื่องอย่างมีวิจรรย์ญาณเป็นการอ่านเพื่อมองหาสาระหรือคุณค่าของบทความเพื่อนำมาใช้ หรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือแก่สังคมส่วนรวม การประเมินคุณค่าบทความมีหลักเกณฑ์ทั่วไป ดังนี้

๑. มีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้หรือความคิดอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน
๒. เสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นความจริง มีหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้
๓. นำเสนอเรื่องราวที่เป็นธรรม การอ้างเหตุผลถูกต้อง
๔. แสดงความคิดเห็นและเสนอวิสัยทัศน์ได้อย่างน่าสนใจ สามารถกระตุ้นหรือโน้มน้าวให้ผู้อ่านคิดเห็นคล้อยตามหรือโต้แย้ง
๕. ใช้ภาษาถูกต้อง มีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สอดคล้องกับเรื่องราวที่นำเสนอ
๖. มีกลวิธีในการนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ ชวนให้ติดตามอ่าน

จากหนังสือวิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๐๗ - ๑๐๘

ใบงาน “จดบันทึก”

คำชี้แจง ให้นักเรียนร่วมกันสรุปหลักการประเมินคุณค่าของบทความพร้อมตกแต่งให้สวยงาม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ “ที่เรียกว่าก้าวหน้า”

เมื่อรถแล่นผ่านโรงภาพยนตร์ ใครคนหนึ่งก็ร้องขึ้นว่า "นั่นแน่ะ ! เรื่องของ 'พรรณลักษมี' เข้าฉายแล้ว คินนี่ฉันเห็นจะต้องมาดูเสียแล้ว"

"ฉันก็เหมือนกัน" อีกคนหนึ่งว่า "เป็นแฟน 'พรรณลักษมี' อ่านเรื่องนี้ในหนังสือแล้วยังติดใจไม่หาย มาทำเป็นภาพยนตร์คงจะมีชีวิตชีวาขึ้นอีกไม่น้อย"

" 'พรรณลักษมี' นี่นะ ชื่อจริงชื่อลักษมีใช่ไหม คุณเหมือนจะเขียนหนังสือมานานแล้ว แต่ชื่อเสียงเพิ่ง จะมาโด่งดังกันตอนนี้เอง ก้าวหน้ามากอย่างคาดไม่ถึง"

คำว่า "ก้าวหน้า" ทำให้ข้าพเจ้านึกย้อนหลังไปถึงเมื่อครั้งก่อน สมัยที่เราสามคน ลักษมี วิณา และข้าพเจ้ายังเรียนอยู่ในชั้นอุดมศึกษา ปีสุดท้ายของการเรียน เราเกิดสงสัยกันขึ้นว่า ใครจะก้าวหน้ามากกว่าใครเวลาที่ออกไปประกอบอาชีพ ข้าพเจ้าเองเป็นผู้ถามว่าที่เรียกว่าก้าวหน้าคืออะไร

ลักษมีตอบทันทีว่า

"สำหรับฉัน ความก้าวหน้า คือ ความมีชื่อเสียงเกียรติยศปรากฏเป็นที่รู้จักของคนทั่วไป คนเราถ้าเกิดมาเป็นเพียงคนเล็ก ๆ คนหนึ่งที่ไม่มีความวิญญูถึงอย่างยกย่องแล้ว ก็นับว่าเสียชาติเกิด"

วิณาตอบว่า

"ความก้าวหน้าของฉันอยู่ที่เงิน ฉันไม่เห็นแคร์ว่าจะมีชื่อเสียงหรือเปล่า มีใครรู้จักหรือไม่ ขอให้ฉันได้ทำงานในหน้าที่ดี ๆ และมีหวังจะได้เงินเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็พอแล้ว เพราะว่าเงิน คือ หลักฐานที่มั่นคงสำหรับประกันชีวิตในอนาคต ถ้าเงินไม่เพียงพอเราจะมีชีวิตอยู่ได้อย่างไร"

ข้าพเจ้าคิดว่าความก้าวหน้าอยู่ที่การแสวงหาความรู้เพิ่มเติมไม่มีที่สิ้นสุด เพื่อให้ตนเองเป็นคนทันสมัย และทันโลกอยู่เสมอ และเพื่อถ่ายทอดความรู้ให้ผู้อื่นอีกด้วย ชื่อเสียงและความสรรเสริญเยินยอข้าพเจ้าไม่ปรารถนา แต่ต้องการงานเพื่ออุดมคติมากกว่าเพื่อเงิน แม้เงินจะน้อยแต่ถ้ามีโอกาสก้าวหน้าในทางความรู้ ข้าพเจ้าก็พอใจแล้ว

เมื่อจบการศึกษา ลักษมีไปสมัครทำงานหนังสือพิมพ์และฝึกฝนตนเองให้เป็นนักเขียน นั่นเป็นขั้นแรกของการแสวงหาชื่อเสียง ข้าพเจ้าได้ข่าวบ่อยครั้งว่าลักษมีย้ายจากหนังสือพิมพ์ฉบับนี้ ไปอยู่ฉบับนั้น จากฉบับนั้นไปฉบับโน้น ลักษมีทำหน้าที่เป็นนักข่าว เป็นช่างภาพในตัวเสร็จ และเริ่มงานเขียนหนังสืออย่างตั้งอกตั้งใจเธอเริ่มจากเขียนเรื่องสั้นและนวนิยายที่สะท้อนภาพชีวิตจริง แต่ก็ปรากฏว่าไม่เป็นที่นิยม ลักษมีจึงเปลี่ยนแนวการเขียนใหม่ เธอเริ่มเขียนนวนิยายเสียดสีสังคม ได้รับความนิยมน้อยพักเดียว คนอ่านก็เกิดเบื่อหน่าย ลักษมีจึงเปลี่ยนมาเขียนนวนิยายเบาสมองเต็มไปด้วยความเพ้อฝัน ซึ่งในชีวิตจริงไม่มีวันจะเป็นไปได้ และคราวนี้นวนิยายของเธอได้รับการต้อนรับอย่างอุ่นหนาฝาคั่ง จากเด็กวัยรุ่นและจากคนที่เบื่อหน่ายชีวิตจริงของตนเอง เรื่องของลักษมีได้รับการถ่ายทำเป็นภาพยนตร์หลายเรื่อง เธอเป็นผู้ที่กำหนดหน้าในด้านชื่อเสียงอย่างแท้จริง

ส่วนวิณาไปสมัครทำงานกับชาวต่างประเทศ เธอเปลี่ยนงานหลายครั้งเหมือนกัน สุดแต่ว่าที่ได้จะมีตำแหน่งที่มีเงินเดือนมากกว่ากัน จากบริษัทการค้าย้ายไปบริษัทการบิน จากบริษัทการบินย้ายไปประจำองค์การต่างประเทศแห่งหนึ่ง วิณามีรายได้งามจากงานที่ทำและสะสมเงินไว้ได้มากมายสมดังใจที่ตั้งไว้

สำหรับข้าพเจ้า ก็ได้เลือกงานครูมาตั้งแต่ต้นจนกระทั่งบัดนี้ ในด้านการเงินข้าพเจ้าไม่อาจจะไปเปรียบเทียบกับคนทั้งสองได้ในด้านชื่อเสียงก็ไม่มีใครรู้จัก แต่ในด้านวิชาความรู้ข้าพเจ้าได้พากเพียรศึกษาต่อในขณะที่ทำงานจนกระทั่งได้ปริญญาสูงขึ้น ได้ค้นคว้าวิชาใหม่ ๆ เพื่อการสอนและเพื่อความงอกงามของตนอยู่เสมอ สมบัติของข้าพเจ้าจึงมีเพียงงานวิจัยในด้านวิชาการอยู่หลายเรื่อง ซึ่งตนเองไม่มีทุนทรัพย์ที่จะจัดพิมพ์ได้ แต่อย่างไรก็ตาม ความรู้ของข้าพเจ้าก็เป็นที่ยอมรับว่า ใช้การได้ ทุก ๆ ปี มักจะได้รับเลือกให้เป็นผู้ให้การอบรมครู เป็นเจ้าหน้าที่แผนกการข่าวสารต่างประเทศ หรือล่าม ทุกครั้งที่มีการประชุมใหญ่ซึ่งมีชาวต่างประเทศเข้าประชุมเป็นจำนวนมาก

ใครจะก้าวหน้ามากกว่ากัน ดูเหมือนจะให้คำตอบได้ยาก แต่ความก้าวหน้าที่สุดก็คงจะได้แก่ ชื่อเสียง เงิน และวิชาความรู้รวมกันกระมัง แต่คนเรามากจะต้องเลือกเอาเพียงอย่างเดียว หรืออย่างมากถ้าโชคดียิ่งก็คงจะได้เพียงสองอย่าง คุณเล่าจะเลือกอย่างไร

ศุทธิณี

จากหนังสือวิวิธภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๐๗ - ๑๐๘

ใบงาน
“ประเมินค่าเรื่อง ที่เรียกว่าความก้าวหน้า”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. นักเรียนเห็นด้วยกับความก้าวหน้าของตัวละครใดมากที่สุด เพราะเหตุใด

.....
.....
.....
.....

๒. นักเรียนคิดว่าความก้าวหน้าของนักเรียนคืออะไร

.....
.....
.....
.....

๓. นักเรียนมีวิธีในการสร้างความก้าวหน้าให้กับตนเองอย่างไร

.....
.....
.....
.....

๔. ข้อคิดที่นักเรียนได้จากการอ่านเรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า

.....
.....
.....
.....

ใบความรู้ “เรื่องราวของโขนรามเกียรติ์ และบทพากย์เอราวัณ”

ก่อนจะไปดูว่าช่างเอราวัณนั้นยิ่งใหญ่ถึงการแค่ไหน เราอยากชวนเพื่อน ๆ มาทำความเข้าใจที่มาของบทพากย์เอราวัณ และความเกี่ยวเนื่องระหว่างบทพากย์เอราวัณ โขน และรามเกียรติ์กันก่อน ในสมัยก่อนโขนและละครในเป็นหนึ่งในมหรสพและความบันเทิงเพียงไม่กี่อย่างของคนไทย โดยเฉพาะ “โขน” ที่ถือว่าเป็นนาฏกรรมชั้นสูง เพราะมีการรวบรวมศิลปะหลายแขนงมาไว้ด้วยกัน ไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรมและวรรณศิลป์ในการประพันธ์บทและการพากย์ นาฏศิลป์สำหรับการร่ายรำขณะทำการแสดง คีตศิลป์สำหรับดนตรีที่บรรเลงประกอบการแสดง ทัศนศิลป์สำหรับงานฉากและชุด โขนจึงถือเป็นความบันเทิงของชนชั้นสูงชาวไทยในวังสมัยนั้น

การแสดงโขนจะนิยมเล่นเรื่องรามเกียรติ์เท่านั้น โดยรามเกียรติ์เป็นวรรณคดีเรื่องยาว (มากกกกก) ซึ่งได้รับอิทธิพลมาจากมหากาพย์รามายณะ วรรณคดีภาษาสันสกฤตจากอินเดีย ที่ฤๅษี วาลมิกิแต่งไว้กว่า ๒๔๐๐ ปีมาแล้ว มหากาพย์รามายณะเป็นที่รู้จักในหมู่ชาวไทยมาตั้งแต่สมัยโบราณ สันนิษฐานว่าเข้ามาในไทยพร้อมกับพ่อค้าชาวอินเดียและความเชื่อจากศาสนาพราหมณ์ฮินดู

ส่วนบทละครเรื่องรามเกียรติ์นั้นปรากฏหลักฐานเป็นครั้งแรกในสมัยอยุธยา และต่อมา ในสมัยกรุงธนบุรี สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีก็ได้ทรงพระราชนิพนธ์บทละครเรื่องรามเกียรติ์ขึ้นเพื่อให้ละครหลวงเล่น โดยปรับเนื้อเรื่องให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย แต่บทละครเรื่องรามเกียรติ์จากสมัยกรุงธนบุรีนั้นยังไม่ครบสมบูรณ์ (เนื่องจากมีระยะเวลาในการแต่งเพียง ๒ เดือน จึงมีแค่ ๔ - ๕ ตอนเท่านั้น) เมื่อถึงยุครัตนโกสินทร์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช (รัชกาลที่ ๑) จึงทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์ให้สมบูรณ์ตั้งแต่ต้นจนจบ และภายหลังพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย (รัชกาลที่ ๒) ก็ทรงพระราชนิพนธ์รามเกียรติ์บางตอนขึ้นใหม่เพื่อใช้ในการแสดงโขน โดยบทพากย์เอราวัณที่เพื่อน ๆ จะได้เรียนในระดับชั้นม.๓ นั้นเป็นส่วนหนึ่งของวรรณคดีเรื่องรามเกียรติ์ ตอนศึกอินทรชิต (นอกจากนี้รัชกาลที่ ๒ ยังทรงพระราชนิพนธ์บทพากย์รามเกียรติ์ตอนอื่น ๆ ไว้ด้วย ได้แก่ ตอนนางลอย ตอนนาคบาท)

อย่างที่เรารู้กันว่าโขนของประเทศไทยจะแสดงเรื่องราวเกียรติ์เท่านั้น และถึงจะหาชมได้ยาก แต่ในปัจจุบันก็ยังมี “โขนพระราชทาน” โดยมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพที่จัดแสดงเป็นประจำทุกปี โขนพระราชทานเริ่มจัดแสดงครั้งแรกในปีพ.ศ.๒๕๕๐ เนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗๕ พรรษา โดยสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีดำริให้จัดแสดงโขนพระราชทานขึ้นเพื่ออนุรักษ์และสืบสานศิลปวัฒนธรรมไทย และแม้จะเป็นศิลปะชั้นสูง แต่โขนพระราชทานก็ได้มีการปรับบทพูดหลาย ๆ จุดให้สนุกสนาน และเข้าถึงประชาชนทุกเพศทุกวัยได้มากขึ้น แถมยังมีการแทรกมุกตลกที่ทันสมัยการณบ้านเมืองอยู่เป็นระยะ ๆ ซึ่งรามเกียรติ์ตอนที่ถูกนำมาจัดแสดงมีหลายตอนด้วยกัน เช่น ตอนพรหมาสตร์ นางลอย ศีกโมยราพ จองถนน นาคบาศ โมกขศักดิ์ พิเภกสวามิภักดิ์ สิบมรรคา

ที่มา <https://blog.startdee.com>

ใบความรู้ “บทความ”

เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า เป็นงานเขียนประเภทบทความ งานเขียนที่เป็นบทความมีคำเรียกต่าง ๆ หลายคำ มีลักษณะแตกต่างกันบ้าง แต่การแบ่งระหว่างชื่อเรียกงานเขียนลักษณะหนึ่งกับอีกลักษณะหนึ่ง อาจไม่เด่นชัด เช่น บทความอธิบายกับบทความสารคดี บทความวิเคราะห์กับบทความวิจารณ์ บทความแสดงความคิดเห็นกับบทบรรณาธิการ อาจแยกจากกันไม่ได้เด็ดขาด อย่างไรก็ตามงานเขียนบทความเป็นการเขียนที่ทุกคนทำได้ไม่ยาก และเป็นสิ่งที่ทุกคนควรฝึก เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนและการทำงาน

เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า เป็นบทความประเภทแสดงความคิดเห็น คือ บทความที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เรื่องที่นำมาเขียนเป็นบทความแสดงความคิดเห็นจะเป็นเรื่องใดก็ได้ไม่มีข้อจำกัด เช่น เรื่องเกี่ยวกับการศึกษา การทำมาหากิน ความประพฤติของคนในสังคม ความเจริญหรือเสื่อมของกิจการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเมือง การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์ ฯลฯ

บทความที่เป็นคอลัมน์ในหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสารทั่ว ๆ ไป มักเป็นบทความแสดงความคิดเห็น ลักษณะและกลวิธีการเขียนมีหลายรูปแบบแล้วแต่ความถนัดของผู้เขียน เช่น บางคนอาจเขียนแบบงานเขียนสร้างสรรค์ เป็นนิทาน เรื่องสั้น บางคนอาจเขียนเป็นเชิงวิชาการ บางคนอาจเขียนแบบมีบทสนทนา แต่บางคนอาจเขียนแบบเรื่องเล่า ที่สำคัญ คือ มีข้อคิดที่เป็นสาระความรู้ หรือความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ เรื่อง ที่เรียกว่าก้าวหน้า เป็นบทความแสดงความคิดเห็นที่นักเรียนอาจใช้เป็นแบบอย่างได้แบบหนึ่ง

การประเมินคุณค่าของบทความ

การพิจารณาคุณค่าของบทความ โดยทั่วไปมักพิจารณาจากจุดมุ่งหมายและการนำเสนอเนื้อหาของบทความนั้น ๆ ประการสำคัญพึงระลึกไว้เสมอว่า การอ่านบทความเป็นการอ่านที่ต้องคิดและพิจารณาเรื่องอย่างมีวิจรรย์ญาณเป็นการอ่านเพื่อมองหาสาระหรือคุณค่าของบทความเพื่อนำมาใช้ หรือประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองหรือแก่สังคมส่วนรวม การประเมินคุณค่าบทความมีหลักเกณฑ์ทั่วไป ดังนี้

๑. มีเนื้อหาสาระที่ให้ความรู้หรือความคิดอันเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่าน
๒. เสนอข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นความจริง มีหลักฐานอ้างอิงที่เชื่อถือได้
๓. นำเสนอเรื่องราวที่เป็นธรรม การอ้างเหตุผลถูกต้อง
๔. แสดงความคิดเห็นและเสนอวิสัยทัศน์ได้อย่างน่าสนใจ สามารถกระตุ้นหรือโน้มน้าวให้ผู้อ่านคิดเห็นคล้อยตามหรือโต้แย้ง
๕. ใช้ภาษาถูกต้อง มีความชัดเจน อ่านเข้าใจง่าย สอดคล้องกับเรื่องราวที่นำเสนอ
๖. มีกลวิธีในการนำเสนอเรื่องราวที่น่าสนใจ ชวนให้ติดตามอ่าน

จากหนังสือวิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๑๐๗ - ๑๐๘

ใบงาน
“จดบันทึก”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปลักษณะสำคัญและประเภทของบทความ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ใบความรู้ “การเรียงเรียงบทความเชิงวิชาการ”

การเรียงเรียงบทความเชิงวิชาการ

การเรียงเรียงบทความเชิงวิชาการมีขั้นตอน ดังนี้

๑. รวบรวมข้อมูลจากสารานุกรม พจนานุกรม หนังสือ วารสารวิชาการ เว็บไซต์ต่าง ๆ ในอินเทอร์เน็ต รวมทั้งความรู้และประสบการณ์ของผู้เขียน
๒. พิจารณาตรวจสอบข้อมูลว่าเชื่อถือได้หรือไม่ มีการอ้างอิงที่มาของข้อมูลอย่างถูกต้องชัดเจน
๓. พิจารณากลับกรองเลือกข้อมูลที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์
๔. จัดลำดับข้อมูล กำหนดชื่อเรื่อง โครงเรื่อง หัวข้อเรื่อง และเลือกรูปแบบการนำเสนอเรื่องให้น่าสนใจ
๕. ประมวลข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมด เรียงเรียงเป็นสำนวนของตนเองใช้ภาษาที่อ่านง่าย ชัดเจน จัดลำดับความคิดไม่ให้สับสน และให้มีเอกภาพ
๖. ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของสาระเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอพิสูจน์อักษร จัดภาพประกอบเรื่อง ฯลฯ

จากหนังสือวิธีภาษา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๓ หน้า ๗๔

ใบความรู้ “บทความทางวิชาการ”

เรื่อง การศึกษาไทยในศตวรรษที่ ๒๑ : ผลผลิตและแนวทางการพัฒนา

อาจารย์ ดร. อุดลย์ วังศรีคุณ

สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาและในยุคปัจจุบันสังคมมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก นักคิดในแวดวงต่าง ๆ ของโลกและไทยต่างให้ความสนใจกับสภาพสังคมเป็นอย่างยิ่ง นักคิดทั้งหลายเรียกสังคมของมนุษยชาติในอนาคตในชื่อที่แตกต่างกัน อัลวิน ทอฟฟเลอร์ (Alvin Toffler, ๒๕๓๘) เรียกว่า ยุคคลื่นลูกที่สาม (the third wave) โดยมองว่าการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกจะเป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะ “ทั้งโลก” (global) ไม่ว่าจะในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ฯลฯ โดยมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยเป็นตัวขับเคลื่อน ในขณะที่อีริก ชมิดท์และเจเรด โคเฮน (Eric Schmidt and Jared Cohen, ๒๐๑๔) เรียกโลกยุคนี้ว่า “ยุคดิจิทัลเปลี่ยนโลก” (The New Digital Age) นอกจากนี้แล้วยังถูกเรียกในชื่ออื่น ๆ อีกว่าเป็น “ยุคโลกไร้พรมแดน” (borderless world) ยุค “โลกาภิวัตน์” (globalization) สุวิทย์ เมษินทรีย์ (๒๕๕๐ อ้างถึงในจินตนา สุจางันท์, ๒๕๕๖ : ๒) เรียกว่าเป็นยุค “หลังสังคมฐานความรู้” (post knowledge – based society) ซึ่งเป็นโลกที่เน้นเรื่องกัลยาณมิตร มีการเปลี่ยนรูปแบบของคนจากต่างคนต่างปิด ไปสู่ต่างคนต่างเปิด เป็นโลกที่ก้าวข้ามสังคมที่เน้นการแข่งขันไปสู่การร่วมสร้างสรรค์ เป็นโลกที่ภูมิปัญญาได้พัฒนาก้าวข้ามทรัพย์สินทางปัญญาสู่ภูมิปัญญามหาชน เช่น ยูทูป (youtube) หรือ วิกิพีเดีย (wikipedia) โลกหลังสังคมฐานความรู้เป็นโลกที่เปลี่ยนวิถีชีวิตมนุษย์จากการพึ่งพิง ไปสู่ความเป็นอิสระและการพึ่งพาอาศัยกัน เมื่อพิจารณาแนวคิดของสุวิทย์ เมษินทรีย์แล้ว จะเห็นว่าค่อนข้างมองโลกในแง่ดี ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดของเจมส์ มาร์ติน (James Martin, ๒๕๕๓) ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือของเขาที่ชื่อว่า “โลกแห่งศตวรรษที่ ๒๑” (The Meaning of the ๒๑st Century) เจมส์ได้เสนอแนวคิดว่าจะเกิดอะไรขึ้นบ้างในยุคศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งค่อนข้างจะเป็นในทางลบ แต่เขามีเจตนาที่จะกระตุ้นให้สังคมตระหนักและหาแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นเช่นเดียวกับประเทศ รัสเซีย (๒๕๔๕) เห็นว่า วิถีชีวิตของมนุษย์ในศตวรรษที่ ๒๑ จะมีปัญหามากขึ้นอันสืบเนื่องมาจากกิเลส และอวิชชา จะต้องอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนาแก้ปัญหา มนุษย์จะต้องเปลี่ยนไปสู่ภาวะหรือภพภูมิที่สูงกว่า

ใบงาน
ฝังความคิดเรื่อง “การเขียนเชิงวิชาการ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนนำหัวข้อที่ได้รับมากำหนดโครงเรื่องในการเขียนบทความทางวิชาการ โดยจัดทำเป็นแผนภาพความคิด

หัวข้อ.....

ใบงาน
“การเขียนบทความวิชาการ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนบทความวิชาการหัวข้อ “บทพากย์เอราวัณ”

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

แบบทดสอบประจำหน่วย
หน่วยที่ ๔ “วิชาล้วนชวนตรองตรี”

ชื่อ..... นามสกุล..... ชั้น.....

คำชี้แจง ให้นักเรียนตอบคำถามต่อไปนี้

๑. ลักษณะคำประพันธ์ของเรื่องบทพากย์เอราวัณมีอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

๒. ผู้แต่งมีความมุ่งหมายอย่างไรในการแต่งเรื่องบทพากย์เอราวัณ

.....
.....
.....

๓. การเขียนโวหารแบบพรรณนาโวหารมีจุดมุ่งหมายและหลักการที่สำคัญอย่างไร

.....
.....
.....

๔. คุณค่าที่ได้จากเรื่อง บทพากย์เอราวัณ

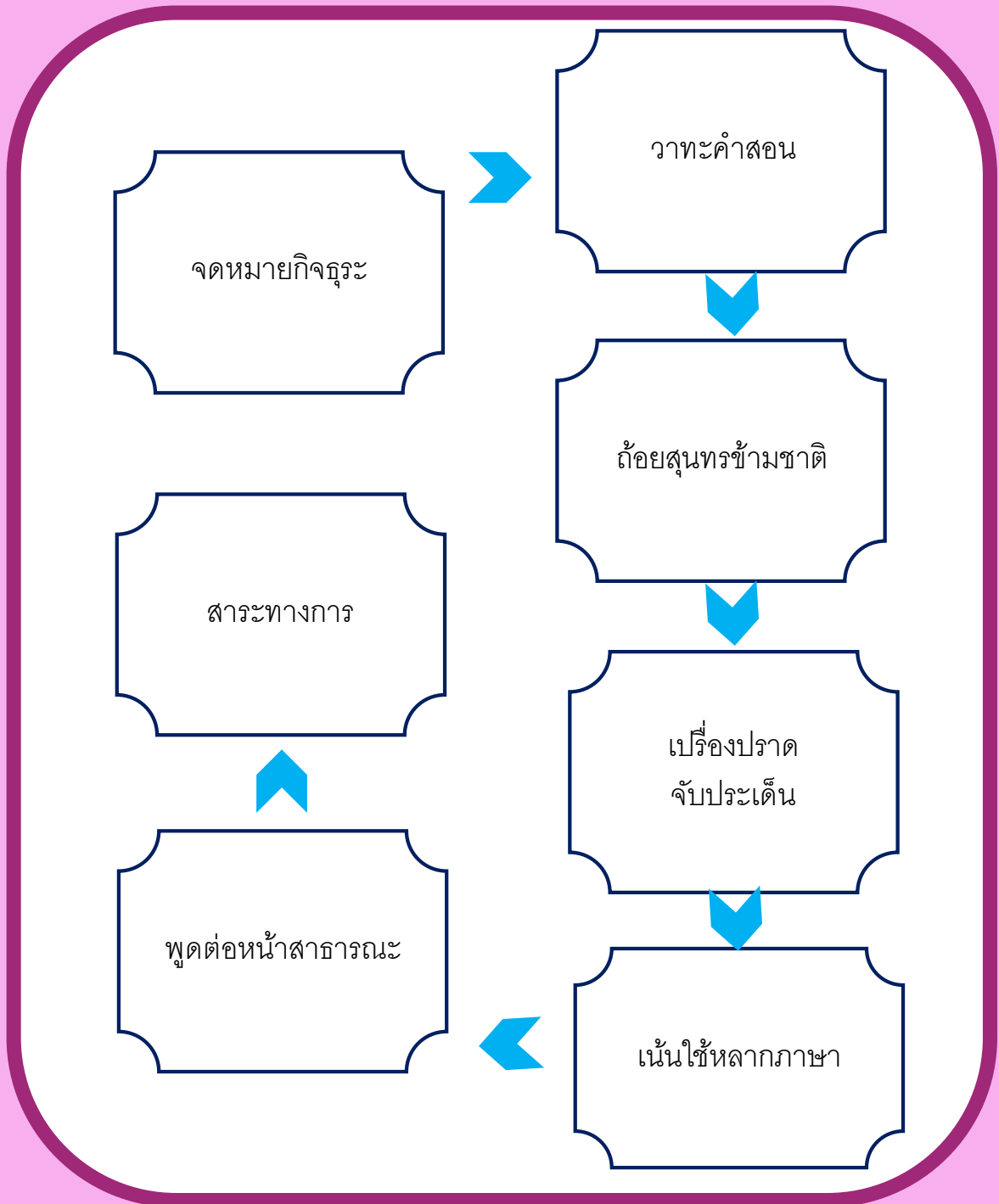
.....
.....
.....

๕. นักเรียนได้รับคุณค่าอะไรจากการเขียนโครงงาน และจะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

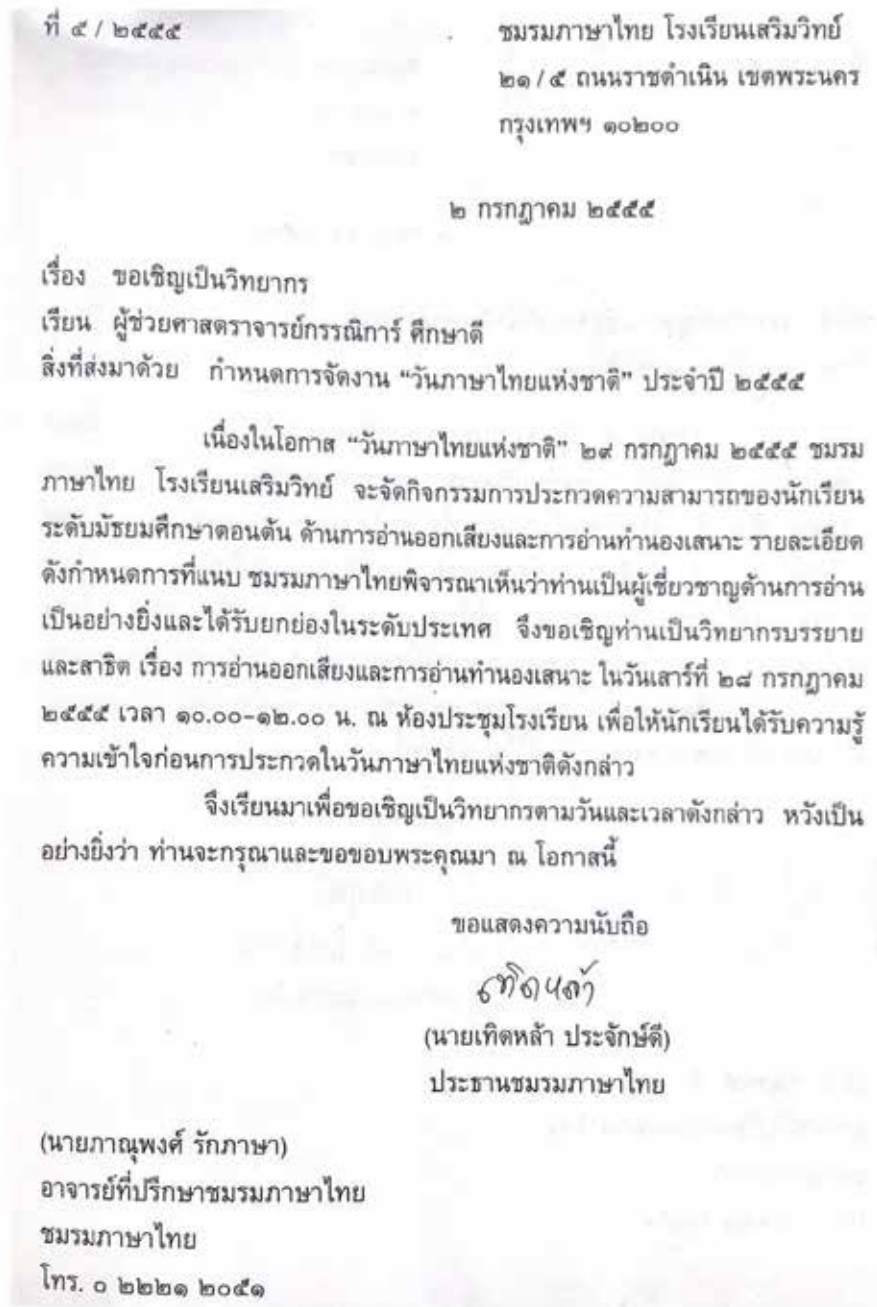
.....
.....
.....
.....

หน่วยที่ ๕
ลิขิตสารงานแบบพิมพ์

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

ใบความรู้
เรื่อง จดหมายกิจธุระ

ที่ ๖ / ๒๕๕๕

ชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์
๒๑ / ๕ ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์สำรองที่นั่งฟังการอภิปราย
เรียน อธิบดีกรมประชาสัมพันธ์

ด้วยคณะนักเรียนชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์ ได้ทราบว่าจะมี
การอภิปราย เรื่อง พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช
บรมนาถบพิตร ด้านภาษาไทย ในวันภาษาไทยแห่งชาติ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เวลา
๑๓.๐๐-๑๖.๐๐ น. ณ ห้องประชุมกรมประชาสัมพันธ์ คณะนักเรียนชมรมภาษาไทย
จำนวน ๓๐ คน ใคร่ขอเข้าร่วมฟังการอภิปรายเพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจใน
พระมหากษัตริย์คุณของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชด้านภาษาไทย
จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์สำรองที่นั่งสำหรับนักเรียนจำนวน
ดังกล่าว และขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

หญิงฉัตร

(นายเกิดหล้า ประจักษ์ดี)

ประธานชมรมภาษาไทย

(นายภาณุพงศ์ รักภาษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมภาษาไทย
ชมรมภาษาไทย
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๒๐๕๑

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

ที่ ๗ / ๒๕๕๕

ชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์
๒๑ / ๕ ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ขอขอบคุณ
เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรรณิการ์ ศึกษาศิต

ตามที่ชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์ ได้รับความอนุเคราะห์จากท่านไปเป็นวิทยากรบรรยายและสาธิต เรื่อง การอ่านออกเสียงและการอ่านทำนองเสนาะ ให้แก่นักเรียนของโรงเรียนเสริมวิทย์ในวันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๕ นั้น การบรรยายและสาธิตของท่านทำให้นักเรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจวิธีการอ่านที่ถูกต้อง ทั้งยังรู้สึกชื่นชมความไพเราะงดงามในภาษาของชาติ และมีความพร้อมในการประกวดการอ่านออกเสียงและการอ่านทำนองเสนาะในวันสำคัญดังกล่าว

ชมรมภาษาไทยขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างยิ่ง และหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านอีกในโอกาสต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

เทิดถวัลย์

(นายเทิดถวัลย์ ประจักษ์ดี)
ประธานชมรมภาษาไทย

(นายภาณุพงศ์ รักภาษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมภาษาไทย
ชมรมภาษาไทย
โทร. ๐ ๒๒๒๑ ๒๐๕๑

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

ตัวอย่างจดหมายข้างต้นเป็น **จดหมายกิจธุระ** คือ จดหมายที่ใช้ในการติดต่อเรื่องกิจการงาน มิใช่เรื่องส่วนตัว จัดทำในนามองค์กรใดองค์กรหนึ่ง จดหมายกิจธุระใช้รูปแบบเหมือนหนังสือราชการ และใช้ภาษาระดับทางการ

ส่วนต่าง ๆ ของจดหมายกิจธุระ

วัตถุประสงค์ของผู้จัดทำจดหมายกิจธุระมีได้หลากหลาย เช่น เชิญวิทยากรขอความอนุเคราะห์ขอบคุน ฯลฯ ไม่ว่าจะมวัตถุประสงค์ใด ก็มีส่วนต่าง ๆ ของจดหมาย ดังนี้

๑. หัวจดหมาย หมายถึง ส่วนที่เป็นชื่อและที่อยู่ขององค์กรหรือหน่วยงานที่เป็นต้นสังกัดของผู้ออกจดหมาย เช่น ชมรม ชุมนุม หรือหน่วยงานที่อยู่ในโรงเรียน หรือกลุ่มบุคคลที่รวมกัน โดยมีวัตถุประสงค์อย่างเดียวกัน ก็ใช้ชื่อ-ที่อยู่ ที่เป็นที่ทำการขององค์กรหรือหน่วยงานนั้น หากเป็นจดหมายกิจธุระที่ออกโดยบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ก็ใช้ที่อยู่ของบุคคลนั้น ซึ่งต้องใช้ตามความเป็นจริงเสมอส่วนองค์กร หน่วยงาน หรือกลุ่มบุคคลที่มีหวักระตาสแสดงตราของหน่วยงานถ้านำมาใช้ก็ต้องระบุชื่อและที่อยู่ของผู้ออกจดหมายให้ชัดเจนด้วย

๒. ลำดับที่ของจดหมาย ใช้คำว่า ที่ ตามด้วย เลขบอกลำดับ ของจดหมาย ปี พ.ศ. เครื่องหมาย / (อ่านว่า ทับ) คั่นกลาง เช่น ที่ ๗ / ๒๕๕๕ ลำดับที่ของจดหมายอยู่ทางด้านซ้ายของจดหมาย บรรทัดเดียวกับบรรทัดแรกของที่อยู่ที่ออกจดหมาย ส่วนองค์กรที่มีตัวย่อของชื่อองค์กรจะใส่ชื่อย่อนั้นหลังคำว่า ที่ ก่อนหมายเลขบอกลำดับ เช่น ที่ สคทท ๑๕ / ๒๕๕๕ (หมายถึง จดหมายออกจากสมาคมครูภาษาไทย แห่งประเทศไทย ลำดับที่ ๑๕ ของปี ๒๕๕๕) เป็นต้น เป็นคำย่อขององค์กรต้องเป็นตัวย่อที่องค์กรนั้นตกลง และใช้ร่วมกัน

๓. วัน เดือน ปี เขียนจากกลางกระตาสไปทางขวาไม่ต้องเขียน คำว่า วันที่ เดือน และปี แต่ต้องใส่ วัน เดือน ปี ที่เขียนจดหมายให้ครบถ้วน ชื่อเดือนไม่ใช่อักษรย่อ ไม่ต้องใส่คำย่อบอกศักราช เช่น ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕

๔. เรื่อง เป็นข้อความสรุปสาระสำคัญของจดหมายฉบับนั้นโดยทั่วไปจะเป็นประโยคสั้น กะทัดรัด บอกวัตถุประสงค์ที่ออกจดหมายให้ตรงและชัดเจน เช่น ขอขอบคุน, ขอความอนุเคราะห์ยกเว้นค่าเข้าชม พิพิธภัณฑ์

๕. คำขึ้นต้น จดหมายกิจธุระ ใช้คำว่า เรียน ขึ้นต้นจดหมายเสมอตามด้วยชื่อนามสกุล หรือตามด้วยตำแหน่งผู้รับจดหมาย เช่น เรียน นายธณินทร์ กาญจนากร, เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนเสริมวิทย์

๖. สิ่งที่ส่งมาด้วย ระบุเอกสารหรือสิ่งที่ผู้ส่งจดหมายส่งมาให้ผู้รับพร้อมจดหมายฉบับนั้น เช่น กำหนดการ, เอกสารประกอบการประชุม, รายงานการประชุม, รายละเอียดโครงการ, หนังสือ, แผ่นซีดี ฯลฯ

๗. ข้อความ ข้อความซึ่งเป็นเนื้อหาหลักของจดหมายต้องมี ๒ ย่อหน้าเป็นอย่างน้อย ย่อหน้าแรกบอกสาเหตุที่ทำให้ต้องเขียนจดหมายฉบับนั้น ถ้าเนื้อความที่จะแจ้งให้ทราบมีมาก อาจแบ่งเป็น

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

๒ ย่อหน้าก็ได้ตามความเหมาะสม ส่วนย่อหน้าที่ ๒ บอกวัตถุประสงค์ว่าต้องการให้ผู้รับจดหมายดำเนินการอะไร

ข้อความย่อหน้าแรก ถ้าบอกสาเหตุที่เขียนจดหมายในกรณีที่เป็นจดหมายเริ่มติดต่อเป็นฉบับแรก ให้ขึ้นต้นด้วยคำว่า *ด้วย, เนื่องด้วย, เนื่องจาก* เช่น

ด้วยชมรมวิทยาศาสตร์ โรงเรียนวังใหม่จะจัดนิทรรศการแสดงผลงานประดิษฐ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย...

เนื่องด้วยผมได้ติดตามฟังรายการรู้รอบโลก ซึ่งออกอากาศเป็นประจำทางสถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม. คลื่น ๑๐๖.๕ เมกะเฮิรตซ์...

เนื่องจากมีสุนัขอาศัยอยู่ภายในโรงเรียนวัดบ้านสร้อยเป็นจำนวนมากและได้ออกลูกเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปี...

กรณีที่เป็นจดหมายตอบ จดหมายที่มีมาถึง หรือจดหมายที่ส่งไปติดตามเรื่อง ต้องทำความเข้าใจที่เคยได้ติดต่อกันไว้ โดยใช้คำว่า *ตามที่* ขึ้นต้นเรื่องที่ทำความ และใช้คำว่า *นั้น* ลงท้าย เช่น

ตามที่ท่านได้ท้วงติงความถูกต้องทางวิชาการของบทความที่อ่านออกอากาศในรายการรู้รอบโลก ซึ่งออกอากาศทางสถานีวิทยุ เอฟ.เอ็ม. คลื่น ๑๐๖.๕ เมกะเฮิรตซ์ เมื่อวันที่เสาร์ที่ ๘ มกราคม ๒๕๕๕ เวลา ๑๓.๐๐ น. นั้น...

ตามที่คณะสัตวแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความอนุเคราะห์ส่งนิสิตไปฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการโรคพิษสุนัขบ้าและทำหมันสุนัขเพื่อคุมกำเนิดประชากรสุนัขภายในชุมชนวัดสะพานสูงนั้น...

ข้อความย่อหน้าที่ ๒ บอกวัตถุประสงค์ของการเขียนจดหมายเป็นย่อหน้าสั้น ๆ แต่ชัดเจนว่าเขียนจดหมายมาเพื่ออะไร ย่อหน้าบอกวัตถุประสงค์มักขึ้นต้นด้วยคำว่า *จึงเรียนมาเพื่อ...* เช่น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการ

จึงเรียนมาเพื่อขออนุญาตลา กิจ ๑ วัน และจะกลับมาเรียนตามปกติในวันพฤหัสบดีที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ยกเว้นค่าเข้าชมอุทยานแห่งชาติเขาสก และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

๘. **คำลงท้าย** ใช้ว่า *ขอแสดงความนับถือ* อยู่ตรงกับวันที่

๙. **ลายมือชื่อ** ต้องเป็นลายมือชื่อจริงของผู้ลงชื่อ ไม่ใช่ลายมือชื่อที่ใช้ตรายางประทับ

๑๐. **ชื่อเต็มของผู้เขียนจดหมาย** พิมพ์อยู่ในวงเล็บ ต้องมีคำนำหน้าชื่อเสมอ เช่น นายเทิดหล้า ประจักษ์ดี

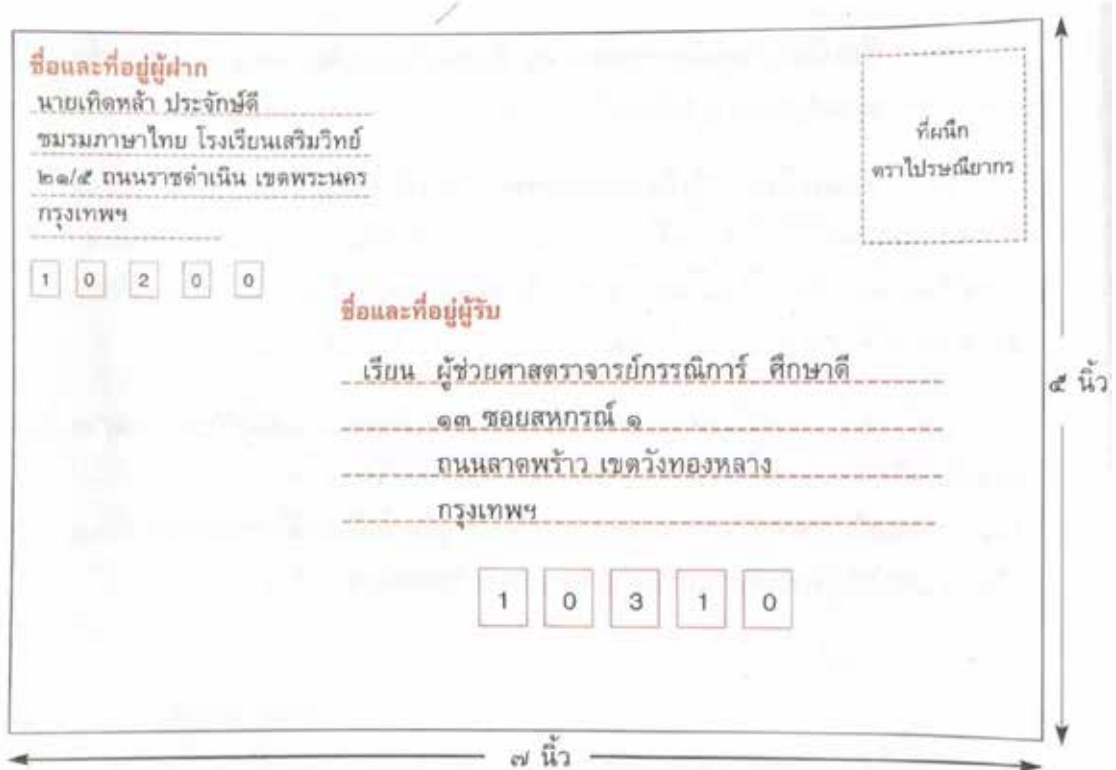

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

๑๑. ตำแหน่งของผู้เขียนจดหมาย ถ้าผู้เขียนจดหมายเป็นผู้มีตำแหน่งรับผิดชอบงานหรือหน่วยงาน ที่ออกจดหมาย จะต้องพิมพ์กำกับในบรรทัดถัดไป หากเป็นจดหมายที่ออกในนามของชมรมหรือชุมนุมในสถานศึกษา ต้องลงลายมือชื่อของอาจารย์ที่ปรึกษาชมรมหรือชุมนุมกำกับท้ายจดหมายด้วยทุกครั้ง

๑๒. หน่วยงานที่ออกจดหมายและหมายเลขโทรศัพท์ของผู้เขียนจดหมาย นิยมพิมพ์ไว้ลำดับสุดท้ายชิดขอบจดหมายด้านซ้าย โดยมีหมายเลขโทรศัพท์อยู่ในบรรทัดถัดไป หากมีหมายเลขโทรสารและที่อยู่ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ก็ให้ระบุไว้ด้วย เพื่อให้ผู้รับจดหมายสามารถติดต่อกลับได้สะดวก

๑๓. ช่องจดหมาย อาจใช้ช่องจดหมายมาตรฐาน ๕ X ๗ นิ้ว หรือขนาดเท่าช่องจดหมายราชการ รหัสไปรษณีย์ที่ระบุบนซองให้ใช้เลขอารบิก ดังตัวอย่าง

ตัวอย่างซองจดหมายมาตรฐาน ๕ X ๗ นิ้ว แสดงการจัดวางข้อมูล:

- ชื่อและที่อยู่ผู้ฝาก: นายเกิดหล้า ประจักษ์ดี, ชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์, ๒๑/๕ ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร, กรุงเทพฯ, รหัสไปรษณีย์ 10200
- ที่ผนึก: ตราไปรษณียากร
- ชื่อและที่อยู่ผู้รับ: เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภรณ์นิการ์ ศึกษาศี, ๑๓ ซอยสหกรณ์ ๑, ถนนลาดพร้าว เขตวังทองหลาง, กรุงเทพฯ, รหัสไปรษณีย์ 10310

ขนาดซอง: ๕ นิ้ว (สูง) x ๗ นิ้ว (กว้าง)

ใบความรู้ “จดหมายกิจธุระ”

จดหมายกิจธุระที่ดี

จดหมายกิจธุระที่ดี ผู้เขียนต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่อไปนี้เสมอ

๑. ความชัดเจน จดหมายกิจธุระที่เป็นทางการต้องพิมพ์ ไม่เขียน เพราะจะช่วยให้จดหมายสวยงาม ชัดเจน และอ่านง่าย กระดาษที่ใช้พิมพ์ ถ้ามิใช่กระดาษที่มีตราของหน่วยงาน ก็ควรเป็นกระดาษสีขาวขนาด A ๔ ไม่มีเส้น

๒. ความสมบูรณ์ ผู้เรียบเรียงจดหมายกิจธุระต้องแน่ใจว่า ได้ระบุทุกประเด็นที่จำเป็นในจดหมายครบถ้วน และทำให้ผู้รับจดหมายเข้าใจได้ทันทีว่าจดหมายนั้นมีวัตถุประสงค์ใด จะดำเนินการหรือจัดกิจกรรมในวัน เวลาใด สถานที่ใด

๓. ความกะทัดรัด ภาษาที่ใช้ต้องมีความกระชับ ได้ความชัดเจน ใช้ภาษาระดับทางการ

๔. ความถูกต้อง ก่อนส่งจดหมายทุกครั้งต้องอ่านทบทวนเนื้อหาสาระในทุกหัวข้อให้ถูกต้อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชื่อและตำแหน่งของผู้รับจดหมาย วัน เวลาและสถานที่นัดหมาย หากผิดพลาดจะเกิดความเสียหายได้

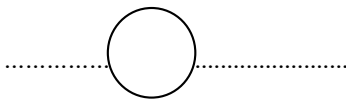
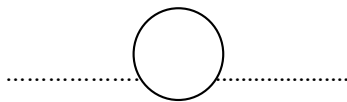
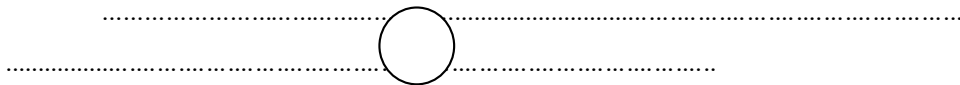
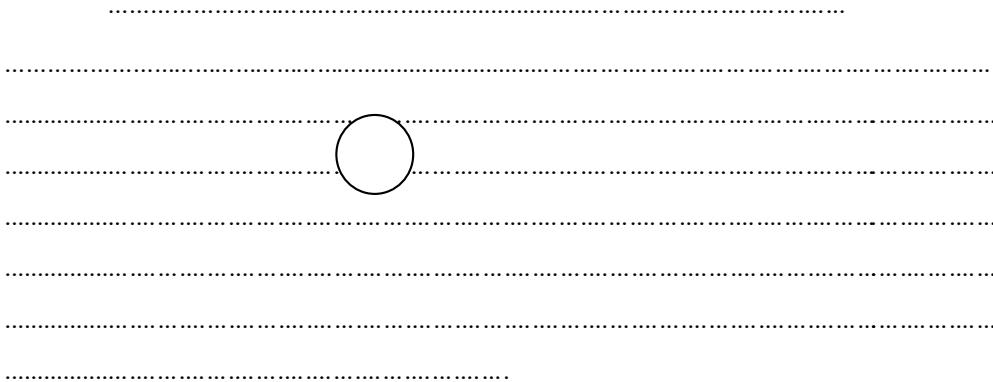
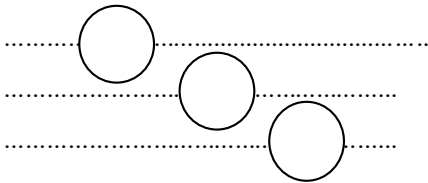
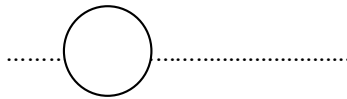
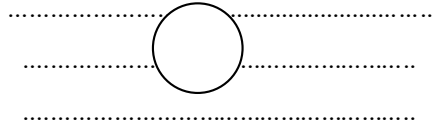
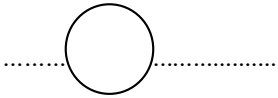
๕. ความสุภาพ จดหมายกิจธุระส่วนใหญ่มักมีเนื้อความขอร้องให้ผู้อื่นกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง จึงต้องใช้ภาษาที่สุภาพ สร้างความประทับใจ เพื่อให้ผู้รับจดหมายยินดีที่จะทำตามคำร้องขอ ความสุภาพของจดหมายนั้น รวมถึงการเลือกใช้กระดาษ ความสะอาดเรียบร้อยในการพิมพ์ และการจำหน่ายของให้เหมาะสมด้วย

การกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ

การเขียนตามรูปแบบที่ใช้ในสังคมไทยนั้น นอกจากการเขียนจดหมายกิจธุระและยังมีการกรอกแบบฟอร์มต่าง ๆ เช่น แบบสมัครงาน แบบสำรวจสำมะโนประชากรแบบรายการที่ใช้ในการทำ การไปรษณีย์หรือธนาคาร แบบเสียภาษี แบบขอทำหนังสือเดินทาง เป็นต้น ผู้กรอกแบบฟอร์มต้องอ่านข้อความให้เข้าใจเพื่อให้กรอกข้อมูลได้ถูกต้องและชัดเจน การเขียนควรใช้ลายมือค่อนข้างบรรจงเพื่อให้ อ่านง่าย ควรกรอกข้อมูลให้ครบทุกช่องตามที่กำหนด และอ่านทวนก่อนส่งคืนเจ้าหน้าที่หรือผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

กิจกรรม “หาให้เจอ เธออยู่ที่ไหน”

บัตรคำ
ประกอบกิจกรรม “ทำให้เจอเธออยู่ไหน”

๑

ชมรมภาษาไทย โรงเรียนเสริมวิทย์
๒๑/๕ ถนนราชดำเนิน เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

๒

ที่ ๕/๒๕๖๔

๓

เรียน อาจารย์กรรณิการ์ ศึกษาศิ

๔

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการจัดงาน
“วันภาษาไทยแห่งชาติ” ประจำปี ๒๕๖๔

๕

เรื่อง ขอเชิญเป็นวิทยากร

๖

.....เนื่องในโอกาส “วันภาษาไทยแห่งชาติ” ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๖๔
ชมรมภาษาไทย โรงเรียน เสริมวิทย์ กำหนดจัดกิจกรรมประกวดความสามารถ
ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยการพูด รายละเอียดดังกล่าว
ที่แนบ.....

บัตรคำ
ประกอบกิจกรรม “หาให้เจอเธออยู่ไหน”

๗

(นายเทิดหล้า ศึกษาดี)
ประธานชมรมภาษาไทย

๘

จึงเรียนมาเพื่อขอเชิญเป็นวิทยากรตามวันและเวลาดังกล่าว หวังเป็นอย่างยิ่งว่าท่านจะกรุณาและขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

๙

๒๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๔

๑๐

ขอแสดงความนับถือ

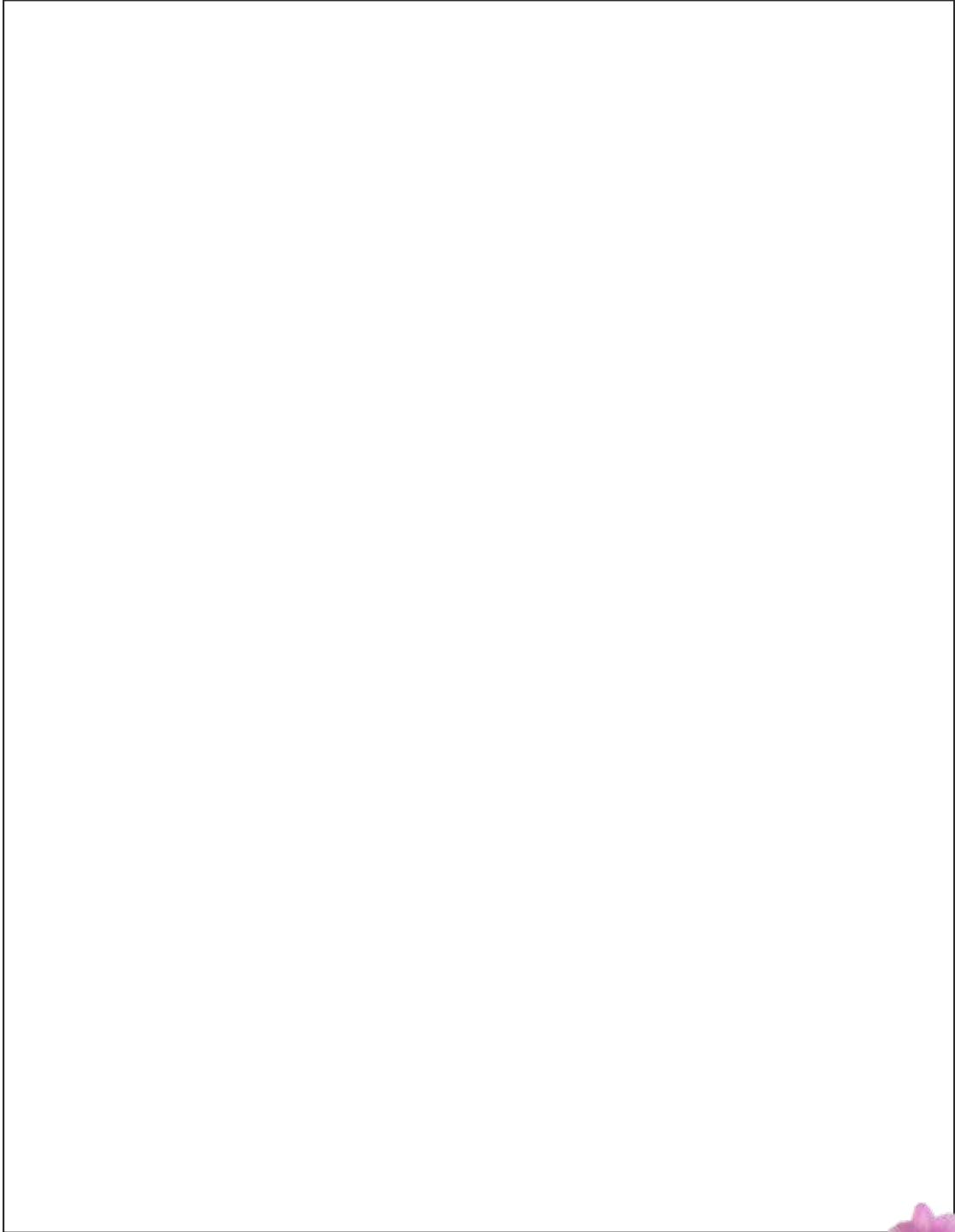
๑๑

(นายภานุพงศ์ รักภาษา)
อาจารย์ที่ปรึกษาชมรมภาษาไทย
ชมรมภาษาไทย
โทร. ๐๒๒๓๔๕๖๗๘

ใบงาน
“แผนภาพความคิด พิชิตการเขียนจดหมายกิจธุระ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความรู้เกี่ยวกับการเขียนจดหมายกิจธุระเป็นแผนภาพความคิด

ใบงาน “การเขียนจดหมายกิจธุระ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกเขียนจดหมายตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด ๑ ฉบับ (จดหมายเชิญวิทยากร/
จดหมายขอความอนุเคราะห์/จดหมายแสดงความขอบคุณ โดยสามารถกำหนดรายละเอียดได้ตาม
ความเหมาะสม

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอจดหมายคำสั่งตามความประสงค์ให้แก่ลูก บรรดาซึ่งจะให้ออกไปเรียนหนังสือในประเทศยุโรปจงประพฤติตามโอวาทที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑. การซึ่งจะให้ออกไปเรียนครั้งนี้ มีความประสงค์มุ่งหมายแต่จะให้ได้อริวิชาความรู้อย่างเดียว ไม่นับหมายจะให้ไปเป็นเกียรติยศชื่อเสียงอย่างหนึ่งอย่างใดในชั้นซึ่งยังเป็นผู้เรียนวิชาอยู่นี้เลย เพราะฉะนั้นที่จะไปครั้งนี้ อย่าให้ไว้ยศว่าเป็นเจ้า ให้ถือเอาบรรดาศักดิ์เสมอลูกผู้มีตระกูลในกรุงสยาม คือ อย่าให้ใช้ฮิสรอแยลไฮเนสปรินซ์นำหน้าชื่อ ให้ใช้แต่ชื่อเดิมของตัวเอง ๆ เมื่อผู้อื่นเขาจะเติมหน้าชื่อ หรือจะเติมท้ายชื่อตามธรรมเนียมอังกฤษ เป็นมิสเตอร์หรือเอสไควร์ก็ตามทีเถิด อย่าคัดค้านเขาเลย แต่ไม่ต้องใช้คำว่านายตามอย่างไทยซึ่งเป็นคำนำของชื่อลูกขุนนางที่เคยใช้แทนมิสเตอร์ เมื่อเรียกชื่อไทย ในภาษาอังกฤษบ่อย ๆ เพราะว่าเป็นภาษาไทยซึ่งจะทำให้เป็นที่ฟังขัด ๆ หูไป

ขออธิบายความประสงค์ข้อนี้ให้ชัดว่า เหตุใดจึงได้ไม่ให้ไปเป็นยศเจ้าเหมือนอาของตัวที่เคยไปแต่ก่อน ความประสงค์ข้อนี้ ใ้ว่าจะเกิดขึ้นเพราะไม่มีความเมตตากฎาหรือจะปิดบังซ่อนเร้นไม่ให้รู้ว่าเป็นลูกอย่างนั้นเลย พ่อคงรับว่าเป็นลูก และมีความเมตตากฎาตามธรรมดาที่บิดาจะกรุณาต่อบุตร แต่เห็นว่าซึ่งจะเป็นยศเจ้าไปนั้นไม่เป็นประโยชน์อันใดแก่ตัวนัก ด้วยธรรมดาเจ้านายฝ่ายเขานั้นมีน้อย เจ้านายฝ่ายเรามีมาก ข้างฝ่ายเขามีน้อยตัวก็ยกย่องทำนุบำรุงกันใหญ่โตมากกว่าเรา ฝ่ายเราจะไปมียศเสมออยู่กับเขา แต่ความบริบูรณ์และยศศักดิ์ไม่เต็มเหมือนอย่างเขาก็จะเป็นที่น้อยหน้า และเห็นเป็นเจ้านายเมืองไทยแล้วไปและถ้าเป็นเจ้านายแล้ว ต้องรักษายศศักดิ์ในกิจการทั้งปวงที่จะทำทุกอย่าง เป็นเครื่องล่อตาล่อหูคนทั้งปวงที่จะให้พอใจพอใจฟัง จะทำอันใดก็ต้องระวังตัวไปทุกอย่าง ที่สุดจนจะชื่อจ่ายอันใดก็แพงกว่าคนสามัญ เพราะเขาถือว่ามันมี เป็นการเปลืองทรัพย์ในที่ไม่ควรเปลือง เพราะเหตุว่าถึงจะเป็นเจ้านายก็ดีเป็นไพร่ก็ดี เมื่ออยู่ในประเทศมิใช่บ้านเมืองของตัวเองก็จะมีอำนาจที่จะทำฤทธิ์เดชอันใดไปผิดกับคนสามัญได้ จะมีประโยชน์อยู่ชนิดหนึ่งแต่เพียงเข้าที่ประชุมสูง ๆ ได้ แต่ถ้าเป็นลูกผู้มีตระกูลก็จะเข้าที่ประชุมสูง ๆ ได้เท่ากันกับเป็นเจ้านายเอง เพราะฉะนั้นจึงขอห้ามเสียว่าอย่าให้ไปอวดอ้างเอง หรืออย่าให้คนใช้สอยอวดอ้างว่าเป็นเจ้านายอันใด จงประพฤติให้ถูกต้องตามคำสั่งนี้

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

๒. เงินค่าที่จะใช้สอยในการเล่าเรียนกินอยู่แห่งหนึ่งทั้งปวงนั้น จะใช้เงินพระคลังข้างที่ คือเงินที่เป็นส่วนสิทธิ์ขาดแก่ตัวพระองค์เอง ไม่ใช่เงินที่สำหรับจ่ายราชการแผ่นดิน เงินรายนี้ได้ฝากไว้ที่แบงก์ซึ่งจะได้มีคำสั่งให้ราชทูตจ่ายเป็นเงินสำหรับเรียนวิชาชั้นต้น ๕ ปี ปีละ ๓๒๐ ปอนด์ เงิน ๑,๖๐๐ ปอนด์ สำหรับเรียนวิชาชั้นหลังอีก ๕ ปี ปีละ ๔๐๐ ปอนด์ เงิน ๒,๐๐๐ ปอนด์ รวมเป็นคนละ ๓,๖๐๐ ปอนด์ จะได้ว่ารู้วิชาเสร็จสิ้นอย่างช้าใน ๑๐ ปี แต่เงินนี้ฝากไว้ในแบงก์คงจะมีดอกเบี้ยมากขึ้น เหลือการเล่าเรียนแล้วจะได้ใช้ประโยชน์ของตัวเองตามชอบใจ เป็นส่วนยกให้ เงินส่วนของใครจะให้ลงชื่อเป็นของผู้นั้นฝากเอง แต่ในกำหนดยังไม่ถึงอายุ ๒๑ ปีเต็ม จะเรียกเอาเงินค่าใช้สอยเองมิได้ จะตั้งผู้จัดการแทนไว้ที่นอก ให้เป็นผู้ช่วยจัดการไปฝากเงินไว้แห่งใดเท่าใด และผู้ใดเป็นผู้จัดการจะได้ทำหน้าที่มอบให้อีกฉบับหนึ่ง สำหรับที่จะได้ไปทวงเอาในเวลาต้องการได้

การซึ่งใช้เงินพระคลังข้างที่ไม่ใช่เงินแผ่นดินอย่างเช่นเคยจ่ายให้เจ้านายและบุตรข้าราชการไปเล่าเรียนแต่ก่อนนั้น เพราะเห็นว่าพ่อมีลูกมากด้วยกัน การซึ่งให้มีโอกาสและให้ทุนทรัพย์ซึ่งจะได้เล่าเรียนวิชานี้ เป็นทรัพย์มรดกอันประเสริฐดีกว่าทรัพย์เงินทองอื่น ๆ ด้วยเป็นของติดตัวอยู่ได้ ไม่มีอันตรายที่จะเสื่อมสูญ ลูกคนใดที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดีหรือไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดี ก็จะต้องส่งออกไปเรียนวิชาทุกคนตลอดโอกาสที่จะเป็นไปได้เหมือนหนึ่งได้แบ่งทรัพย์มรดกให้แก่ลูกเสมอ ๆ กันทุกคน ก็ถ้าจะใช้เงินแผ่นดินสำหรับให้ไปเล่าเรียนแก่ผู้ซึ่งไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด กลับมาไม่ได้ทำราชการคุ้มกับเงินแผ่นดินที่ลงไปก็จะเป็นที่ติเตียนของคนบางจำพวกว่ามีลูกมากเกินไป จนต้องใช้เงินแผ่นดินสำหรับให้ไปเล่าเรียนมากมายเหลือเกิน แล้วข้าไม่เลือกฟันเอาแต่ที่เฉลียวฉลาดจะได้ราชการ คนโง่คนง่าก็เอาไปเล่าเรียนให้เปลืองเงิน เพราะค่าที่เป็นลูกของพ่อ ไม่อยากจะให้ล้มเหลวที่จะพูดติเตียนเกี่ยวข้องกับความปรารถนาซึ่งจะสงเคราะห์แก่ลูกให้ทั่วถึงโดยเที่ยงธรรมจึงมิได้ใช้เงินแผ่นดิน

อีกประการหนึ่งเล่า ถึงว่าเงินพระคลังข้างที่นั่นเองก็เป็นส่วนหนึ่งในเงินแผ่นดินเหมือนกัน เว้นแต่เป็นส่วนที่ยกให้แก่พ่อใช้สอยในการส่วนตัว มีทำการกุศลและสงเคราะห์บุตรภรรยา เป็นต้น เห็นว่าการสงเคราะห์ด้วยเล่าเรียนดังนี้เป็นดีกว่าอย่างอื่น ๆ จึงได้เอาเงินรายนี้ใช้เป็นการมีคุณต่อแผ่นดิน ที่ไม่ต้องแบ่งเงินแผ่นดินมาใช้เป็นค่าเล่าเรียนขึ้น อีกส่วนหนึ่ง และพ้นจากคำคัดค้านต่าง ๆ เพราะเหตุที่พ่อได้เอาเงินส่วนที่พ่อจะได้ใช้เองนั้นออกให้เล่าเรียนด้วยเงินรายนี้ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดที่จะแทรกแซงว่าควรใช้อย่างนั้น ไม่ควรใช้อย่างนั้นได้เลย

๓. จงรู้สึกตัวเป็นนิจเถิดว่า เกิดมาเป็นเจ้านายมียศบรรดาศักดิ์มากจริงอยู่ แต่ไม่เป็นการจำเป็นเลยที่ผู้ใดเป็นเจ้าของแผ่นดินขึ้น จะต้องใช้ราชการอันเป็นช่องที่จะหาเกียรติยศ ชื่อเสียงและทรัพย์สิน ถ้าจะว่าตามการซึ่งเป็นมาแต่ก่อน เจ้านายซึ่งจะหาช่องทำราชการได้ยากกว่าลูกขุนนาง

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

เพราะเหตุที่เป็นผู้มีวาสนาบรรดาศักดิ์มาก จะรับราชการในตำแหน่งต่ำ ๆ ซึ่งเป็นกระดัดชั้นแรก คือเป็นนายรองหุ้มแพรมหาดเล็ก เป็นต้น ก็ไม่ได้เสียแล้ว จะไปแต่งตั้งให้ว่าการใหญ่โตสมแก่ยศศักดิ์ เมื่อไม่มีวิชาความรู้และสติปัญญาพอที่จะทำการในตำแหน่งนั้นไปได้ก็เป็นที่ไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นเจ้านายจะเป็นผู้ได้ทำราชการมีชื่อเสียงดี ก็อาศัยได้แต่สติปัญญาความรู้และความเพียรของตัว เพราะฉะนั้นจึงอุทิศสาหัสเล่าเรียนโดยความเพียรอย่างยิ่ง เพื่อจะได้มีโอกาสที่จะทำการให้เป็นคุณแก่บ้านเมืองของตัว และโลกที่ตัวได้เกิดมา ถ้าจะถือว่าเกิดมาเป็นเจ้านายแล้วนี่ ๆ อยู่จนตลอดชีวิตก็เป็นสบายดังนั้นก็ไม่ต้องวิต

ใดกับสัตว์ดิรัจฉานอย่างเวลานัก สัตว์ดิรัจฉานมันเกิดมาากิน ๆ นอน ๆ แล้วก็ตาย แต่สัตว์บางอย่างยังมีหนังมีเขามีกะดุกเป็นประโยชน์ได้บ้าง แต่ถ้าคนประพฤติด้อย่างเช่นสัตว์ดิรัจฉานแล้ว จะไม่มีประโยชน์อันใดยิ่งกว่าสัตว์ดิรัจฉานบางพวกไปอีก เพราะฉะนั้นจึงอุทิศสาหัสที่จะเรียนวิชาเข้ามาเป็นกำลังที่จะทำตัวให้ดีกว่าสัตว์ดิรัจฉานให้จงได้ จึงจะนับว่าเป็นการได้สนองคุณพ่อซึ่งได้คิดทำนุบำรุงเพื่อจะให้ดีตั้งแต่เกิดมา

๔. อย่าได้ถือตัวว่าเป็นลูกเจ้าแผ่นดิน พ่อมีอำนาจยิ่งใหญ่อยู่ในบ้านเมือง ถึงจะเกะกะไม่กลัวเกรงคุมเหงผู้ใด เขาก็คงจะมีความเกรงใจพ่อ ไม่ต่อสู้อหรือไม่อาจฟ้องร้องว่ากล่าว การซึ่งเชื่อใจตั้งนั้นเป็นการผิดแท้ที่เดียว เพราะความปรารถนาของพ่อไม่อยากจะให้ลูกมีอำนาจที่จะเกะกะอย่างนั้นเลย เพราะรู้เป็นน่าวว่าเมื่อรักลูกเกินไป ปล่อยให้ไม่กลัวใครและประพฤติดการชั่วเช่นนั้น คงจะเป็นโทษแก่ตัวลูกนั่นเอง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะฉะนั้นจึงรู้เถิดว่าถ้าเมื่อได้ทำความผิดเมื่อใด จะได้รับโทษโดยทันที การที่มีพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินนั้นจะไม่เป็นการช่วยเหลืออุดหนุนแก้ไขอันใดได้เลย อีกประการหนึ่ง ชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยืดยาวเหมือนเหล็กเหมือนศิลา ถึงโดยว่าจะมีพ่ออยู่ในขณะหนึ่งก็คงจะมีเวลาที่ไม่ได้ขณะหนึ่งเป็นแน่แท้ ถ้าประพฤติดความชั่วเสียแต่ในเวลาที่มีพ่ออยู่แล้ว โดยจะบิดบังซ่อนเร้นอยู่ได้ด้วยอย่างหนึ่งอย่างใด เวลาไม่มีพ่อ ความชั่วนั้นคงจะปรากฏเป็นโทษติดตัวเหมือนเงาตามหลังอยู่ไม่ขาด เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนอ่อนน้อม ว่าง่ายสอนง่าย อย่าให้เป็นทมิฬมานะไปในทางที่ผิด จงประพฤติดตัวหันมาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอเป็นนิจเถิด จงละเว้นเวลาที่ชั่วซึ่งรู้ได้เองแก่ตัวหรือมีผู้ตักเตือนแนะนำให้รู้แล้วอย่าให้ล่วงให้เป็นที่ไปได้เลยเป็นอันขาด

๕. เงินทองที่จะใช้สอยในค่ากินอยู่ หนุนห่มหรือใช้สอยเบ็ดเสร็จทั้งปวงจงเขม็ดขมใช้แต่เพียงพอ ที่อนุญาตให้ใช้ อย่าทำใจโตมือโตสรุ่ยสร่ายโดยถือว่าตัวเป็นเจ้านายมั่งมีมากหรือถือว่าพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินมีเงินทองถมไป ขอบอกเสียให้รู้แต่ต้นมือว่าถ้าผู้ใดไปเป็นหนี้มาจะไม่ยอมใช้หนี้ให้เลย หรือถ้าเป็นการจำเป็นต้องใช้ จะไม่ใช้เปล่าโดยไม่มีโทษแก่ตัวเลยพึงรู้เถิดว่าต้องใช้หนี้เมื่อใด ก็จะต้องรับโทษเมื่อนั้นพร้อมกัน อย่าเชื่อถ้อยคำผู้ใด หรืออย่าหมายใจว่าโดยจะใช้สรุ่ยสร่ายไปเหมือนอย่าเช่นคนเขาไปแต่ก่อน ๆ

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

แต่พ่อเขาเป็นขุนนางเขายังใช้กันไม่ได้ไม่ว่าไรกัน ถ้าคิดดั่งนั้นคาคดดั่งนั้นเป็นผิดแท้ทีเดียว พ่อรักลูกจริง แต่ไม่รักลูกอย่างชนิดนั้นเลย เพราะรู้เป็นแน่ว่าถ้าจะรักอย่างนั้นตามใจอย่างนั้น จะไม่เป็นการมีคุณอันใด แก่ตัวลูกผู้ได้รับความรักนั้นเลย เพราะจะเป็นผู้ไม่ได้วิชาที่ปรารถนาจะให้ได้ จะไปได้แต่วิชาที่จะทำให้เสียชื่อเสียงและได้ความร้อในใจอยู่เป็นนิจ จงนึกไว้ให้เสมอว่าเงินทองที่แลเห็นมาก ๆ ไม่ได้เป็นของหามาได้ โดยง่ายเหมือนเวลาที่จ่ายไปจ่ายนั้นเลย เงินที่ส่วนตัวได้รับเบี้ยหวัดหรือเงินกลางปีอยู่เสมอนั้น ก็ด้วยอาศัย เป็นลูกพ่อ ส่วนเงินที่พ่อได้หรือลูกได้เพราะพ่อนั้น ก็เพราะอาศัยที่พ่อเป็นผู้ทำนุบำรุงบ้านเมือง และราษฎรผู้เจ้าของทรัพย์นั้นก็เฉลี่ยเรียไรกันมาให้ เพื่อจะให้เป็นที่กำลังที่จะหาความสุขคุ้มกับค่าเหน็ดเหนื่อยที่ต้องรับการในตำแหน่งอันสูงคือเป็นผู้รักษาความสุขของเขาทั้งปวง เงินนั้นไม่ควรจะนำมา จำหน่ายในการที่ไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นเรื่อง และเป็นการไม่มีคุณ กลับให้โทษแก่ตัว ต้องใช้แต่ในการจำเป็นที่จะต้องจะใช้ ซึ่งจะเป็นการมีคุณประโยชน์แก่ตัวและผู้อื่นในทางชอบธรรม ซึ่งจะเอาไปกอบโกย ใช้หนี้ให้แก่ลูกผู้ทำความชั่วจนเสียทรัพย์ไปนั้นสมควรอยู่หรือ เพราะฉะนั้นจึงต้องว่าไม่ยอมที่จะใช้หนี้ให้ โดยว่าจะต้องใช้ให้ก็จะต้องมีโทษเป็นประกันมันใจว่าจะไม่ต้องใช้อีก เพราะจะเข็ดหลาบในโทษที่ทำนั้น จึงจะยอมใช้ให้ได้ ใช้ให้เพราะจะไม่ให้ทรัพย์ผู้อื่นสูญเสียเท่านั้น ไซ้จะใช้ให้โดยความรักใคร่อย่างบิดา ให้บุตรเมื่อมีความยินดีต่อความประพฤติของบุตรนั้นเลย เพราะฉะนั้นจงจำไว้ ตั้งใจอยู่ให้เสมอว่าตนเป็นคนจนมีเงินใช้เฉพาะแต่ที่จะรักษาความสุขของตัวเองพอสมควรเท่านั้น ไม่มั่งมีเหมือนใคร ๆ อื่นและไม่เหมือนกับผู้ดีฝรั่งเลย ผู้ดีฝรั่งเขามั่งมีมีสืบทระกูลกันมาด้วยได้ดอกเบีย ค่าเช่าต่าง ๆ ตัวเองเป็นผู้ได้เงินจากราษฎรเลี้ยง พอสมควรที่จะเลี้ยงชีวิตและรักษาเกียรติยศเท่านั้นอย่าไปอวดมั่งอวดมีทำเทียบเท่าเขา ให้ฟุ้งซ่านไปเป็นอันขาด

อีกอย่างหนึ่ง จะนึกเอาเองว่าถึงโดยเป็นหนี้สินลงอย่างไร พ่อจะไม่ใช้หรือให้ใช้ก็กลัวต้องทำโทษ คิดว่าเงินทองของตัวที่ได้ปีหนึ่ง ๆ มีอยู่ทั้งเบี้ยหวัดและเงินกลางปี เวลาออกไปเรียนไม่ได้ใช้ เงินรายนี้เก็บรวมอยู่เปล่า ๆ จะเอาเงินรายนี้ใช้หนี้เสีย ต่อไปก็คงได้ทุกปี ซึ่งจะคิดอย่างนี้แล้วจะจับจ่ายเงินทองจนต้องเป็นหนี้กลับเข้ามานั้น ก็เป็นการไม่ถูกเหมือนกัน เพราะว่าผลประโยชน์อันใดที่จะได้อยู่ในเวลามีพอกับเวลาไม่มีพอนั้น จะถือเอาเป็นแน่ว่าจะคงที่อยู่ไม่ได้ และยังเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็จะมีบ้านเรือนบุตรภรรยา มากขึ้น คงต้องใช้มากขึ้น เงินที่จะได้นั้นบางทีก็จะไม่พอ จะเชื่อว่าวิชาที่ตัวไปเรียนจะเป็นเหตุให้ได้ทำราชการได้ผลประโยชน์ทันใช้หนี้ก็เชื่อไม่ได้ เพราะเหตุที่ตัวเป็นเจ้านาย ถ้าบางทีจะเป็นเวลาเกิดขัดข้อง เพราะเป็นเจ้านายนั้นก็ทำอะไรไม่ได้เลยถ้าจะหันไปข้างทำมาหากินซึ่งเป็นการยากที่จะทำเพราะเป็นเจ้านายเหมือนกัน คือไปรับจ้างเขาเป็นเสมียนไม่ได้ เป็นต้น เมื่อทุนรอนที่มีเอาไปใช้หนี้เสียหมดแล้ว จะเอาอันใดเป็นทุนรอนทำมาหากินเล่า เพราะฉะนั้นจึงว่าถ้าจะคิดใช้อย่างเช่นนี้ซึ่งตัวจะคิดเห็นว่าเป็นอันไม่ต้องกวนพ่อแล้วนั้น ก็ยังเป็นการเสียประโยชน์หน้ามากไม่ควรจะก่อให้เกิดเป็นขึ้น

ใบความรู้ “พระบรมราโชวาท”

๖. วิชาที่จะออกไปเรียนนั้น ก็คงต้องเรียนภาษาและหนังสือในสามภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ให้ได้แม่นยำชัดเจนคล่องแคล่วจนถึงแต่งหนังสือได้สองภาษาเป็นอย่างน้อย เป็นวิชาหนังสืออย่างหนึ่ง กับวิชาเลขให้เรียนรู้คิดใช้ได้ในการต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่งนี้เป็นต้น วิชาสองอย่างที่ว่าจำเป็นจะต้องเรียนให้รู้ให้ได้จริง ๆ เป็นขั้นต้น แต่วิชาอื่น ๆ ที่จะเรียนต่อไป ให้เป็นวิชาชำนาญพิเศษในกิจการข้างวิชานั้น จะตัดสินใจเป็นแน่นอนว่าให้เรียนสิ่งใดในเวลานี้ก็ยังไม่ควร จะต้องไว้เป็นคำสั่งต่อภายหลัง เมื่อรู้วิชาขั้นต้นพอสมควรแล้ว แต่บัดนี้จะขอตักเตือนอย่างหนึ่งก่อนว่า ซึ่งให้ออกไปเรียนภาษาวิชาการในประเทศยุโรปนั้น ใช่ว่าจะต้องการเอามาใช้แต่เฉพาะภาษาฝรั่งเศสหรืออย่างฝรั่งเศสอย่างเดียว ภาษาไทยและหนังสือไทยซึ่งเป็นภาษาของตัวเองของตัว คงจะต้องใช้อยู่เป็นนิมิต จงเข้าใจว่าภาษาต่างประเทศนั้นเป็นแต่พื้นของความรู้ เพราะวิชาความรู้ในหนังสือไทยที่มีผู้แต่งไว้นั้นเป็นแต่ของเก่า ๆ มีน้อย เพราะมิได้สมาคมกับชาติอื่นช้านาน เหมือนวิชาการในประเทศยุโรปที่ได้สอบสวนซึ่งกันและกันจนเจริญรุ่งเรืองมากแล้วนั้น ฝ่ายหนังสือไทยจึงไม่พอที่จะเล่าเรียนจึงต้องไปเรียนภาษาอื่นเพื่อจะได้เรียนวิชาให้กว้างขวางออก แล้วจะเอากลับมาใช้เป็นภาษาไทยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจะทิ้งภาษาของตัวเองให้ลืมน้อยค่าที่จะพูดให้สมควรเสีย หรือจะลืมนิสัยเขียนหนังสือไทยที่ตัวได้ฝึกหัดแล้วเสียนั้นไม่ได้เลย ถ้ารู้แต่ภาษาต่างประเทศ ไม่รู้เขียนอ่านแปลลงเป็นภาษาไทย ได้ก็ไม่เป็นประโยชน์อันใด ถ้าอย่างนั้นหาจ้างแต่ฝรั่งมาใช้เท่าไร ๆ ก็ได้ ที่ต้องการนั้นต้องให้กลับไปแปลภาษาต่างประเทศลงเป็นภาษาไทยได้ แปลภาษาไทยออกเป็นภาษาต่างประเทศได้จึงจะนับว่าเป็นประโยชน์ อย่าตื่นตัวเองว่าได้ไปร่ำเรียนภาษาฝรั่งเศสแล้วลืมภาษาไทย กลับเห็นเป็นการเก๋การโก้ อย่างเช่นนักเรียนบางคน มักจะเห็นผิดไปดังนั้น แต่ที่จริงเป็นการเสียที่ควรจะเตือนแต่ที่เดียว เพราะเหตุฉะนั้นในเวลาที่จะออกไปเรียนวิชาอยู่ ขอบังคับว่าให้เขียนหนังสือถึงพ่อทุกคน อย่างน้อยเดือนละฉบับ เมื่อเวลาเขียนหนังสืออังกฤษไม่ได้ ก็ให้เขียนมาเป็นหนังสือไทย ถ้าเขียนหนังสืออังกฤษหรือภาษาหนึ่งภาษาใดได้ ให้เขียนภาษาอื่นนั้นมาฉบับหนึ่ง ให้เขียนคำแปลเป็นภาษาไทยอีกฉบับหนึ่ง ติดกันมาอย่างให้ขาด เพราะเหตุที่ลูกยังเป็นเด็ก ไม่ได้เรียนภาษาไทย แน่แน่นอนมั่งคง ก็ให้อาศัยไต่ถามครูไทยที่ออกไปอยู่ด้วยหรือคั่นดูตามหนังสือภาษาไทย ซึ่งได้จัดออกไปให้ด้วย คงจะพอหาถ้อยคำที่จะใช้แปลออกเป็นภาษาไทยได้ แต่หนังสือไทยที่จะเป็นกำลังช่วยอย่างนี้ยังมีน้อยจริง เมื่อเขียนเข้ามาคำใดผิด จะเตือนออกไปแล้วจงจำไว้ใช้ให้ถูกต้องไปภายหน้า อย่าให้ความกลัวความกระดากว่าจะผิด ให้ทำตามที่ได้เพิ่มความอุตสาหะความแน่ใจว่าเป็นถูกแล้ว เมื่อผิดก็แก้ไขไม่เสียหายอันใด

๗. จงรู้ว่าการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงนั้น อาของเจ้า กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรประการได้รับปฏิญาณต่อพ่อว่า จะตั้งใจอุตสาหะเป็นธุระในการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงทั้งในปัจจุบันและภายหน้า พ่อได้มีความวางใจมอบธุระสิทธิ์ขาดแก่กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรประการเป็นธุระทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในกรุงเทพฯ เมื่อมีธุระขัดข้องประการใด ให้มีหนังสือมาถึงกรมหมื่นเทวะวงษ์ฯ ก็จรรู้ตลอดได้ถึงพ่อและกรมหมื่นเทวะวงษ์ฯ นั้น คงจะเอาธุระทำนุบำรุงทุกสิ่งทุกอย่างให้สำเร็จตลอดไปได้ ส่วนที่ในประเทศยุโรปนั้น

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

ถ้าไปอยู่ในประเทศใดที่มีราชทูตของเราอยู่ ราชทูตคงจะเอาเป็นธุระดูแลทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อมีการขัดข้องลำบากประการใดจงชี้แจงแจ้งความให้ท่านราชทูตทราบ คงจะจัดการได้ตลอดไป เมื่อไปอยู่ในโรงเรียนแห่งใดจงประพฤติการให้เรียบร้อยตามแบบอย่างซึ่งเขาตั้งลงไว้ อย่าให้เกะกะวุ่นวายเชื่อตัวเชื่อฤทธิไปต่าง ๆ จงอุทิศสละหะเพียรเรียนวิชาให้รู้มา ได้ช่วยกำลังพ่อเป็นที่ชื่นชมยินดีสมกับที่มีความรักนั้นเถิด

ใบความรู้ “พระบรมราโชวาท”

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการ	คือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ ทรงเป็นต้นราชสกุลเทวกุล พระนามเดิมพระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระปิยมาวดีศรีพัชรินทรมาตา ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ตามต้นร่างประกาศแต่งตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ระบุการเขียนพระนามในช่วงต่าง ๆ ไว้ดังนี้ ช่วงที่ทรงเป็นกรมหมื่น พระนามเขียนว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการ ช่วงที่ทรงเป็นกรมหลวง พระนามเขียนว่า พระเจ้าน้องยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ ช่วงที่ทรงเป็นกรมพระ พระนามเขียนว่า พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระเทวะวงษ์วโรปการ ช่วงที่ทรงเป็นกรมพระยา พระนามเขียนว่า สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ (ข้อมูลจากการชี้แจงของ ม.ร.ว. ปรีดียาธร เทวกุล ในหนังสือ เรื่อง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (๑๙๘๔) จำกัด, ๒๕๔๗) เบี้ยหวัดที่จ่ายกลางปี
เงินกลางปี	เบี้ยหวัดที่จ่ายกลางปี
เงินพระคลังข้างที่	เงินแผ่นดินส่วนที่ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงใช้ในพระราชกิจต่าง ๆ
ตั้งลงไว้	กำหนดไว้
เบี้ยหวัด	เงินที่พระมหากษัตริย์พระราชทานเป็นรายปีให้แก่เจ้านายหรือผู้ที่รับราชการสนองพระเดชพระคุณ
เป็นการเก๋การเกี	เป็นเรื่องโก้ทันสมัย
ฟังชาน	ในที่นี้หมายความว่า มากเกินไป ในความว่า “อย่าไปอวดมั่งอวดมี ทำเทียบเทียมเขาให้ฟังชาน”
รับปฏิญาณ	รับปาก
เลือกฟัน	เลือกเฟ้น

ใบความรู้ “พระบรมราโชวาท”

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

เลว

ต่ำศักดิ์ ในความว่า “และเห็นเป็นเจ้านายเมืองไทยเลวไป”

เอสไควร์

มาจากคำว่า Esquire เป็นคำที่ใช้เขียนหลังชื่อผู้ชายอังกฤษ แสดงว่าเป็นผู้มีอันจะกินหรือผู้อยู่ในตระกูลคหบดี

อิสรอแยลไฮเนสปรินซ์

มาจากคำ His Royal Highness Prince เป็นคำนำหน้าพระนาม พระราชโอรสและพระราชนัดดาพระมหากษัตริย์

ใบความรู้ “คำยืมภาษาต่างประเทศ”

คำยืมภาษาต่างประเทศ

การยืมคำภาษาต่างประเทศเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในทุกภาษาหากมีการติดต่อสื่อสารกับคนที่พูดภาษานั้น ๆ คำต่างประเทศแบ่งได้ ๒ กลุ่ม คือ

๑. คำต่างประเทศที่จำเป็นต้องใช้ หากคำต่างประเทศที่ใช้นั้นเป็นคำเรียกสิ่งที่ไม่เคยมีมาก่อนในสังคมไทย เช่น *เท็มปุระ ซาลาเปา เปาะเปี๊ยะ บาร์บีคิว ซีอิ๊ว* ก็จำเป็นต้องใช้คำต่างประเทศ

๒. คำต่างประเทศที่ไม่จำเป็นต้องใช้ คำต่างประเทศที่มีคำไทยใช้อยู่แล้วอาจแปลเป็นคำไทยได้ หรือมีศัพท์บัญญัติใช้อยู่แล้ว ก็ควรใช้คำภาษาไทย เช่น

สตาร์ท	ใช้ว่า	เริ่ม
คอนเฟิร์ม	ใช้ว่า	ยืนยัน
แจม	ใช้ว่า	ร่วม
โชว์	ใช้ว่า	แสดง
ไอเดีย	ใช้ว่า	ความคิด
เด็กคอเทรต	ใช้ว่า	ตกแต่ง
ช้อปปิ้ง	ใช้ว่า	ชื้อของ
เมนู	ใช้ว่า	รายการอาหาร
ซูชิ	ใช้ว่า	ข้าวปั้น
ซีฟู้ด	ใช้ว่า	อาหารทะเล
ปาร์ตี้	ใช้ว่า	งานสังสรรค์
มิกซ์แอนด์แมตช์	ใช้ว่า	ผสมให้เข้ากัน

ในยุคโลกาภิวัตน์เช่นปัจจุบัน อิทธิพลต่างประเทศที่ผ่านสื่อเข้ามาส่งผลให้ภาษาไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ภาษาไทยปัจจุบันจึงมีคำยืมภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนมากทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น ผู้ใช้ภาษาจึงควรเลือกใช้คำภาษาต่างประเทศเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้ ถ้ามีคำไทยใช้อยู่แล้ว ก็ควรใช้คำไทย

การรู้ว่าคำที่เราใช้อยู่เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาใด และทราบหลักการเขียนหลักการออกเสียง และหลักการใช้คำยืมจากภาษาต่างประเทศ จำทำให้ใช้คำยืมนั้น ๆ ได้ถูกต้อง ทั้งในการเขียน การออกเสียง และการใช้ให้ถูกความหมายจึงควรหมั่นสังเกตคำยืมจากภาษาต่างประเทศที่นำมาใช้ในภาษาไทย และอาจใช้พจนานุกรมเพื่อตรวจสอบว่า คำที่นำมาใช้ในภาษาไทยนั้น ยืมมาจากภาษาใด และคำเดิมมีรูปเป็นอย่างไร

เรื่องที่น่าสนใจให้อ่านมีคำยืมจากภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษอยู่หลายคำ และเป็นคำที่น่าสนใจ ในที่นี้จึงจะให้ตัวอย่างคำยืมที่มาจากภาษาทั้งสามเพิ่มเติมดังนี้

ใบความรู้ “คำยืมภาษาต่างประเทศ”

คำยืมภาษาจีน

คำภาษาจีนส่วนใหญ่ที่ภาษาไทยในปัจจุบันยืมมาใช้เป็นคำภาษาจีนแต่จริงๆแล้วมีคำภาษาจีนฮกเกี้ยน ภาษาจีนกวางตุ้งอยู่บ้าง แต่มีจำนวนไม่มากเท่าคำยืมภาษาจีนเหล่านี้มักเขียนตรงตามเสียงใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ตามระบบอักษรวิธีไทย มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่าคำยืมภาษาจีนหลายคำใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์ตรี และวรรณยุกต์จัตวาเขียนกำกับอยู่ด้วย โดยปรกติเครื่องหมายวรรณยุกต์ทั้งสองนี้ไม่พบบ่อยนัก คำยืมภาษาจีนส่วนใหญ่เป็นชื่อสิ่งต่าง ๆ ดังนี้

ชื่ออาหาร เช่น

ก๋วยเตี๋ยว	เกี๊ยว	บะหมี่	มี๊สั่ว
เซ่งจี้	โจ๊ก	ซีแซ่กฉ่าย	เต้าหู้
จันอับ	จับเลี้ยง	โอเลี้ยง	ตือฮวน

ชื่อผัก ผลไม้ ดอกไม้ เช่น

กุยช่าย	คะน้า	ไช้เท้า	ตังโอ๋
บ๊วย	แก๊กฮวย	หน้าเลียบ	ท้อ
โบทัน	โป๊ยเซียน	โปยเล้ง	ซันฉ่าย

ชื่อเครื่องเรือนและของใช้ต่าง ๆ เช่น

โต๊ะ	เก้าอี้	ตู้	บุงกี
กุยเล้ย	หยวนโล่	ชาเล้ง	อั้งโล่

คำเรียกญาติ เช่น

เฮีย	ตี้	เจ๊	หมวย
ซิม	ซ้อ	อาโก	แป๊ะ
อาม้า	อากง		

คำอื่น ๆ เช่น

ป้าย	ห้าง	หุ่่น	ก๊ก
กั้ง	แป๊ะเจี๊ยะ	ฮั่ว	ถั่ว
ซินแส	ฮวงซุ้ย	โหวงเฮ้ง	ปาหี่

คำยืมภาษาญี่ปุ่น

ตัวอย่างคำภาษาญี่ปุ่น ที่ภาษาไทยยืมมาใช้

ชื่ออาหาร เช่น

สุกียากี้	ชาบะ	วาซาบิ	โมจิ
ยากิโซบะ	ซูชิ	เท็มปุระ	อุด้ง

ชื่อกีฬา เช่น

ยูโด	คาราเต้	ซูโม่	
------	---------	-------	--

ใบความรู้ “คำยืมภาษาต่างประเทศ”

คำอื่น ๆ เช่น

กิโมโน	สินามิ	คาราโอเกะ
ซาโยนาระ	ซามูไร	ฮาราจูกิ

คำยืมภาษาอังกฤษ

คำยืมจากภาษาอังกฤษมีทั้งคำที่ใช้ทั่วไป และคำยืมที่เป็นศัพท์ทางวิชาการศัพท์วิทยาศาสตร์ ศัพท์ที่เกี่ยวกับเทคโนโลยี แฟชั่น อาหาร และอื่น ๆ คำภาษาอังกฤษมักเขียนโดยวิธีทับศัพท์ คือใช้ตัวอักษรไทยแทนตัวอักษรโรมัน

คำทับศัพท์ภาษาอังกฤษที่ปรากฏในพจนานุกรมมักไม่ใช่เครื่องหมายไม่ได้คู่กับเสียงสั้น ทำให้รูปสระสั้น - ยาวแตกต่างกับเสียงสระที่ออกจริง ไม่ใช่ ห เขียนคำที่ออกเสียงแบบ ห นำ และไม่ใช้เครื่องหมายวรรณยุกต์กำกับเสียงให้ใกล้เคียงกับเสียงที่ออกจริง ทำให้รูปเขียนคำยืมภาษาอังกฤษในพจนานุกรมเขียนแตกต่างกับเสียงที่ออกจริง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

คำภาษาอังกฤษ	เขียนตามพจนานุกรม	เขียนตรงตามที่ออกเสียงด้วยอักษรวิธีไทย
knot	นอต	นี๊ต
film	ฟิล์ม	ฟีลัม
technic, technique	เทคนิค	เท็คหนิก
technology	เทคโนโลยี	เท็คโนโลยี
swing	สวิง	สะวิง
plastic	พลาสติก	พล๊าสติก
chalk	ชอล์ก	ช้อล็ก

คำภาษาอังกฤษที่ยืมมาใช้ในภาษาไทยปัจจุบันพบได้ทั่วไป คำที่ปรากฏในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๕๔ เขียนตามพจนานุกรม ส่วนคำที่ไม่ปรากฏในพจนานุกรมได้เขียนให้ใกล้เคียงกับเสียงที่คนไทยออกเสียงจริง

ใบความรู้ “คำยืมภาษาต่างประเทศ”

ทางวิชาการ	เช่น เทคโนโลยี เคมี ฟิสิกส์
การทูต	เช่น โปรโตคอล วิชา รีเซพชั่น
ธุรกิจการค้า	เช่น ดีลเลอร์ เอเยนต์ ชิปปิ้ง
การเงินและการธนาคาร	เช่น ฟายแนนซ์ เช็ก เอทีเอ็ม เครดิต
การคมนาคม	เช่น มอเตอร์ไซด์ สแควร์ ไฮเวย์ แอร์เวย์ รันเวย์
การบินทาง	เช่น สตริง โจ๊ก ซิมโฟนีย์ คอนเสิร์ต ไวโอลิน
แฟชั่น	เช่น สไตล์ โมเดล ยีน เซ็ต
อาหาร	เช่น เยลลี่ เค้ก เบเกอรี่ ซ็อกโกแลต ไอศกรีม แยม
การกีฬา	เช่น ฟุตบอล เทนนิส ปิงปอง แครบบอล รักบี้ เจ็ตสกี
การแพทย์	เช่น ไทฟอยด์ มาลาเลีย เซรุ่ม วัคซีน โปลิโอ ซิลิโคน

นอกจากคำยืมภาษาจีน ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษแล้ว ในภาษาไทยยังมีคำยืมจากภาษาบาลีสันสกฤตและภาษาเขมรอีกด้วย

คำยืมภาษาเขมร

คำเขมรที่ยืมมาใช้ภาษาไทย มักเป็นคำเขมรโบราณในราวพุทธศตวรรษที่ ๑๕ - ๑๙ คำเขมรเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยทั้งในภาษาธรรมดาและคำในวรรณคดีเนื่องจากการรับวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาผ่านทางเขมร และการอยู่ร่วมกันในกลุ่มน้ำเจ้าพระยามาแต่สมัยโบราณ คำเขมรจำนวนหนึ่งมีลักษณะเหมือนคำไทยคำไทยบางคำก็เขียนเป็นแบบคำเขมร ในช่วงพุทธศตวรรษที่ ๒๓ - ๒๔ เขมรกลับเป็นฝ่ายรับวัฒนธรรมจากไทย จึงมีคำภาษาไทยไปเป็นคำยืมในภาษาเขมรด้วย

คำยืมภาษาเขมรอาจแบ่งได้เป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. คำที่ใช้เป็นราชาศัพท์ เช่น

กระยา	ตรัส	ถวาย	ถวายบังคม
ทรง	ประจวร	เสวย	บรรทม
เสด็จ	สมเด็จ	สนับเพลา	

๒. คำที่ใช้ในวรรณคดี เช่น

กรรบิด	กันดาล	กำสรด	กำสรวล
เจรียง	ฉนำ	ฉบัง	เขมา
ตำรง	ไต่	เถกิง	ไถง
บังอวจ	ไผท	เมิล	ผกา
พนม	ลออ		

ใบความรู้
“คำยืมภาษาต่างประเทศ”

๓. คำที่ใช้ทั่วไป เช่น

กรรไกร	กระจก	กระเชอ	กระเทียม
กระป๋อง	กระเพาะ	กำเดา	กำเน็ด
กำลัง	ขลั่ง	ขลาด	จมูก
จังหวัด	จังหวัด	จำเนียร	จำนอง
จำนำ	จำเจริญ	ชะเอม	ชำนานู
ชุมนุม	เฉลย	เชิญ	คำริ
เดิน	ตะคริว	ทราบ	ทรุดโทรม
บรรทุก	บายศรี	บ่าบัด	ประกายพริก
เพลิง	อวยพร		

คำทั่วไปที่นำมาใช้ซ้อนกับคำไทย เช่น

กล้าหาญ	ใกล้ชิด	ร้ายกาจ	โง่งเงลา
ต่ำทอ	ครบถ้วน	ถนนหนทาง	สนนราคา

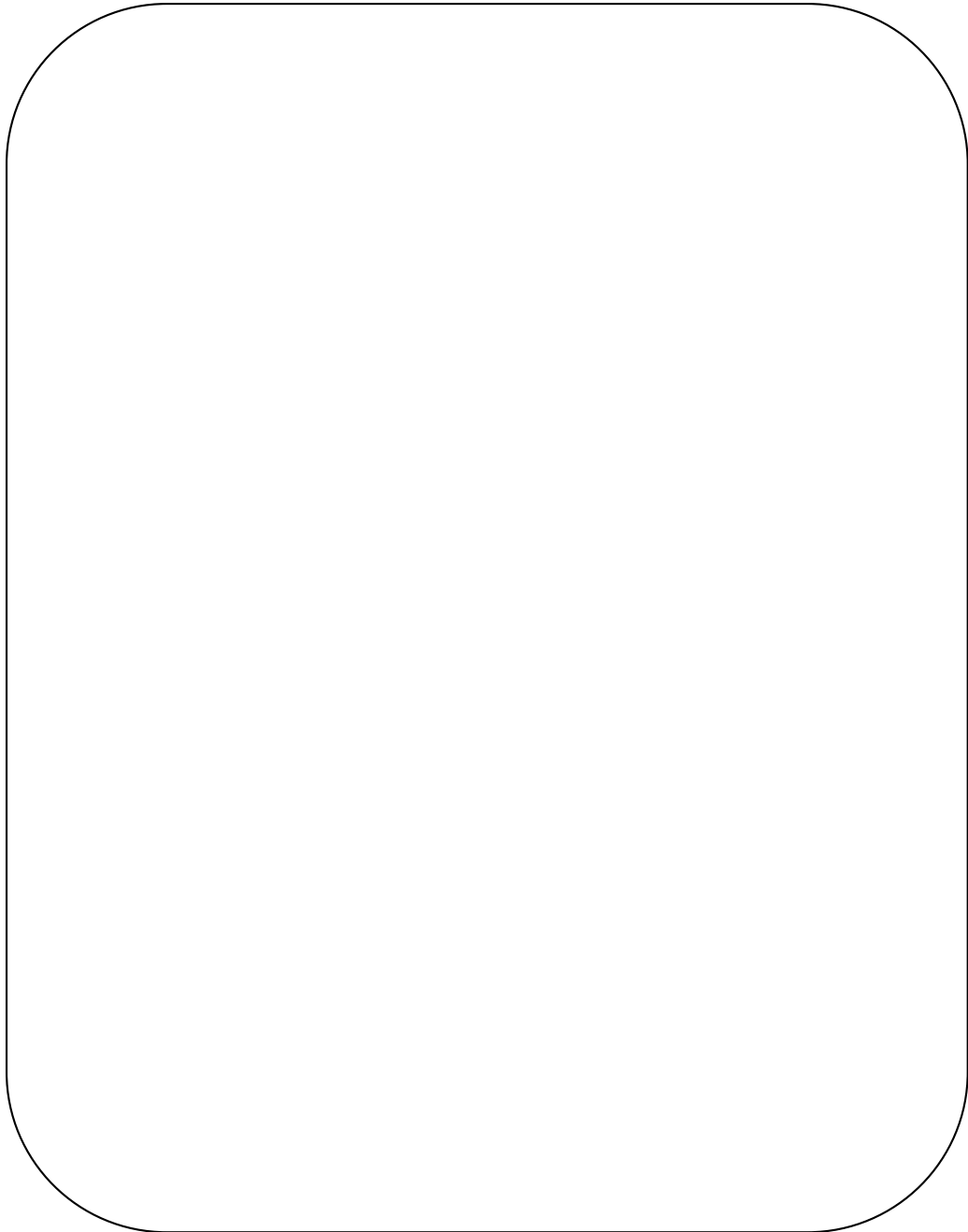
คำไทยที่เขมรยืมไป เช่น

ย่าง	ตื่น	เกลอ	เครื่อง
แคร่	สองข้าง	สามสิบ	สี่สิบ
ร้อย	พัน	หมื่น	แสน
ล้าน	เข็มขัด	ตุ้มหู	กระดุม

ใบงาน
“แผนภาพความคิดคำยืมภาษาต่างประเทศ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนสรุปความรู้คำยืมภาษาต่างประเทศเป็นแผนภาพความคิดพร้อมตกแต่งให้สวยงาม

เกม “เพื่อนฉันอยู่ไหน”

คำชี้แจง นำบัตรคำที่กำหนดให้ไปใส่ให้ถูกต้องตามชื่อประเทศเจ้าของภาษา

กล้วยเตี้ย	พลาสติก	วาซาบิ
ไอเดีย	ถวาย	กำเนิด
ซอล์ก	คาราเต้	เก้าอี้
ซาเล้ง	ชำนาญ	ฟุตบอล
ฮวงซุ้ย	คาราโอเกะ	บรรทุก

จีน	ญี่ปุ่น	อังกฤษ	เขมร

ใบความรู้ “คำทับศัพท์”

คำทับศัพท์

การทับศัพท์ เป็นวิธีการถ่ายรูปลำคำภาษาอังกฤษมาเขียนด้วยอักษรไทยโดยการเทียบตัวอักษรตัวต่อตัว ทั้งนี้เพื่อให้สามารถแปรรูปคำทับศัพท์กลับไปสู่คำภาษาอังกฤษได้ การทับศัพท์เป็นวิธีการที่ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ คิดขึ้นใช้ในการเขียนบทความทางการแพทย์ที่ตีพิมพ์ในสารศิริราช เมื่อ ๕๐ กว่าปีมาแล้ว ศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์ เป็นบรรณาธิการวารสารแพทย์ฉบับนั้น และได้พบว่าผู้เขียนบทความและรายงานผลการวิจัยทางการแพทย์ส่วนมากเขียนบทความภาษาไทยโดยมีคำภาษาอังกฤษที่เขียนด้วยตัวอักษรโรมันแทรกอยู่เป็นจำนวนมาก เพราะแพทย์ยังไม่สามารถแปลหรือบัญญัติคำภาษาไทยใช้เพื่อแทนคำภาษาอังกฤษนั้น ๆ ได้ จึงถ่ายคำภาษาอังกฤษเป็นตัว อักษรไทยตรง ๆ

คำทับศัพท์ไม่ได้แสดงการออกเสียงคำในภาษาอังกฤษ ทั้งไม่ได้แสดงว่าเป็นคำในภาษาไทย คำทับศัพท์เป็นเพียงการเขียนคำภาษาอังกฤษด้วยตัวอักษรไทยพอเป็นเค้าให้ทราบว่า คำนั้น ๆ ภาษาอังกฤษ หรือภาษาต่างประเทศอื่นคือคำอะไรคำใดมีศัพท์บัญญัติใช้แล้วก็ไม่ต้องใช้คำทับศัพท์อีกต่อไป เช่นคำว่า *polynomial*, *allotropic*, *bond*, เดิมเคยใช้คำทับศัพท์ว่า โพลีโนเมียล, แอลลोटโรปิก, บอนด์ แต่ปัจจุบัน มีศัพท์บัญญัติว่า พหุนาม, อัญรูป และ พันธบัตร ตามลำดับ จึงไม่ต้องใช้คำทับศัพท์ คำที่รับมาจากภาษาอังกฤษคำใดไม่สามารถคิดศัพท์บัญญัติขึ้นใช้แทนได้ก็ต้องรับเป็นคำยืม จึงเขียนและออกเสียงอย่างภาษาไทย เช่น ก๊าซ รักบี้ แท็กซี่ เต็นท์ สตรอเบอร์รี่ ฯลฯ

พระบรมราโชวาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๑๐
ที่พระราชทานเนื่องในโอกาสวันเด็กแห่งชาติ ประจำปี ๒๕๖๑
ณ พระที่นั่งอัมพรสถาน พระราชวังดุสิต
เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๖๐

“บ้านเมืองเรามีสิ่งดีงามมากมายที่บรรพบุรุษได้สร้างสมไว้ให้เรา เด็กทุกคนผู้เป็นอนาคตของชาติ จึงมีหน้าที่สืบสานและรักษาสิ่งดีงามเหล่านั้นไว้ พร้อมทั้งสร้างเสริมพัฒนาให้เจริญงอกงามยิ่ง ๆ ขึ้นไป”

พระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ที่พระราชทานแก่พระเจ้าลูกยาเธอทั้ง ๔ พระองค์
ที่เสด็จไปทรงศึกษาวิชาการ ณ ต่างประเทศ

การซึ่งจะให้ออกไปเรียนครั้งนี้ มีความประสงค์มุ่งหมายแต่จะให้ได้วิชาความรู้อย่างเดียว ไม่มันหมายจะให้ไปเป็นเกียรติยศชื่อเสียงอย่างหนึ่งอย่างใด ในชั้นซึ่งยังเป็นผู้เรียนวิชาอยู่นี้เลย เพราะฉะนั้นที่จะไปครั้งนี้ อย่าให้ไว้ยศว่าเป็นเจ้า ให้ถือเอาบรรดาศักดิ์เสมอลูกผู้มีตระกูลในกรุงสยาม คืออย่าให้ใช้ฮิสรอยแยลไฮเนสปรินส์นำหน้าชื่อ ให้ใช้ชื่อเดิมของตัวเฉย ๆ เมื่อผู้อื่นเขาเติมหน้าชื่อหรือจะเติมท้ายชื่อตามธรรมเนียมอังกฤษ เป็นมิสเตอร์หรือเอสไควร์ก็ตามทีเถิด อย่าคัดค้านเขาเลย แต่ไม่ต้องใช้คำว่านายตามอย่างไทย ซึ่งเป็นคำนำของชื่อลูกขุนนางที่เคยใช้แทนมิสเตอร์ เมื่อเรียกชื่อไทยในภาษาอังกฤษบ่อย ๆ เพราะว่าเป็นภาษาไทย ซึ่งจะทำให้เป็นที่ฟังชัด ๆ หนีไป

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ขอจดหมายคำสั่งตามความประสงค์ให้แก่ลูก บรรดาซึ่งจะให้ออกไปเรียนหนังสือในประเทศยุโรปจงประพฤติตามโอวาทที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑. การซึ่งจะให้ออกไปเรียนครั้งนี้ มีความประสงค์มุ่งหมายแต่จะให้ได้อริวิชาความรู้อย่างเดียว ไม่นับหมายจะให้ไปเป็นเกียรติยศชื่อเสียงอย่างหนึ่งอย่างใดในชั้นซึ่งยังเป็นผู้เรียนวิชาอยู่นี้เลย เพราะฉะนั้นที่จะไปครั้งนี้ อย่าให้ไว้ยศว่าเป็นเจ้า ให้ถือเอาบรรดาศักดิ์เสมอลูกผู้มีตระกูลในกรุงสยาม คือ อย่าให้ใช้ฮิสรอแยลไฮเนสปรินซ์นำหน้าชื่อ ให้ใช้แต่ชื่อเดิมของตัวเอง ๆ เมื่อผู้อื่นเขาจะเติมหน้าชื่อ หรือจะเติมท้ายชื่อตามธรรมเนียมอังกฤษ เป็นมิสเตอร์หรือเอสไควร์ก็ตามทีเถิด อย่าคัดค้านเขาเลย แต่ไม่ต้องใช้คำว่านายตามอย่างไทยซึ่งเป็นคำนำของชื่อลูกขุนนางที่เคยใช้แทนมิสเตอร์ เมื่อเรียกชื่อไทย ในภาษาอังกฤษบ่อย ๆ เพราะว่าเป็นภาษาไทยซึ่งจะทำให้เป็นที่ฟังขัด ๆ หูไป

ขออธิบายความประสงค์ข้อนี้ให้ชัดว่า เหตุใดจึงได้ไม่ให้ไปเป็นยศเจ้าเหมือนอาของตัวที่เคยไปแต่ก่อน ความประสงค์ข้อนี้ ใ้ว่าจะเกิดขึ้นเพราะไม่มีความเมตตากรุณาหรือจะปิดบังซ่อนเร้นไม่ให้รู้ว่าเป็นลูกอย่างนั้นเลย พ่อคงรับว่าเป็นลูก และมีความเมตตากรุณาตามธรรมดาที่บิดาจะกรุณาต่อบุตร แต่เห็นว่าซึ่งจะเป็นยศเจ้าไปนั้นไม่เป็นประโยชน์อันใดแก่ตัวนัก ด้วยธรรมดาเจ้านายฝ่ายเขานั้นมีน้อย เจ้านายฝ่ายเรามีมาก ข้างฝ่ายเขามีน้อยตัวก็ยกย่องทำนุบำรุงกันใหญ่โตมากกว่าเรา ฝ่ายเราจะไปมียศเสมออยู่กับเขา แต่ความบริบูรณ์และยศศักดิ์ไม่เต็มเหมือนอย่างเขาก็จะเป็นที่น้อยหน้า และเห็นเป็นเจ้านายเมืองไทยแล้วไปและถ้าเป็นเจ้านายแล้ว ต้องรักษายศศักดิ์ในกิจการทั้งปวงที่จะทำทุกอย่าง เป็นเครื่องล่อตาล่อหูคนทั้งปวงที่จะให้พอใจพอใจฟัง จะทำอันใดก็ต้องระวังตัวไปทุกอย่าง ที่สุดจนจะชื่อจ่ายอันใดก็แพงกว่าคนสามัญ เพราะเขาถือว่ามันมี เป็นการเปลืองทรัพย์ในที่ไม่ควรจะเปลือง เพราะเหตุว่าถึงจะเป็นเจ้านายก็ดีเป็นไพร่ก็ดี เมื่ออยู่ในประเทศมิใช่บ้านเมืองของตัวเองก็จะมีอำนาจที่จะทำฤทธิ์เดชอันใดไปผิดกับคนสามัญได้ จะมีประโยชน์อยู่นิดหนึ่งแต่เพียงเข้าที่ประชุมสูง ๆ ได้ แต่ถ้าเป็นลูกผู้มีตระกูลก็จะเข้าที่ประชุมสูง ๆ ได้เท่ากันกับเป็นเจ้านายเอง เพราะฉะนั้นจึงขอห้ามเสียว่าอย่าให้ไปอวดอ้างเอง หรืออย่าให้คนใช้สอยอวดอ้างว่าเป็นเจ้านายอันใด จงประพฤติให้ถูกต้องตามคำสั่งนี้

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

๒. เงินค่าที่จะใช้สอยในการเล่าเรียนกินอยู่หม่มทั้งปวงนั้น จะใช้เงินพระคลังข้างที่ คือเงินที่เป็นส่วนสิทธิ์ขาดแก่ตัวพ่อเอง ไม่ใช่เงินที่สำหรับจ่ายราชการแผ่นดิน เงินรายนี้ได้ฝากไว้ที่แบงก์ซึ่งจะได้มีคำสั่งให้ราชทูตจ่ายเป็นเงินสำหรับเรียนวิชาชั้นต้น ๕ ปี ปีละ ๓๒๐ ปอนด์ เงิน ๑,๖๐๐ ปอนด์ สำหรับเรียนวิชาชั้นหลังอีก ๕ ปี ปีละ ๔๐๐ ปอนด์ เงิน ๒,๐๐๐ ปอนด์ รวมเป็นคนละ ๓,๖๐๐ ปอนด์ จะได้รู้วิชาเสร็จสิ้นอย่างช้าใน ๑๐ ปี แต่เงินนี้ฝากไว้ในแบงก์คงจะมีดอกเบีย้มากขึ้น เหลือการเล่าเรียนแล้วจะได้ใช้ประโยชน์ของตัวเองตามชอบใจ เป็นส่วนยกให้ เงินส่วนของใครจะให้ลงชื่อเป็นของตัวเองนั้น ฝากเอง แต่ในกำหนดยังไม่ถึงอายุ ๒๑ ปีเต็ม จะเรียกเอาเงินค่าใช้สอยเองมิได้ จะตั้งผู้จัดการแทนไว้ที่นอก ให้เป็นผู้ช่วยจัดการไปฝากเงินไว้แห่งใดเท่าใด และผู้ใดเป็นผู้จัดการจะได้ทำหนังสือมอบให้อีกฉบับหนึ่ง สำหรับที่จะได้ไปทวงเอาในเวลาต้องการได้

การซึ่งใช้เงินพระคลังข้างที่ไม่ใช่เงินแผ่นดินอย่างเช่นเคยจ่ายให้เจ้านายและบุตรข้าราชการไปเล่าเรียนแต่ก่อนนั้น เพราะเห็นว่าพ่อมีลูกมากด้วยกัน การซึ่งให้มีโอกาสและให้ทุนทรัพย์ซึ่งจะได้เล่าเรียนวิชานี้ เป็นทรัพย์มรดกอันประเสริฐดีกว่าทรัพย์สินเงินทองอื่น ๆ ด้วยเป็นของติดตัวอยู่ได้ ไม่มีอันตรายที่จะเสื่อมสูญ ลูกคนใดที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดีหรือไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาดก็ดี ก็จะต้องส่งออกไปเรียนวิชาทุกคนตลอดโอกาสที่จะเป็นไปได้เหมือนหนึ่งได้แบ่งทรัพย์มรดกให้แก่ลูกเสมอ ๆ กันทุกคน ก็ถ้าจะใช้เงินแผ่นดินสำหรับให้ไปเล่าเรียนแก่ผู้ซึ่งไม่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด กลับมาไม่ได้ทำราชการคุ้มกับเงินแผ่นดินที่ลงไปก็จะเป็นที่ติเตียนของคนบางจำพวกว่ามีลูกมากเกินไป จนต้องใช้เงินแผ่นดินสำหรับให้ไปเล่าเรียนมากมายเหลือเกิน แล้วซ้ำไม่เลือกฟันเอาแต่ที่เฉลียวฉลาดจะได้ราชการ คนโง่คนเงาก็เอาไปเล่าเรียนให้เปลืองเงิน เพราะค่าที่เป็นลูกของพ่อ ไม่อยากจะให้มิมลทินที่จะพูดติเตียนเกี่ยวข้องกับความปลอดภัยซึ่งจะสงเคราะห์แก่ลูกให้ทั่วถึงโดยเที่ยงธรรมจึงมิได้ใช้เงินแผ่นดิน

อีกประการหนึ่งเล่า ถึงว่าเงินพระคลังข้างที่นั่นเองก็เป็นส่วนหนึ่งในเงินแผ่นดินเหมือนกัน เว้นแต่เป็นส่วนที่ยกให้แก่พ่อใช้สอยในการส่วนตัว มีทำการกุศลและสงเคราะห์บุตรภรรยา เป็นต้น เห็นว่าการสงเคราะห์ด้วยเล่าเรียนดังนี้เป็นดีกว่าอย่างอื่น ๆ จึงได้เอาเงินรายนี้ใช้เป็นการมีคุณต่อแผ่นดิน ที่ไม่ต้องแบ่งเงินแผ่นดินมาใช้เป็นค่าเล่าเรียนขึ้น อีกส่วนหนึ่ง และพ้นจากคำคัดค้านต่าง ๆ เพราะเหตุที่พ่อได้เอาเงินส่วนที่พ่อจะได้ใช้เองนั้นออกให้เล่าเรียนด้วยเงินรายนี้ ไม่มีผู้หนึ่งผู้ใดที่จะแทรกแซงว่าควรใช้อย่างนั้น ไม่ควรใช้อย่างนั้นได้เลย

๓. จงรู้สึกตัวเป็นนิจเถิดว่า เกิดมาเป็นเจ้านายมียศบรรดาศักดิ์มากจริงอยู่ แต่ไม่เป็นการจำเป็นเลยที่ผู้ใดเป็นเจ้าของแผ่นดินขึ้น จะต้องใช้ราชการอันเป็นช่องที่จะหาเกียรติยศ ชื่อเสียงและทรัพย์สิน ถ้าจะว่าตามการซึ่งเป็นมาแต่ก่อน เจ้านายซึ่งจะหาช่องทำราชการได้ยากกว่าลูกขุนนาง

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

เพราะเหตุที่เป็นผู้มีวิชาบรรดาศักดิ์มาก จะรับราชการในตำแหน่งต่ำ ๆ ซึ่งเป็นกระดี่ขั้นแรก คือเป็นนายรองหุ้มแพรมหาดเล็ก เป็นต้น ก็ไม่ได้เสียแล้ว จะไปแต่งตั้งให้ว่าการใหญ่โตสมแก่ยศศักดิ์ เมื่อไม่มีวิชาความรู้และสติปัญญาพอที่จะทำการในตำแหน่งนั้นไปได้ก็เป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นเจ้านายจะเป็นผู้ได้ทำราชการมีชื่อเสียงดี ก็อาศัยได้แต่สติปัญญาความรู้และความเพียรของตัว เพราะฉะนั้นจึงอุตสาหะเล่าเรียนโดยความเพียรอย่างยิ่ง เพื่อจะได้มีโอกาสที่จะทำการให้เป็นคุณแก่บ้านเมืองของตัว และโลกที่ตัวได้เกิดมา ถ้าจะถือว่าเกิดมาเป็นเจ้านายแล้วนี่ ๆ อยู่จนตลอดชีวิตก็เป็นสบายดังนั้นก็ไม่น่าวิตก

ใดกับสัตว์ดิรัจฉานอย่างเลวนัก สัตว์ดิรัจฉานมันเกิดมาากิน ๆ นอน ๆ แล้วก็ตาย แต่สัตว์บางอย่างยังมีหนังมีเขามีกระดูกเป็นประโยชน์ได้บ้าง แต่ถ้าคนประพฤติด้อย่างเช่นสัตว์ดิรัจฉานแล้ว จะไม่มีประโยชน์อันใดยิ่งกว่าสัตว์ดิรัจฉานบางพวกไปอีก เพราะฉะนั้นจึงอุตสาหะที่จะเรียนวิชาเข้ามาเป็นกำลังที่จะทำตัวให้ดีกว่าสัตว์ดิรัจฉานให้จงได้ จึงจะนับว่าเป็นการได้สนองคุณพ่อซึ่งได้คิดทำนุบำรุงเพื่อจะให้ดีตั้งแต่เกิดมา

๔. อย่าได้ถือตัวว่าเป็นลูกเจ้าแผ่นดิน พ่อมีอำนาจยิ่งใหญ่อยู่ในบ้านเมือง ถึงจะเกะกะไม่กลัวเกรงคุมเหงผู้ใด เขาก็คงจะมีความเกรงใจพ่อ ไม่ต่อสู้หรือไม่อาจฟ้องร้องว่ากล่าว การซึ่งเชื่อใจดังนั้นเป็นการผิดแท้ทีเดียว เพราะความปรารถนาของพ่อไม่อยากจะให้ลูกมีอำนาจที่จะเกะกะอย่างนั้นเลย เพราะรู้เป็นแน่ว่าเมื่อรักลูกเกินไป ปล่อยให้ไม่กลัวใครและประพฤติก้าวเช่นนั้น คงจะเป็นโทษแก่ตัวลูกนั่นเอง ทั้งในปัจจุบันและอนาคต เพราะฉะนั้นจึงรู้เถิดว่าถ้าเมื่อได้ทำความผิดเมื่อใด จะได้รับโทษโดยทันที การที่มีพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินนั้นจะไม่เป็นการช่วยเหลืออุดหนุนแก้ไขอันใดได้เลย อีกประการหนึ่ง ชีวิตสังขารของมนุษย์ไม่ยั่งยืนยดยาวเหมือนเหล็กเหมือนศิลา ถึงโดยว่าจะมีพ่ออยู่ในขณะหนึ่งก็คงจะมีเวลาที่ไม่มิได้ขณะหนึ่งเป็นแน่แท้ ถ้าประพฤติก้าวเสียแต่ในเวลาที่มีพ่ออยู่แล้ว โดยจะบิดบังซ่อนเร้นอยู่ได้ด้วยอย่างหนึ่งอย่างใด เวลาไม่มีพ่อ ความชั่วนั้นคงจะปรากฏเป็นโทษติดตัวเหมือนเงาตามหลังอยู่ไม่ขาด เพราะฉะนั้นจึงเป็นคนอ่อนน้อม วาง่ายสอนง่าย อย่าให้เป็นทูลีมานะไปในทางที่ผิด จงประพฤติก้าวหันมาทางที่ชอบที่ถูกอยู่เสมอเป็นนิจเถิด จงละเว้นเวลาที่ชั่วซึ่งรู้ได้เองแก้ตัวหรือมีผู้ตักเตือนแนะนำให้รู้แล้วอย่าให้ล่วงให้เป็นที่ไปไม่ได้เลยเป็นอันขาด

๕. เงินทองที่จะใช้สอยในค่ากินอยู่ นุ่งห่มหรือใช้สอยเบ็ดเสร็จทั้งปวงจงเขม็ดเขมยใช้แต่เพียงพอ ที่อนุญาตให้ใช้ อย่าทำใจโตมือโตสุรุ่ยสุร่ายโดยถือว่าตัวเป็นเจ้านายมั่งมีมากหรือถือว่าพ่อเป็นเจ้าแผ่นดินมีเงินทองถมไป ขอบอกเสียให้รู้แต่ต้นมือว่าถ้าผู้ใดไปเป็นหนี้มาจะไม่ยอมใช้หนี้ให้เลย หรือถ้าเป็นการจำเป็นต้องใช้ จะไม่ใช้เปล่าโดยไม่มีโทษแก้ตัวเลยพึงรู้เถิดว่าต้องใช้หนี้เมื่อใด ก็จะต้องรับโทษเมื่อนั้นพร้อมกัน อย่าเชื่อถ้อยคำผู้ใด หรืออย่าหมายใจว่าโดยจะใช้สุรุ่ยสุร่ายไปเหมือนอย่าเช่นคนเขาไปแต่ก่อน ๆ

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

แต่พ่อเขาเป็นขุนนางเขายังใช้กันไม่ได้ไม่ว่าไรกัน ถ้าคิดดั่งนั้นคาคดดั่งนั้นเป็นผิดแท้ทีเดียว พ่อรักลูกจริง แต่ไม่รักลูกอย่างชนิดนั้นเลย เพราะรู้เป็นแนวว่าถ้าจะรักอย่างนั้นตามใจอย่างนั้น จะไม่เป็นการมีคุณอันใด แก่ตัวลูกผู้ได้รับความรักนั้นเลย เพราะจะเป็นผู้ไม่ได้วิชาที่ปรารถนาจะให้ได้ จะไปได้แต่วิชาที่จะทำให้เสียชื่อเสียงและได้ความร้อในใจอยู่เป็นนิจ จงนึกไว้ให้เสมอว่าเงินทองที่แลเห็นมาก ๆ ไม่ได้เป็นของหามาได้ โดยง่ายเหมือนเวลาที่จ่ายไปจ่ายนั้นเลย เงินที่ส่วนตัวได้รับเบี้ยหวัดหรือเงินกลางปีอยู่เสมอนั้น ก็ด้วยอาศัย เป็นลูกพ่อ ส่วนเงินที่พ่อได้หรือลูกได้เพราะพ่อนั้น ก็เพราะอาศัยที่พ่อเป็นผู้ทำนุบำรุงบ้านเมือง และราษฎรผู้เจ้าของทรัพย์นั้นก็เฉลี่ยเรียไรกันมาให้ เพื่อจะให้เป็นที่กำลังที่จะหาความสุขคุ้มกับค่าเหน็ดเหนื่อยที่ต้องรับการในตำแหน่งอันสูงคือเป็นผู้รักษาความสุขของเขาทั้งปวง เงินนั้นไม่ควรจะนำมา จำหน่ายในการที่ไม่เป็นประโยชน์ไม่เป็นเรื่อง และเป็นการไม่มีคุณ กลับให้โทษแก่ตัว ต้องใช้แต่ในการจำเป็นที่จะต้องใช้ ซึ่งจะเป็นการมีคุณประโยชน์แก่ตัวและผู้อื่นในทางชอบธรรม ซึ่งจะเอาไปกอบโกย ใช้หนี้ให้แก่ลูกผู้ทำความชั่วจนเสียทรัพย์ไปนั้นสมควรอยู่หรือ เพราะฉะนั้นจึงต้องว่าไม่ยอมที่จะใช้หนี้ให้ โดยว่าจะต้องใช้ให้ก็จะต้องมีโทษเป็นประกันมันใจว่าจะไม่ต้องใช้อีก เพราะจะเข็ดหลาบในโทษที่ทำนั้น จึงจะยอมใช้ให้ได้ ใช้ให้เพราะจะไม่ให้ทรัพย์ผู้อื่นสูญเสียเท่านั้น ไซ้จะใช้ให้โดยความรักใคร่อย่างบิดา ให้บุตรเมื่อมีความยินดีต่อความประพฤติของบุตรนั้นเลย เพราะฉะนั้นจงจำไว้ ตั้งใจอยู่ให้เสมอว่าตนเป็นคนจนมีเงินใช้เฉพาะแต่ที่จะรักษาความสุขของตัวเองสมควรเท่านั้น ไม่มั่งมีเหมือนใคร ๆ อื่นและไม่เหมือนกับผู้ดีฝรั่งเลย ผู้ดีฝรั่งเขามั่งมีมีสืบตระกูลกันมาด้วยได้ดอกเบีย ค่าเช่าต่าง ๆ ตัวเองเป็นผู้ได้เงินจากราษฎรเลี้ยง พอสมควรที่จะเลี้ยงชีวิตและรักษาเกียรติยศเท่านั้นอย่าไปอวดมั่งอวดมีทำเทียบเท่าเขา ให้ฟุ้งซ่านไปเป็นอันขาด

อีกอย่างหนึ่ง จะนึกเอาเองว่าถึงโดยเป็นหนี้สินลงอย่างไร พ่อจะไม่ใช้หรือให้ใช้ก็กลัวต้องทำโทษ คิดว่าเงินทองของตัวที่ได้ปีหนึ่ง ๆ มีอยู่ทั้งเบี้ยหวัดและเงินกลางปี เวลาออกไปเรียนไม่ได้ใช้ เงินรายนี้เก็บรวมอยู่เปล่า ๆ จะเอาเงินรายนี้ใช้หนี้เสีย ต่อไปก็คงได้ทุกปี ซึ่งจะคิดอย่างนี้แล้วจะจับจ่ายเงินทองจนต้องเป็นหนี้กลับเข้ามานั้น ก็เป็นการไม่ถูกเหมือนกัน เพราะว่าผลประโยชน์อันใดที่จะได้อยู่ในเวลามีพอกับเวลาไม่มีพอนั้น จะถือเอาเป็นแนวว่าจะคงที่อยู่ไม่ได้ และยังเป็นผู้ใหญ่ขึ้นก็จะมีบ้านเรือนบุตรภรรยา มากขึ้น คงต้องใช้มากขึ้น เงินที่จะได้นั้นบางทีก็จะไม่พอ จะเชื่อว่าวิชาที่ตัวไปเรียนจะเป็นเหตุให้ได้ทำราชการได้ผลประโยชน์ทันใช้หนี้ก็เชื่อไม่ได้ เพราะเหตุที่ตัวเป็นเจ้านาย ถ้าบางทีจะเป็นเวลาเกิดขัดข้อง เพราะเป็นเจ้านายนั้นก็ทำอะไรไม่ได้เลยถ้าจะหันไปข้างทำมาหากินซึ่งเป็นการยากที่จะทำเพราะเป็นเจ้านายเหมือนกัน คือไปรับจ้างเขาเป็นเสมียนไม่ได้ เป็นต้น เมื่อทุนรอนที่มีเอาไปใช้หนี้เสียหมดแล้ว จะเอาอันใดเป็นทุนรอนทำมาหากินเล่า เพราะฉะนั้นจึงว่าถ้าจะคิดใช้อย่างเช่นนี้ซึ่งตัวจะคิดเห็นว่าเป็นอันไม่ต้องกวนพ่อแล้วนั้น ก็ยังเป็นการเสียประโยชน์หน้ามากไม่ควรจะก่อให้เกิดเป็นขึ้น

ใบความรู้ “พระบรมราโชวาท”

๖. วิชาที่จะออกไปเรียนนั้น ก็คงต้องเรียนภาษาและหนังสือในสามภาษา คือ อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ให้ได้แม่นยำชัดเจนคล่องแคล่วจนถึงแต่งหนังสือได้สองภาษาเป็นอย่างน้อย เป็นวิชาหนังสืออย่างหนึ่ง กับวิชาเลขให้เรียนรู้คิดใช้ได้ในการต่าง ๆ อีกอย่างหนึ่งนี้เป็นต้น วิชาสองอย่างที่จำเป็นจะต้องเรียนให้รู้ให้ได้จริง ๆ เป็นขั้นต้น แต่วิชาอื่น ๆ ที่จะเรียนต่อไป ให้เป็นวิชาชำนาญพิเศษในกิจการช่างวิชานั้น จะตัดสินใจเป็นแน่นอนว่าให้เรียนสิ่งใดในเวลานี้ก็ยังไม่ควร จะต้องไว้เป็นคำสั่งต่อภายหลัง เมื่อรู้วิชาขั้นต้นพอสมควรแล้ว แต่บัดนี้จะขอตักเตือนอย่างหนึ่งก่อนว่า ซึ่งให้ออกไปเรียนภาษาวิชาการในประเทศยุโรปนั้น ใช่ว่าจะต้องการเอามาใช้แต่เฉพาะภาษาฝรั่งเศสหรืออย่างฝรั่งเศสอย่างเดียว ภาษาไทยและหนังสือไทยซึ่งเป็นภาษาของตัวเองของตัว คงจะต้องใช้อยู่เป็นนิมิต จงเข้าใจว่าภาษาต่างประเทศนั้นเป็นแต่พื้นของความรู้ เพราะวิชาความรู้ในหนังสือไทยที่มีผู้แต่งไว้นั้นเป็นแต่ของเก่า ๆ มีน้อย เพราะมิได้สมาคมกับชาติอื่นช้านาน เหมือนวิชาการในประเทศยุโรปที่ได้สอบสวนซึ่งกันและกันจนเจริญรุ่งเรืองมากแล้วนั้น ฝ่ายหนังสือไทยจึงไม่พอที่จะเล่าเรียนจึงต้องไปเรียนภาษาอื่นเพื่อจะได้เรียนวิชาให้กว้างขวางออก แล้วจะเอากลับมาใช้เป็นภาษาไทยทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจะทั้งภาษาของตัวเองให้ลืมน้อยคำที่จะพูดให้สมควรเสีย หรือจะลืมนิเวศน์เขียนหนังสือไทยที่ตัวได้ฝึกหัดแล้วเสียนั้นไม่ได้เลย ถ้ารู้แต่ภาษาต่างประเทศ ไม่รู้เขียนอ่านแปลลงเป็นภาษาไทยได้ก็ไม่เป็นประโยชน์อันใด ถ้าอย่างนั้นหาจ้างแต่ฝรั่งมาใช้เท่าไร ๆ ก็ได้ ที่ต้องการนั้นต้องให้กลับแปลภาษาต่างประเทศลงเป็นภาษาไทยได้ แปลภาษาไทยออกเป็นภาษาต่างประเทศได้จึงจะนับว่าเป็นประโยชน์ อย่าตื่นตัวเองว่าได้ไปร่ำเรียนภาษาฝรั่งเศสแล้วลืมนภาษาไทย กลับเห็นเป็นการเก๋การโก้ อย่างเช่นนักเรียนบางคน มักจะเห็นผิดไปดังนั้น แต่ที่จริงเป็นการเสียที่ควรจะเตือนแต่ที่เดียว เพราะเหตุฉะนั้นในเวลาที่จะออกไปเรียนวิชาอยู่ ขอบังคับว่าให้เขียนหนังสือถึงพ่อทุกคน อย่างน้อยเดือนละฉบับ เมื่อเวลาเขียนหนังสืออังกฤษไม่ได้ ก็ให้เขียนมาเป็นหนังสือไทย ถ้าเขียนหนังสืออังกฤษหรือภาษาหนึ่งภาษาใดได้ ให้เขียนภาษาอื่นนั้นมาฉบับหนึ่ง ให้เขียนคำแปลเป็นภาษาไทยอีกฉบับหนึ่ง ติดกันมาอย่างให้ขาด เพราะเหตุที่ลูกยังเป็นเด็ก ไม่ได้เรียนภาษาไทย แน่แน่นอนมั่งคง ก็ให้อาศัยไต่ถามครูไทยที่ออกไปอยู่ด้วยหรือคั่นดูตามหนังสือภาษาไทย ซึ่งได้จัดออกไปให้ด้วย คงจะพอหาถ้อยคำที่จะใช้แปลออกเป็นภาษาไทยได้ แต่หนังสือไทยที่จะเป็นกำลังช่วยอย่างนี้ยังมีน้อยจริง เมื่อเขียนเข้ามาคำใดผิด จะเตือนออกไปแล้วจงจำไว้ใช้ให้ถูกต้องไปภายหน้า อย่าให้มีความกลัวความกระดากว่าจะผิด ให้ทำตามที่ได้เพิ่มความอุตสาหะความแน่ใจว่าเป็นลูกแล้ว เมื่อผิดก็แก้ไขไม่เสียหายอันใด

๗. จงรู้ว่าการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงนั้น อาของเจ้า กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการได้รับปฏิญาณต่อพ่อว่า จะตั้งใจอุตสาหะเป็นธุระในการเล่าเรียนของลูกทั้งปวงทั้งในปัจจุบันและภายหน้า พ่อได้มีความวางใจมอบธุระสิทธิ์ขาดแก่กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการเป็นธุระทุกสิ่งทุกอย่างอยู่ในกรุงเทพฯ เมื่อมีธุระขัดข้องประการใด ให้มีหนังสือมาถึงกรมหมื่นเทวะวงษ์ฯ ก็จรรู้ตลอดได้ถึงพ่อและกรมหมื่นเทวะวงษ์ฯ นั้น คงจะเอาธุระทำนุบำรุงทุกสิ่งทุกอย่างให้สำเร็จตลอดไปได้ ส่วนที่ในประเทศยุโรปนั้น

ใบความรู้ “พระบรมราชาบาท”

ถ้าไปอยู่ในประเทศใดที่มีราชทูตของเราอยู่ ราชทูตคงจะเอาเป็นธุระดูแลทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อมีการขัดข้องลำบากประการใดจงชี้แจงแจ้งความให้ท่านราชทูตทราบ คงจะจัดการได้ตลอดไป เมื่อไปอยู่ในโรงเรียนแห่งใดจงประพฤติการให้เรียบร้อยตามแบบอย่างซึ่งเขาตั้งลงไว้ อย่าให้เกะกะวุ่นวายเชื่อตัวเชื่อฤทธิไปต่าง ๆ จงอุทิศสละหะเพียรเรียนวิชาให้รู้มา ได้ช่วยกำลังพ่อเป็นที่ชื่นชมยินดีสมกับที่มีความรักนั้นเถิด

ใบความรู้ “พระบรมราโชวาท”

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการ

คือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ ทรงเป็นต้นราชสกุลเทวกุล พระนามเดิมพระองค์เจ้าเทวัญอุไทยวงศ์ เป็นพระราชโอรสในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว กับสมเด็จพระปิยมาวดีศรีพัชรินทรมาตา ทรงดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงการต่างประเทศ ตามต้นร่างประกาศแต่งตั้งพระบรมวงศานุวงศ์ ระบุการเขียนพระนามในช่วงต่าง ๆ ไว้ดังนี้
ช่วงที่ทรงเป็นกรมหมื่น พระนามเขียนว่า

พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมหมื่นเทวะวงษ์วโรปการ

ช่วงที่ทรงเป็นกรมหลวง พระนามเขียนว่า

พระเจ้าน้อยยาเธอ กรมหลวงเทวะวงษ์วโรปการ

ช่วงที่ทรงเป็นกรมพระ พระนามเขียนว่า

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระเทวะวงษ์วโรปการ

ช่วงที่ทรงเป็นกรมพระยา พระนามเขียนว่า

สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ (ข้อมูลจากการชี้แจงของ ม.ร.ว. ปรีดียาธร เทวกุล ในหนังสือ เรื่อง สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาเทวะวงษ์วโรปการ.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์กรุงเทพฯ (๑๙๘๔) จำกัด, ๒๕๔๗)

เงินกลางปี

เบี้ยหวัดที่จ่ายกลางปี

เงินพระคลังข้างที่

เงินแผ่นดินส่วนที่ถวายพระมหากษัตริย์เพื่อทรงใช้ในพระราชกิจต่าง ๆ

ตั้งลงไว้

กำหนดไว้

เบี้ยหวัด

เงินที่พระมหากษัตริย์พระราชทานเป็นรายปีให้แก่เจ้านายหรือผู้ที่รับราชการสนองพระเดชพระคุณ

เป็นการเก๋การเกี

เป็นเรื่องโก้ทันสมัย

ฟังชาน

ในที่นี้หมายความว่า มากเกินไป ในความว่า “อย่าไปอวดมั่งอวดมี ทำเทียบเทียมเขาให้ฟังชาน”

รับปฏิญาณ

รับปาก

เลือกฟัน

เลือกฟัน

ใบความรู้ “พระบรมราชาชาวาท”

คำอธิบายศัพท์และข้อความ

เลว

ต่ำศักดิ์ ในความว่า “และเห็นเป็นเจ้านายเมืองไทยเลวไป”

เอสไควร์

มาจากคำว่า Esquire เป็นคำที่ใช้เขียนหลังชื่อผู้ชายอังกฤษ แสดงว่าเป็นผู้มีอันจะกินหรือผู้อยู่ในตระกูลคหบดี

อิสรอแยลไฮเนสปรินซ์

มาจากคำ His Royal Highness Prince เป็นคำนำหน้าพระนาม พระราชโอรสและพระราชนัดดาพระมหากษัตริย์

ใบความรู้ “การจับประเด็นสำคัญ”

การจับประเด็นสำคัญ

การฟังการสนทนา ฟังการอภิปราย การอ่านหนังสือ หรืออ่านบทความใด ๆ ผู้ฟังผู้อ่านควรพยายามจับประเด็นสำคัญของเรื่องให้ได้ว่า เนื้อหาของเรื่องนั้นกล่าวถึงอะไร สารสำคัญหรือ ประเด็นหลักคืออะไร มีเรื่องอะไรเป็นประเด็นรองอะไรเป็นผลความหรือส่วนที่ขยายประเด็นหลักให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้ามีผู้พูด หรือผู้แสดงความคิดเห็นหลายคน ก็ต้องพยายามแยกความคิดเห็น และพฤติกรรมของแต่ละคนให้ได้ เพื่อให้เข้าใจเรื่องได้ถูกต้อง นอกจากเข้าใจเรื่องแล้ว ควรพยายามพิจารณาหรือจุดมุ่งหมายของผู้พูดผู้เขียน ด้วยจุดมุ่งหมายนั้น บางครั้งก็เห็นกันได้ง่าย ๆ แต่บางครั้งก็อาจซ่อนอยู่ ต้องวิเคราะห์ให้ลึกจึงจะเห็น

เนื้อหาสำคัญของเรื่องที่อ่านในบทนี้ คือ การแสดงโทษของสุรา ซึ่งปรากฏในการแสดงความคิดเห็น ของศรัณย์และสุพจน์ รวมทั้งในข้อมูลความรู้ที่นักเรียนทั้งสองค้นคว้ามา จุดมุ่งหมายของเรื่อง คือ การโน้มน้าวใจให้งดดื่มสุราด้วยการแสดงโทษของสุราที่มีต่อผู้ดื่ม ทั้งโทษต่อสุขภาพ โทษต่อบุคลิกภาพ โทษต่อศีลธรรมและคุณธรรม ก่อให้เกิดปัญหาเศรษฐกิจและทำให้ครอบครัวไม่สงบสุขตลอดจนอาจทำให้เกิดผลร้ายต่อผู้อื่นโดยไม่ได้ตั้งใจ เช่น คนที่เมาแล้วขับรถอาจเกิดอุบัติเหตุ และทำให้ผู้อื่นบาดเจ็บหรือเสียชีวิต

การศึกษาหาความรู้ด้วยตัวเอง

ปัจจุบันการศึกษาหาความรู้ไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะในห้องเรียน มีแหล่งความรู้ที่นักเรียนจะค้นคว้าได้เองอยู่รอบตัว ถ้าสงสัยหรือมีปัญหาในเรื่องใด ๆ ไม่ว่าจะเรื่องนั้นจะเป็นความรู้วิชาการ ที่ศึกษาความรู้รอบตัว ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจ ปัญหาสังคม ปัญหาทางอาวมณ์ ฯลฯ ในห้องสมุด มีหนังสือมากมายให้ค้นคว้าหาคำตอบ มีแหล่งเรียนรู้ทางอินเทอร์เน็ตมีครูอาจารย์และผู้มีความรู้ประสบการณ์ในเรื่องนั้น ๆ ที่สามารถไต่ถามเพื่อให้ได้ความรู้และข้อคิดที่มีประโยชน์

ใบความรู้ “การจับประเด็นสำคัญ”

การหาความรู้จำเป็นต้องมีการกลั่นกรอง หาแหล่งความรู้ที่น่าเชื่อถือ มีสถาบันรับรอง ต้องพิจารณาความถูกต้องและความสมเหตุสมผลของความรู้ที่ได้รับก่อนที่จะเชื่อ ควรยึดหลักของ กาลามสูตรที่มีให้เชื่อสิ่งใดก่อนที่จะได้พิจารณาไตร่ตรองให้รู้เหตุรู้ผลอย่างถูกต้อง เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าถูกต้องเห็นว่าเหมาะสมจึงควรเชื่อและปฏิบัติตาม

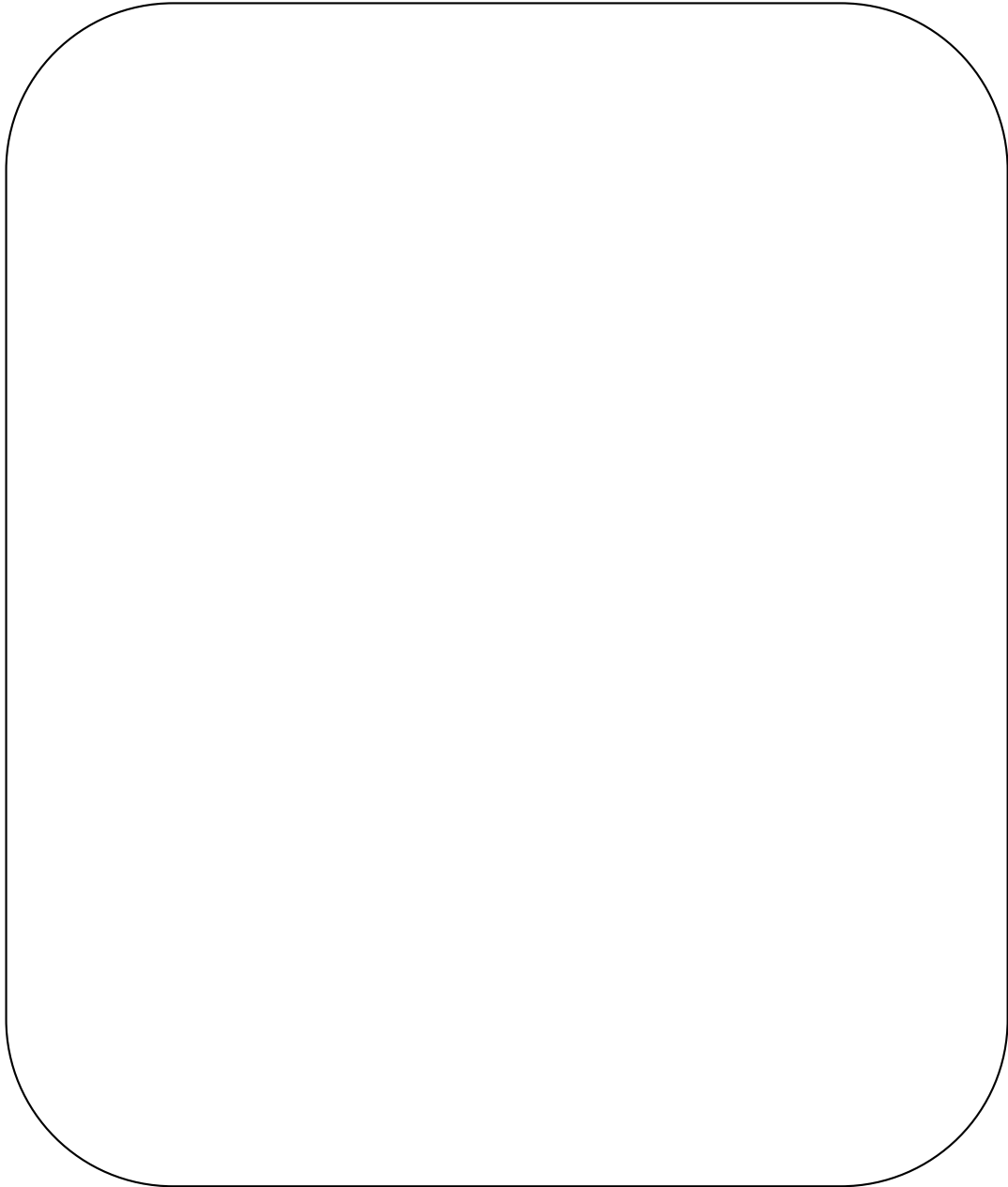
การสร้างค่านิยมใหม่

สุราเป็นเครื่องดื่มที่เชื่อกันมาช้านานว่าใช้ดื่มเพื่อเข้าสังคม แต่ในปัจจุบันความรู้เรื่องพิษของสุราทำให้คนทั่วไปเห็นว่า การดื่มสุราทำให้เสียสุขภาพ เสียบุคลิกภาพ ทำให้เสียทรัพย์โดยไม่จำเป็น และอาจทำให้เกิดอันตรายขึ้นได้ง่ายคนจำนวนมากจึงงดดื่มสุรา เพราะมีบทพิสูจน์แล้วว่าแม้ไม่ดื่มสุราก็ยังสามารถเข้าสังคมได้ดี คนรุ่นใหม่หลายคนจึงมีความคิดใหม่ คือหลีกเลี่ยงการดื่มสุรา และสร้างค่านิยมใหม่ ไม่ต้องการทำตามค่านิยมที่ผิด ๆ และค่านิยมที่ขัดกับศีลธรรมที่ดีงาม จะสังเกตเห็นว่าคนรุ่นใหม่ไม่นิยมสูบบุหรี่ เพราะเข้าใจดีว่าบุหรี่เป็นพิษต่อร่างกาย และคนที่อยู่ใกล้คนสูบบุหรี่ก็จะได้รับพิษจากควันบุหรี่ด้วย คนรุ่นใหม่นิยมเล่นกีฬาหรือดนตรี และใช้การเล่นกีฬาการเล่นดนตรีเป็นกิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ทางสังคมได้ดียิ่ง

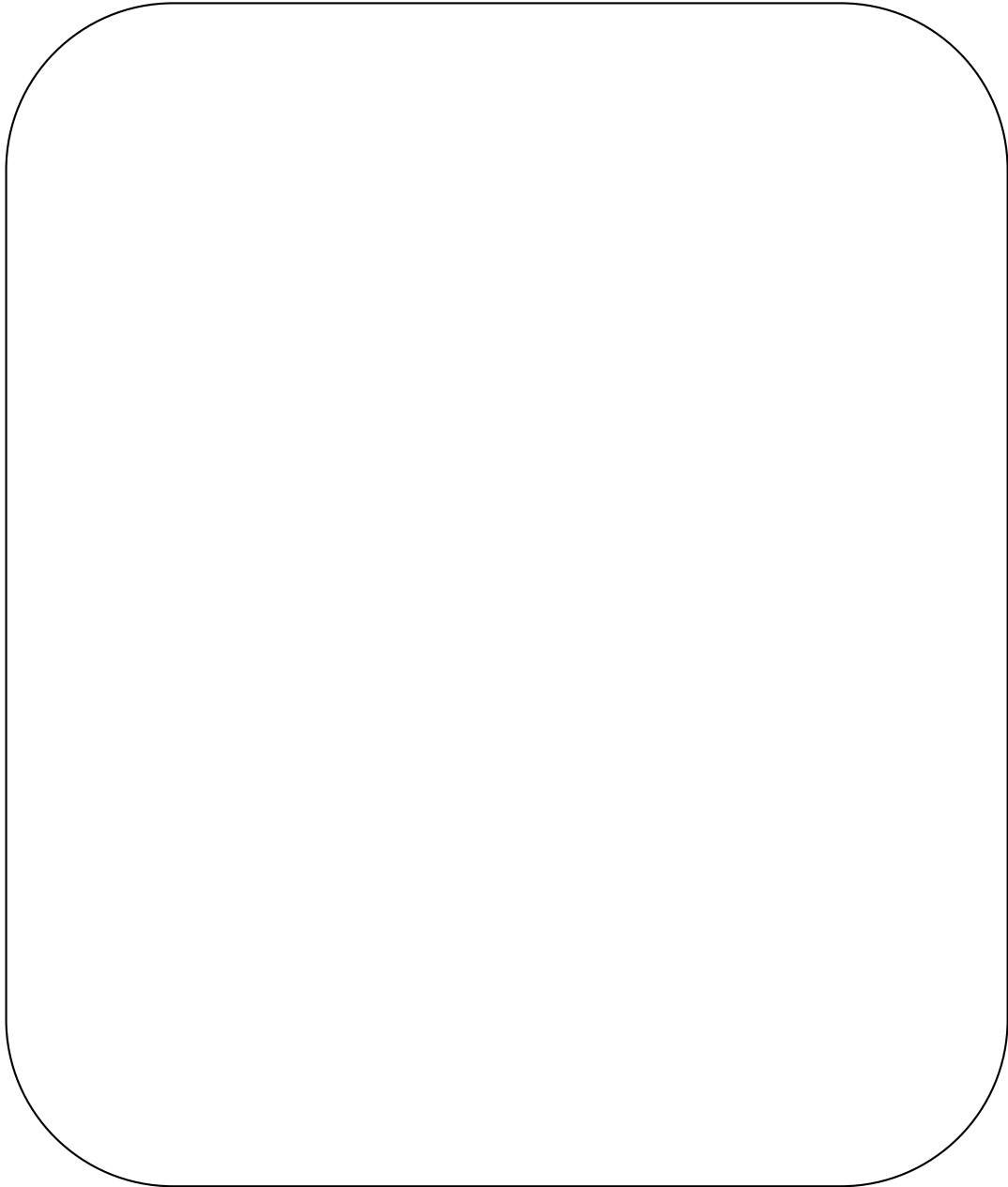
ใบงาน
“การจับประเด็นสำคัญ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับประเด็นสำคัญจากเรื่อง พระบรมราโชวาท ในโอวาทข้อที่ ๑ - ๔ โดยจัดทำ
เป็นแผนภาพความคิด

ใบงาน
“การจับประเด็นสำคัญ”

คำชี้แจง ให้นักเรียนจับประเด็นสำคัญจากเรื่อง พระบรมราโชวาท ในโอวาทข้อที่ ๕ - ๗ โดยจัดทำ
เป็นแผนภาพความคิด

ใบความรู้ “ประโยคซับซ้อน”

ประโยคซับซ้อน

ประโยคเป็นหน่วยทางภาษาที่ใช้สื่อสารได้ความสมบูรณ์ ทำให้ผู้ฟังหรือผู้อ่านรู้ว่าผู้พูดหรือผู้เขียนคิดเห็นอย่างไร รู้สึกอย่างไร ต้องการอะไร เป็นต้น ประโยคที่ใช้สื่อสารกันโดยทั่วไปได้แก่ประโยค ๓ ชนิด คือ ประโยคสามัญ ประโยครวม และประโยคซ้อน ในกรณีที่ผู้พูดหรือผู้เขียนต้องการบอกเล่าความคิดที่ต่อเนื่องกันมาก ๆ ก็อาจใช้ประโยคหลายประโยครวมกัน คือ อาจเป็นประโยคชนิดเดียวกันหรือต่างชนิดกัน ก็ได้ ประโยคลักษณะนี้บางท่านเรียกว่า **ประโยคซับซ้อน**

ประโยคซับซ้อนมีลักษณะโดยสังเขปดังนี้

๑) ประโยครวมที่มีคำเชื่อมหลายคำที่เชื่อมประโยคย่อยหลายประโยคให้เป็นประโยคเดียวกัน เช่น

- ผมรักครอบครัวและรักเพื่อน ๆ แต่ผมรักประเทศชาติบ้านเมืองมากกว่าคนในครอบครัว และเพื่อนพ้องทั้งหลายของผม

ประโยคซับซ้อนนี้ประกอบไปด้วยประโยคย่อย ๓ ประโยค มีคำเชื่อม และ เชื่อมประโยคย่อย ผมรักครอบครัว กับประโยคย่อย (ผม) รักเพื่อน ๆ เข้าด้วยกันแล้วมีคำเชื่อม แต่ เชื่อมประโยคย่อย ผมรักประเทศชาติบ้านเมืองมากกว่าคนในครอบครัวและเพื่อนพ้องทั้งหลายของผม เข้าไปอีกชั้นหนึ่ง

กรณีที่ประโยคซับซ้อนประกอบด้วยประโยคย่อยหลายประโยคเชื่อมเข้าด้วยกันด้วยคำเชื่อม และ, หรือ คำเชื่อม และ, หรือ อาจปรากฏเพียงครั้งเดียวหน้าประโยคย่อยลำดับสุดท้าย เช่น

- เรารักพ่อ เรารักแม่ เรารักลูกเมีย และก็รักบ้านเกิดเมืองนอนของเรา

ประโยคซับซ้อนนี้ประกอบไปด้วยประโยคย่อย ๔ ประโยค ทุกประโยคล้วนเป็นประโยคสามัญ แต่ปรากฏคำเชื่อม และ เพียงครั้งเดียวหน้าประโยคย่อยลำดับสุดท้าย

๒) ประโยคซ้อนที่มีอนุประโยคหลายอนุประโยคซ้อนอยู่ เช่น

- แผ่นดินที่บรรพบุรุษของเราต้องแลกมาด้วยเลือด ซึ่งชโลมหลังลงดินผืนนี้ จะยอมให้คนที่ เอาแต่กอบโกยทำลายพินาศลงไปไม่ได้

ประโยคซับซ้อนนี้มาจากประโยคสามัญว่า แผ่นดินผืนนี้จะยอมให้คนทำลายพินาศลงไปไม่ได้ คำว่า แผ่นดิน มีอนุประโยค ที่บรรพบุรุษของเราต้องแลกมาด้วยเลือดซึ่งชโลมหลังลงดิน และ คน มีอนุประโยค ที่เอาแต่กอบโกย ขยายตามลำดับ นอกจากนี้ ในอนุประโยคที่ขยายคำนาม แผ่นดิน ยังมีอนุประโยคซึ่งชโลมหลังลงดิน ขยายคำนาม เลือด ซ้อนอยู่อีกชั้นหนึ่งด้วย

ใบความรู้ “ประโยคซับซ้อน”

๓) ประโยคที่มีทั้งลักษณะของประโยคซ้อนและประโยครวมอยู่ด้วยกัน เช่น

- เขาสอนลูกชายวัยเรียนว่าควรมีความรักแต่ไม่ได้สอนลูกชายว่าจะต้องมีแฟนในขณะที่ยังเรียนหนังสืออยู่

ประโยคซับซ้อนนี้ มีโครงใหญ่เป็นความรวม เชื่อมด้วยคำเชื่อม แต่ประโยคย่อยที่ ๑ เขาสอนลูกชายวัยเรียนว่าควรมีความรัก มีลักษณะเป็นประโยคซ้อน ส่วนประโยคย่อยที่ ๒ (เขา) ไม่ได้สอนลูกชายว่าจะต้องมีแฟนในขณะที่ยังเรียนหนังสืออยู่ มีลักษณะเป็นประโยคซ้อนที่มีอนุประโยคซ้อนอยู่ถึง ๒ ชั้น คือมีอนุประโยค ว่าจะต้องมีแฟนในขณะที่ยังเรียนหนังสืออยู่ เป็นส่วนเติมเต็มของกริยา สอน อยู่ชั้นหนึ่ง และมีอนุประโยค ที่ยังเรียนหนังสืออยู่ ขยายคำนาม ขณะ

ใบความรู้ “ภาษากลาง ภาษาราชการ”

ภาษากลาง-ภาษาราชการ

ภาษาสำเนียงที่คนส่วนใหญ่ของประเทศใช้สื่อสารติดต่อกัน เรียกว่า **ภาษากลาง** ส่วนภาษาที่ใช้กันเฉพาะกลุ่มคนที่อาศัยอยู่ในภูมิภาค และมีลักษณะแตกต่างกับภาษากลางเรียกว่า **ภาษาถิ่น** โดยทั่วไปภาษาที่เลือกมาเป็นภาษากลางของประเทศมักเป็นภาษาที่ใช้พูดในเมืองหลวง เช่น ภาษาไทยที่เป็นภาษาไทยสำเนียงกรุงเทพฯ เป็นภาษากลาง ภาษาจีนที่เป็นภาษากลางก็คือภาษาแมนดาริน สำเนียงปักกิ่ง ภาษาฮินดี ที่เป็นภาษากลางคือภาษาฮินดีสำเนียงที่ใช้พูดในนครนิวเดลี เป็นต้น

คำว่า ภาษากลาง หมายถึง ภาษาซึ่งยอมรับโดยคนส่วนใหญ่ว่าเป็นภาษาหลักที่ใช้ติดต่อสื่อสารกับ ทางราชการ ใช้ติดต่อเจรจาธุรกิจ ใช้ในการเรียนการสอน ใช้เผยแพร่ออกทางสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นภาษาหลักที่ใช้เป็นสื่อกลางสร้างความเข้าใจระหว่างคนทั้งประเทศ เป็นภาษาสำเนียงแรก ที่ชาวต่างชาติผู้ประสงค์ จะศึกษาภาษาของประเทศนั้น ๆ จะต้องเรียนรู้ ภาษากลางของโลกเป็นภาษาที่ประมุขของประเทศ ผู้นำประเทศ ตัวแทนของประเทศ ทูต ฯลฯ ใช้พูดในที่ประชุมสหประชาชาติหรือ ในการประชุมนานาชาติ

โดยทั่วไปภาษากลางของประเทศหนึ่งมักเป็นภาษาเดียวกับที่ใช้ติดต่อสื่อสารกับทางราชการ จึงเรียกว่า **ภาษาราชการ** ในประเทศไทยภาษากลางกับภาษาราชการเป็นภาษาเดียวกัน คือ ภาษาไทย กรุงเทพฯ แต่ในบางประเทศอาจมีภาษาราชการมากกว่า ๑ ภาษา เช่น ประเทศแคนาดา มีภาษาราชการ ๒ ภาษา คือ ภาษาอังกฤษกับภาษาฝรั่งเศส ส่วนในประเทศอินเดีย ซึ่งมีชุมชนต่างภาษาและต่างวัฒนธรรมเป็นจำนวนมาก มีภาษาราชการมากถึง ๑๕ ภาษา

ใบงาน
“ภาษาราชการ”

ชื่อ..... ชั้น.....เลขที่.....

คำชี้แจง จงเปลี่ยนคำจากภาษาต่อไปนี้ ให้เป็นภาษาราชการให้ถูกต้อง

ภาษาทั่วไป	ภาษาราชการ
๑. บอก	
๒. ทำ	
๓. ตรวจสอบ	
๔. ใคร	
๕. ช่วย	
๖. ถ้า	
๗. เดี่ยวนี้	
๘. เหมือนกัน	
๙. อย่างไร	
๑๐. ได้ไหม	
๑๑. ไม่ได้	
๑๒. ไม่ดี	
๑๓. ทำไม	
๑๔. อะไร	
๑๕. ขอยืม	
๑๖. ติดต่อกัน	
๑๗. ในเรื่องนี้	
๑๘. เสร็จแล้ว	
๑๙. ยังไม่ได้ทำเลย	
๒๐. แบบไหน	

ใบความรู้ “ภาษาถิ่น”

ภาษาถิ่น

ภาษาที่ใช้พูดในท้องที่ต่าง ๆ ของประเทศหนึ่งได้มีลักษณะเหมือนกันทั้งหมด ปัจจัยที่ทำให้ภาษาแตกต่างกันมีหลายปัจจัย ถิ่นที่อยู่อาศัยก็เป็นปัจจัยหนึ่งภาษาที่แตกต่างกันไปตามถิ่นที่อยู่อาศัย เรียกว่า **ภาษาถิ่น** ภาษาถิ่นของภาษาไทยแบ่งกว้าง ๆ ได้เป็น ๔ ถิ่น คือ ภาษาไทยถิ่นเหนือ ภาษาไทยถิ่นอีสาน ภาษาไทยถิ่นกลาง และภาษาไทยถิ่นใต้ นิยมเรียกแต่เพียงสั้น ๆ ว่า ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน ภาษากลาง และภาษาใต้ ภาษาไทยถิ่นทั้งสี่นี้อาจจำแนกย่อยลงไปอีกได้ เช่น ภาษากลางอาจแบ่งเป็น ภาษาสุพรรณ ภาษาอยุธยา ภาษาเมืองจันทร์ ฯลฯ แม้ว่าชื่อเรียกภาษาถิ่นจะใช้ชื่อเขตทางการปกครองเดียวกันจะพูดภาษาเหมือนกันทั้งหมด เช่น ไม่จำเป็นว่าคนที่เกิดและเติบโตในเขตจังหวัดสุพรรณบุรี จะต้องพูดภาษาไทยกลางถิ่นสุพรรณ หากบ้านของชาวสุพรรณคนนั้นอยู่ก่อนไปทางเขตจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ก็อาจจะพูดภาษาไทยกลางที่มีลักษณะใกล้เคียงกับภาษาของคนอยุธยาได้

คนไทยส่วนใหญ่สังเกตเห็นความแตกต่างของภาษาและจำแนกภาษาถิ่นหลัก ๆ ทั้ง ๔ ถิ่นได้ เช่น สังเกตเห็นว่าภาษาเหนือมีลักษณะเฉพาะแตกต่างกับภาษาอีสาน ภาษากลาง และภาษาใต้ แต่ผู้ที่ไม่รู้ภาษาถิ่น จะไม่สามารถจำแนกความแตกต่างระหว่างภาษาถิ่นย่อยภาษาหนึ่งกับภาษาถิ่นย่อยอีกภาษาหนึ่งซึ่งอยู่ในภาษาถิ่นหลักเดียวกันได้ เช่น คนกรุงเทพฯ จะสังเกตไม่ได้ว่า ภาษาเหนือของคนเชียงใหม่กับภาษาเหนือ ของคนลำปางแตกต่างกันอย่างไร และสังเกตไม่ได้ว่า ภาษาใต้ของคนสุราษฎร์ธานีกับภาษาใต้ของคนนครศรีธรรมราชนั้นแตกต่างกัน แต่คนเชียงใหม่กับคนลำปางมักสังเกตได้ว่า ภาษาเชียงใหม่กับภาษาลำปางไม่เหมือนกันทีเดียว คนสุราษฎร์ฯ กับคนนครฯ ก็มักสังเกตได้ว่า ภาษาสุราษฎร์กับภาษานครฯ มีส่วนที่แตกต่างกัน เป็นต้น

เมื่อเปรียบเทียบภาษาถิ่น ๒ ภาษา จะพบความแตกต่างที่สำคัญ ๒ ประการ ได้แก่ ความแตกต่างด้านเสียงและด้านคำศัพท์

ใบความรู้ “ภาษาถิ่น”

๑. ความแตกต่างด้านเสียง

เสียงของภาษาถิ่นหนึ่งมักแตกต่างกับเสียงของภาษาถิ่นอื่นอย่างเป็นระบบ เช่น เสียงพยัญชนะ /ค/, /ช/, /ท/, /พ/, /ร/ ในภาษาไทยกลาง มักตรงกับเสียง /ก/, /จ/, /ต/, /ป/, /ฮ/ ในภาษาไทยเหนือ ตามลำดับ เช่น

ภาษาไทยกลาง

คิดถึง

คาบเกี่ยว

ข้าง

ทุกข์

ห้อง

พ่อ

พี่

ภาษาเหนือ

กั๊ดฮอด

ก้าบเกี่ยว

ข้าง

ตุ๊ก

ต๋อง

ป้อ

ปี้

ความแตกต่างระหว่างเสียงของภาษาถิ่น ๒ ภาษาเป็นความแตกต่างที่เป็นระบบ เมื่อรู้คำในภาษาถิ่นหนึ่งใช้เสียงนี้ ก็จะคาดเดาได้ว่าคำเดียวกันในภาษาถิ่นอื่นจะใช้เสียงอะไร ทำให้พอเข้าใจความหมายเมื่อฟังคนในท้องถิ่นนั้นๆ คุยกัน และเข้าใจชื่อเฉพาะของภาษาถิ่นนั้น ๆ เช่น เข้าใจความหมายของชื่อ “ดอยตุง” ว่า หมายถึง “เพราะเสียง” /ต/ ในภาษาเหนือตรงกับเสียง /ท/ ในภาษากลาง เป็นต้น

๒. ความแตกต่างด้านคำศัพท์

ความแตกต่างด้านคำศัพท์ระหว่างภาษาถิ่น ๒ ภาษา เป็นความแตกต่างเฉพาะไม่เหตุผล และไม่มีลักษณะเป็นระบบอย่างความแตกต่างด้านเสียง กล่าวคือ ทำนายไม่ได้ว่า คำศัพท์คำหนึ่งในภาษาถิ่นหนึ่งจะตรงกับคำศัพท์อะไรในภาษาถิ่นอื่น เช่น คำว่า *อรร้อย* ในภาษาไทยกลาง ในภาษาไทยเหนือใช้คำว่า *ลัว* ภาษาไทยอีสานใช้คำว่า *แซ่บ* ส่วนภาษาไทยใต้ใช้คำว่า *อรร้อย* เช่นเดียวกับภาษาไทยกลาง แต่ออกเสียงแต่พยางค์ท้ายและออกเสียงวรรณยุกต์ต่างออกไปเป็น *ร้อย* หรือ *ทรอย* จะเห็นว่าในกรณีคำ *อรร้อย* ความแตกต่างระหว่างภาษากลางกับภาษาไทยใต้ใช้คำที่ *ทำนายได้* เพราะเป็นความแตกต่างด้านเสียงมากกว่าเป็นความแตกต่างด้านคำศัพท์ ส่วนความแตกต่างระหว่างภาษากลางกับภาษาเหนือระหว่างภาษากลางกับภาษาอีสาน ระหว่างภาษาเหนือกับภาษาอีสาน เป็นความแตกต่างด้านคำศัพท์ซึ่งทำนายหรือคาดเดาไม่ได้

เมื่อสำรวจคำศัพท์ในภาษากลาง ภาษาเหนือ ภาษาอีสาน และภาษาไทยใต้ จะสังเกตได้ว่า ภาษาเหนือกับภาษาอีสาน และภาษากลางกับภาษาไทยใต้ จะใช้คำศัพท์ร่วมกันเป็นส่วนใหญ่ เช่น ภาษาเหนือและภาษาอีสาน ใช้คำว่า *ไผ* “ใคร”, *ดั่ง* “จุมูก”, *ม่วน* “สนุก” ฯลฯ เหมือนกัน ส่วนภาษากลางและภาษาไทยใต้ใช้คำว่า *ทะเล*, *จุมูก*, *มะละกอ* ฯลฯ เหมือนกัน แต่ภาษาไทยใต้จะตัดคำให้มีพยางค์น้อยลงเป็น *เล*, *หมู*

ใบงาน “ภาษาถิ่น”

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนคำภาษาถิ่นของตนเองให้สอดคล้องกับภาพ

ภาพ	ภาษาถิ่น
	
	
	
	
	
	
	

ใบความรู้ “การพูดในที่ประชุมชน”

การพูดในที่ประชุมชน

การพูดในที่ประชุมชนมีหลายแบบ ทั้งการพูดคนเดียวหรือพูดเดี่ยว กับพูดหลายคน การพูดเดี่ยว อาจพูดในลักษณะการเปิดการประชุมสัมมนา สุนทรพจน์ ปาฐกถาหรือบรรยาย การพูดหลายคน มีการอภิปราย การโต้วาที การยอวาที เป็นต้น

การเปิดการประชุมสัมมนา เป็นการพูดที่ประธานซึ่งได้รับเชิญมาเป็นเกียรติแก่การประชุม การสัมมนา หรือการอบรมซึ่งมีผู้เข้าร่วมเป็นจำนวนมากเมื่อผู้เป็นประธานมาถึง หัวหน้าผู้จัดประชุมจะรายงานให้ประธานทราบถึงที่มาของการประชุม ประธานกล่าวเปิดการประชุม คำกล่าวนั้นเป็นถ้อยคำที่ใช้ภาษาทางการ กล่าวถึงความสำคัญของเรื่องที่ประชุมหรือผลที่จะเกิดจากการประชุม เป็นต้น เป็นการให้กำลังใจ แก่ผู้เข้าประชุม และเป็นพิธีการเพื่อแสดงว่าการประชุมนั้นได้เริ่มขึ้นแล้ว

สุนทรพจน์ เป็นการพูดของบุคคลสำคัญซึ่งกล่าวต่อที่ประชุมในการประชุมสัมมนาที่มีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก หรือกล่าวกับผู้ฟังทางสื่อมวลชน เช่น การกล่าวสุนทรพจน์ของนายกรัฐมนตรีในวาระที่เข้ารับหน้าที่บริหารประเทศ การกล่าวสุนทรพจน์ของผู้รับรางวัลโนเบล สุนทรพจน์ของนักวิชาการที่ได้รับการยกย่องกล่าวในที่ประชุมวิชาการระดับประเทศหรือระดับนานาชาติ เป็นต้น การกล่าวสุนทรพจน์เป็นรูปแบบการพูดที่เป็นทางการ มีเนื้อหาสาระที่โดดเด่นให้ข้อคิดเป็นที่ประทับใจ สุนทรพจน์ของบุคคลสำคัญในโอกาสสำคัญมักมีข้อความที่น่าจดจำ และอาจนำไปอ้างอิงได้ เช่น ตอนหนึ่งในสุนทรพจน์ของ จอห์น เอฟ. เคนเนดี อดีตประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกาว่า อย่าถามว่าประเทศจะให้อะไรแก่ท่าน แต่ถามว่าท่านจะทำอะไรให้ประเทศบ้าง เป็นต้น

การอภิปราย คือ การพูดชี้แจงแสดงความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นที่ประกอบด้วยเหตุผลมีจุดมุ่งหมายเพื่อร่วมกันพิจารณาหรือแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การอภิปรายแบ่งตามลักษณะการพูดได้แก่ การอภิปรายทางวิชาการในการสัมมนา การอภิปรายในการประชุมกลุ่ม การอภิปรายในที่ประชุมชน เป็นต้น

การอภิปรายในการประชุมกลุ่ม มักจัดในการประชุมสัมมนา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การอภิปรายกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะผลัดกันแสดงความคิดเห็นในลักษณะแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สมาชิกในกลุ่มจึงมีบทบาทเป็นทั้งผู้พูดและผู้ฟัง

ใบความรู้ “การพูดในที่ประชุมชน”

การอภิปรายในที่ประชุมชน อาจแบ่งเป็นผู้อภิปรายประมาณ ๓ - ๗ คน และผู้ฟัง ผู้อภิปรายจะพูดแสดงความคิดเห็นในหัวข้อปัญหาแต่ละข้อตามทรรศนะของตน หัวข้อ การอภิปรายมักเป็นเรื่องปัญหาสังคมส่วนรวม ผู้อภิปรายจะให้ความรู้และแนวคิดในการแก้ปัญหา ผู้อภิปรายจึงควรเป็นผู้มีความรู้ในเรื่องที่จะพูดเป็นอย่างดี การแสดงความคิดเห็นของผู้อภิปราย อาจสอดคล้องกัน หรือแตกต่างกันก็ได้ ผู้ฟังอาจร่วมอภิปรายซักถามได้ตามโอกาสที่ผู้จัดจัดให้

การอภิปรายในที่ประชุมชน จะมีผู้ดำเนินการอภิปรายทำหน้าที่กล่าวนำการอภิปราย แจกวัสดุประสงค์ของการอภิปราย แนะนำผู้อภิปรายทุกคนให้ผู้ฟังรู้จักโดยบอกชื่อ ตำแหน่ง หน้าที่ ประสบการณ์ และความสามารถที่เหมาะสมกับการอภิปราย เชิญผู้อภิปรายแต่ละคนพูดโดยการซักถาม ประเด็นปัญหาหรือหัวข้อย่อยที่ละปัญหาเพื่อให้ผู้อภิปรายแต่ละคนพูดแสดงทรรศนะของตน ดูแลให้ผู้ อภิปรายพูดตามเวลาที่กำหนดและไม่ให้พูดออกนอกเรื่องหรือนอกประเด็น สรุปสิ่งที่ผู้พูดอภิปราย แต่ละคนพูดแล้วอย่างสั้น ๆ เมื่อผู้อภิปรายพูดครบทุกหัวข้อแล้วอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามข้อสงสัย หรือร่วมแสดงความคิดเห็น เมื่อสิ้นสุดการอภิปรายแล้ว ผู้ดำเนินการอภิปรายจะสรุปความคิดเห็น ทั้งหมดเป็นข้อเสนอหรือผลของการอภิปราย การอภิปรายแบบนี้เป็นวิธีการที่ดีที่จะแก้ปัญหาส่วนรวม เพราะจะได้ฟังความคิดเห็นจากบุคคลหลายฝ่าย ทำให้ได้ฟังความคิดจากหลายมุมมองและเป็น การเผยแพร่ความรู้ความคิดจากวิทยากรนั้น

การโต้วาที คือ การพูดโต้กันของบุคคล ๒ ฝ่ายในที่ประชุมตามหัวข้อหรือญัตติที่กำหนดขึ้น ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายเสนอปัญหาหรือหัวข้อซึ่งเรียกว่าญัตติอีกฝ่ายหนึ่งคัดค้านญัตติ ผู้พูดใช้คำพูดเพื่อ โน้มน้าวใจผู้ฟังให้มีความคิดคล้อยตามและสนับสนุนเหตุผลของตน

การพูดโตวาทีเป็นการแข่งขันมีการตัดสินแพ้ชนะโดยผู้ตัดสินจะพิจารณาว่าเหตุผลของฝ่ายใด มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ สามารถหักล้างเหตุผลของฝ่ายตรงข้ามได้มากกว่า มีการใช้คำพูดที่ดึงดูดความสนใจ และมีการใช้สำนวนภาษาได้ดีกว่า **หัวข้อหรือญัตติในการพูดโต้วาที** ควรเป็นเรื่องเสริมสร้างสติปัญญา เป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง มีคุณค่า ไม่เป็นภัยต่อสังคม **ผู้โต้วาที** ประกอบด้วย **ประธาน** เป็นผู้กล่าวชี้แจง ญัตติ และแนะนำผู้พูดโตวาทีทั้งสองฝ่าย **หัวหน้าฝ่ายเสนอ** เป็นผู้พูดก่อนเพื่อสนับสนุนญัตติ **หัวหน้า ฝ่ายค้าน** เป็นผู้พูดต่อจากหัวหน้าฝ่ายเสนอใช้เวลาพูดนานเท่ากับหัวหน้าฝ่ายเสนอ **ผู้สนับสนุนฝ่าย เสนอ** จะมีกี่คนก็ได้ส่วนมากมีประมาณ ๓ คน **ผู้สนับสนุนฝ่ายค้าน** มีจำนวนเท่ากับผู้สนับสนุนฝ่ายเสนอ ผู้โตวาทีควรมีความรู้เรื่องที่ตั้งเป็นญัตติ มีวาทศิลป์ มีเหตุผล มีมารยาทดีทั้งในการพูดและการฟัง ไม่พูดเสียดสี หรือนำเรื่องส่วนตัวมาพูดไม่มุ่งเอาชนะอย่างเดียวจนไม่นึกถึงผลเสียของส่วนรวม

ใบความรู้ “การพูดในที่ประชุมชน”

การยอวาที คือ การพูดเยินยอแบบยกยอปอปั้น ไม่ได้พูดเพื่อยกย่องชมเชยสรรเสริญกันจริง ๆ เพียงใช้วาทศิลป์พูดประชดประชัน เหน็บแนม กระทบทกระเทียบแทนการพูดด้วยถ้อยคำที่รุนแรง ผู้พูดแบ่งเป็น ๒ ฝ่าย เหมือนกับการพูดโตวาที แต่เรียกว่า **ฝ่ายเยิน** และ **ฝ่ายยอ** มีจำนวนผู้พูดฝ่ายละ ๓-๔ คน ทั้งสองฝ่ายไม่พูดขัดแย้งกัน แต่จะช่วยกันพูดเยินยอในหัวข้อหรือญัตตินั้น ๆ การพูดยอวาทีมักไม่ใช้การแข่งขันที่จะต้องตัดสินแพ้ชนะ

การตั้งหัวข้อหรือญัตติในการยอวาที มักจะต้องมีคำว่า “ดีที่สุด” “สบายที่สุด” หรือคำที่ลงท้าย ด้วยคำว่า “ที่สุด” ซึ่งควรตรงกันข้ามกับความจริงซึ่งอาจจะ “เลวที่สุด” หรือ “ลำบากที่สุด” ก็ได้ จุดเด่นของการยอวาที คือ การใช้ศิลปะการพูดให้เกิดอารมณ์ขัน เพราะถ้าไม่มีอารมณ์ขัน ก็จะเป็นการพูดที่จริงจังไปต้องพูดในลีลาแบบที่เล่นที่จริง อีกทั้งต้องใช้ศิลปะการพูดเพื่อจี้ผู้ฟังให้เกิดความรู้สึกสะใจ การพูดยอวาทีเป็นศิลปะการพูดที่ค่อนข้างยาก เพราะถ้าผู้พูดไม่เก่งจริงก็จะพูดออกไปในทางรุนแรง ก้าวร้าว ซึ่งไม่ใช่วัตถุประสงค์ ของการพูดยอวาที ปัจจุบันจึงมักจะพูดในลักษณะที่เรียกว่า “แซววาที” เป็นการพูดให้เกิดอารมณ์ขัน เป็นการหยอกล้อกันมากกว่า ซึ่งการแซววาทีสามารถใช้การยอวาทีผสมได้

ใบความรู้ “ศัพท์วิชาการ ”

ศัพท์วิชาการ

ศัพท์วิชาการ หมายถึง คำศัพท์ที่ไข่กล่าวถึงหรือใช้อธิบายเรื่องราวที่เป็นความรู้ทางวิชาการแขนงต่าง ๆ มักเป็นคำที่ไม่ใช้กันโดยทั่วไป เช่น ศัพท์วิทยาศาสตร์ ศัพท์ทางธุรกิจสาขาต่าง ๆ ศัพท์กฎหมาย ฯลฯ ศัพท์วิชาการเป็นคนที่ผู้ศึกษาวิชาการนั้น ๆ เข้าใจร่วมกันอย่างดี ส่วนผู้ที่ไม่ได้ศึกษาอาจไม่เข้าใจ ศัพท์วิชาการส่วนมากเป็นคำที่รับมาจากภาษาต่างประเทศ และนักวิชาการสาขานั้น ๆ แปลหรือสร้างคำขึ้นเป็นศัพท์บัญญัติและกำหนดให้มีความหมายตรงกับคำภาษาต่างประเทศเหล่านั้น

ตัวอย่างศัพท์วิชาการในสาขาต่าง ๆ

ศัพท์สาขาวิทยาศาสตร์

คลอโรฟิลล์ การสังเคราะห์แสง ปฏิกิริยาเคมี เรืออวกาศ การกำทอนเซลล์ พลาสมา ฯลฯ

ศัพท์สาขาคณิตศาสตร์

เอกนาม พหุนาม ทฤษฎีบท เช็ตว่าง จำนวนอตรรกยะ รากที่สอง ไซน์ โคไซน์ คอรัส ฯลฯ

ศัพท์สาขาเศรษฐศาสตร์

อุปสงค์ หุ่นบริมสิทธิ์ ธุรกรรม ไตรมาส เงินเฟ้อ ดุลบัญชีเดินสะพัด จีดีพี ฯลฯ

ศัพท์สาขากฎหมาย

คดีดำ คดีถึงที่สุด กระทบความ ทำให้เสียหาย อาญาแผ่นดิน กฎหมายระหว่างประเทศ แผนกคดีเมือง ให้การภาคเสธ ฯลฯ

โครงการจัดทำสื่อ ๒๕ พรรษา
เฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า
กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

